TÜSTAV
ARŞİVİ
Bülent Tuna
Bağışı

Beethoven — *Ayşe Ak* — *Sayfa 5*
Ordulaşmış Millet ve "Son Sığınak" — *Nurettin Cangül* — *Sayfa 6*
Beşikten Mezara Askerlik Teritoryal Birlikleri — *Murat Gökdemir* — *Sayfa 7*
"Büyük Değişimler Gündemde" — *Jurgen Kuczunski* — *Sayfa 9*
Genç işçiler sendikamızda söz ve karar sahibi — *Meral Ekim* — *Sayfa 8*
"Maymun Gözünü Açtı" — *Hıncal Uluç* — *Sayfa 10*

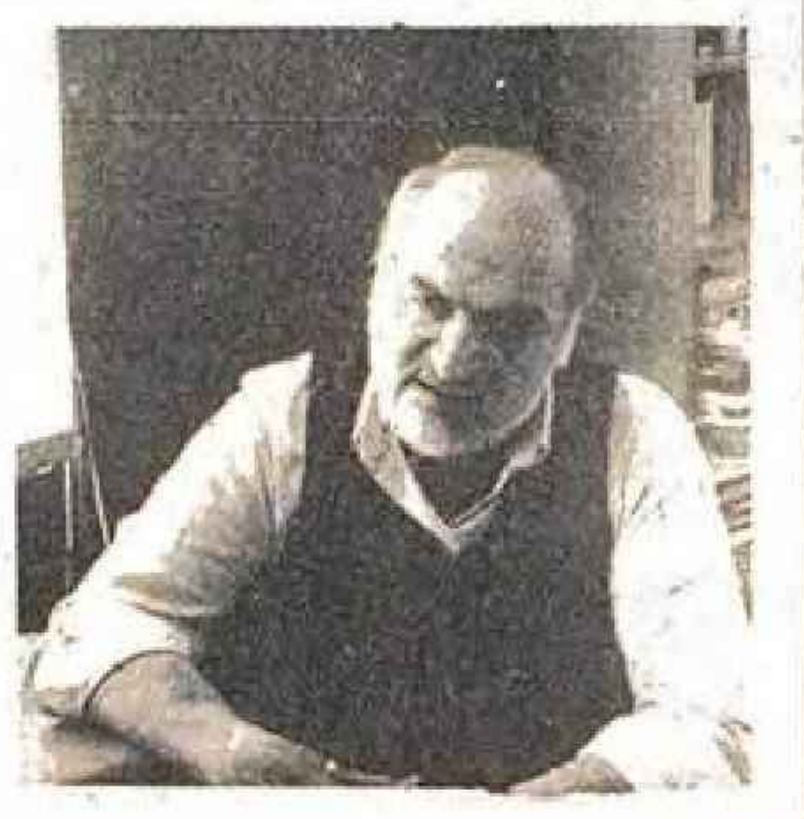

Rejimin açmazları derinleşirken,

SESİMİZ GÜR ÇIKMALI!

☐ *Rejimin manevra alanı daralıyor ve hızla itibar kaybediyor. Toplumsal öfke büyüyor. "Rejime karşı hayatın her alanında savaş" belgisi yavaş yavaş ete kemiğe bürünüyor.*

☐ *Şayet bu insanların kendi toplumsal ve siyasi örgütleri olsaydı, "kitleler örgütleriyle düşünür ve davranırlar" kuralını yadsırcasına öfkelerini tek tek ifade etmezlerdi.*

☐ *Filistin ve Pakistan'da son sözü söyleyen siyonistler ve faşistler değil yine halklar oldu. Halkların hiçbir zorba güçle ilelebet bastırılamayacak özgürlük ve demokrasi tutkusu gene muzaffer oldu.*

Devamı 11. Sayfa'da

Gençlik Dünyası
Aylık Gençlik Gazetesi Aralık'88 Sayı 14/1000 TL. (KDV dahil)

'Yenilik, reform' göz boyamasına karşı eğitimde

ALTERNATİF KURULTAY!

ANAP iktidarının sevimli (!) eğitim bakanı Hasan Celal Güzel, göreve seçildiğinden bu yana atak üstüne atak yapıyor. Bakan'ın eğitim kapsamında el atmadığı, görüş bildirmediği hemen hemen hiç konu yok. Maşallah, adam arı gibi çalışıyor. "Kimin için" diye sorabilirsiniz. Orası herkesin malumu değil mi? Anlaşılan bazıları için değil. Yeni öğrenim dönemi başlarken düzenlediği "Gençlik Şûrası" ile Cumhuriyet gazetesi yazarlarının önce alkışını, sonra da "Demokrat Bakan" ünvanını alan Hasan Güzel, şimdi de 40 bin kişiyi kapsayan "Öğrenci Affı" ile ilgili herhalde "Baba Bakan" ünvanını kazanacaktır. Daha dün halktan % 65 "Hayır" almış bir iktidar bakanı bundan daha fazla ne isteyebilir ki?

Tarı aşkına biz bu filmi daha önce seyretmemiş mıydik?

Hatırlarsınız, 83 ortamında ülkenin kayıtsız şartsız tek hakimi Kenan Evren karşısında, Turgut Özal da "sivil, demokrat hatta çağdaş" kişiliği ile akıl almaz bir popülarite kazanmıştı. Dahası, Özal Kenan Evren'in, ANAP iktidarı da askeri faşist rejimin alternatifi sanılmıştı. Bakar körlerin görmesi, ayakta uyuyanların uyanması için tam 5 yıl gerekmişti. Şimdi artık bunların bir ve aynı madalyonun yüzü olduğunu herkes anlamıştır sanırız. Tabii söz konusu 5 yılda, rejimin vicdanı görünen sivil Özal, işkence başta olmak üzere rejimin her türden vicdansızlığını, insanlıkdışılığının kamufle edicisi olmuştur. Halen de olmaya devam etmektedir.

Bizim halkımız çok aptal görünüyor olmalı ki aynı oyun bir başka bağlamda yeniden oynatılabilivor. ANAP'ın "es-

Devamı 11. Sayfa'da

YAŞASIN ÖZERK
DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE
MÜCADELEMİZ
MERKEZİYETÇİLİK
PARALI EĞİTİME SON

Uzayda dostluk

Uzay istasyonu MIR'de onbir aydan beri sürekli çalışan Sovyet kozmonotları Wladimir Titow ve Mussa Manarov muhtemelen Aralık ayının yirmibirinde Sovyet-Fransız uzay uçuş programlarının bitişinden sonra geri dönüyorlar. On gün önce onlar uzay istasyonu MIR'ın ilk kumandanlarından Juri Romenenko'nun geçtiğimiz sene hedeflediği uzayda kalma rekoruna yetiştiler, yani 328 güne.

Doktorların düşüncesine göre kozmonotların sıhhatleri normal, önemsiz ağırlık ve kas hacmi değişmeleri Juri Romenenko'dan daha büyük değil. Diğerlerini uçuştan sonra bu kozmonotların araştırmaları gösterdi ki 328 günden sonra baldır kaslarının hacminde vekemik dokusundaki

Devamı 11. Sayfa'da

GENÇLER İÇİN YAZDILAR

Atilla Birkiye

Gençlik kendisi için asıl olanı unutmuş ve kendi kendine ket vurmuştur. Oysa tersi olması gerekirdi. Bilgilenmeyi en genel hedef seçip; yeni, çağa denk düşen kültürel gelişmeyi yakalayıp, politik bilinçlenmeyi bunun içinde gerçekleştirmeliydi.

Devamı 5 . Sayfa'da

LİSELİ kimlik

- *Okullarda önce demokrasi.*
- *Liseliden açlık grevine destek.*
- *Bıçak, demir boru, zincir, sopa ve 300 liseli.*
- *Çıkarın kağıtları sınav var!*

SANATA SAYFA

- *Şiir be abiler*
- *Müzik ve biz*
- *Laf torbası*

ÇEK-AL

10-17 Kasım
Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftasıydı

Herşey yokedilip unutturulmak istendi. Ama geçmişin mirası yok edilemedi. Bugün, 12 Eylül'den 8 yıl sonra faşizm şartlarında yetişmiş genç kuşak geçmişten devraldığı bayrağı taşıyıp, yükseklere çıkarmanın ulusal sınırları aşıp dünya gençliği ile bütünleşmenin haklı gururunu ve onurunu taşıyor.

Bugün özerk-demokratik üniversite mücadelesi veren, özgürlük türkülerini bıkmadan usanmadan söyleyen, nerede bir saldırı varsa dayanışma ve desteğini gösteren gençlik, bu tavrını kendi haftasına da sahip çıkarak sürdürüyor. İşte ülke çapında sürdürülen bu mücadele 10-17 Kasım Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftası'nda dünya gençliğinin mücadelesi ile birleşiyor. Türk ve Kürt gençliği bu günü coşkuyla kutluyor.

12 Eylül öncesi bu önemli uluslararası gençlik gününü ne yazık ki geniş gençlik yığınla-

Devamı 11. Sayfa'da

10-17 KASIM
DÜNYA ÖĞRENCİ ve GENÇLİK HAFTASI

YAŞADIKÇA

Erhan Rasim Yücel

Toplumumuzu yarı-militer bir tarzda yeniden örgütlemek için, yeni bir girişim: "Teritoryal savunma birlikleri"...

Özal, kafasının içindeki çözümü açıklıyor: "Doğu'da genişletilmiş sürekli olağanüstü hal"...

Fransa'dan, Türkiye'ye bir mesaj: "Komünist Partisi'ne hazır değiliz"...

Eski MHP'li, yeni Adalet Bakanı Mehmet Topaç: "Tek tip elbise kaldırılmayacak; sadece rengi, modeli ve kumaşı değiştirilecek"...

Yerel seçimlerde, ANAP'ın işine gelecek, yeni bir seçim yasasının üzerinde harıl harıl çalışılıyor...

Ankara'da, Halit Çelenk ve M.İlhan Erdost bir gece yarısı evlerinden alınıyorlar...

Gazetelerden bir başlık: "Mutfağa girilmiyor"...

Cevdet Selvi, genel grev çağrısı yapıyor.

SHP'de solcu avı...

Vb...

★★★

Devamı 11. Sayfa'da

Kitleselleşme Çabalarında

BİRİM YAYINCILIĞI ANAHTAR OLAMAZ MI?

Erkan Atıcı

Türkiye öğrenci hareketinin bugün en önemli sorunlarından biri de, yeni kitlelere ulaşmaktır. Duyarlı kitlelere ulaşmanın yollarından biri de (ki şimdiye kadar hiç denenmemiş olan) bağımsız birim yayıncılığıdır. Bu tip yayını formüle etmeden önce derneklerin böyle bir çalışmayı kaldırıp kaldıramayacağını araştırmak gerekiyor.

Bağımsız birim yayıncılığı ile ilgili konuştuğum arkadaşların geneli, "Böyle bir çalışma ancak dernekteki tüm eğilimleri içerirse çıkabilir. Her grubun kendine ait bir sayfası olursa ancak hayata geçer" gibi yaklaşımlarda bulundular. Bu yaklaşım tarzı derneklerin durumu hakkında bize önemli bir done veriyor. Şöyle ki:

Örgüt-İlke-Eylem aşamalarından geçen Türkiye öğrenci hareketinin artık tartışma zemini olarak yeni bir gündemi yoktur. Dernekler periyodik toplantılar yapamaz hale gelmiş, neredeyse ismi yadigar kalmıştır. Öğrenci kitlesine solculuğun sınavından geçme zorunluluğunu dayatan dernek yönetimleri ve aktivistleri dernekle ilgilenecek potansiyeli dışlarına itiyorlar ve kendilerini yalnız bırakıyorlar. Tabii ki öğrenci derneklerine ideolojik ayrımlarını tabi kılmaya çalışan bu genel anlayış her grubun kendi küçük dükkânını açmasını getiriyor. Bu küçük sol dükkânlar ancak iktidar yeni bir uygulamayı yürürlüğe koymaya çalıştığında veya öğrencilerin kendiliğinden bir tepkisi olduğunda bir araya geliyorlar ve bilinen tanımıyla eylem birliği yapıyorlar. Folklor kolu şu grubun dükkânı, tiyatro kolu bu grubun dükkânı, edebiyat kolu o grubun dükkânı...

Yukarıda belirttiğimiz duruma (yani Demokratik Kitle Örgütünde çalışmakla, siyasi gençlik örgütünde çalışmanın birbirine karıştırılması) bir örnek olması için İTÜ'den bir olay aktarayım. (bu örnek gibi yüzlercesini dört yıllık öğrenci hareketi pratiğinden aktarmak mümkün): Yemek ücretlerinin 400 TL olması üzerine toplanan öğrenciler dernekte bir karar çıkartamayınca Yarıncı arkadaşlar bir bildiri hazırlayıp yemekhane önünde dağıtıyorlar, Yeni Çözümcü arkadaşlar da yemekhane girişinde ayrı bir eylem gerçekleştiriyorlar. Bu ayrılığın nedenini sorduğumda ise "Bildiriyi derneğe götürseydik kısır tartışmalar olacak ve her zamanki gibi sonuç alınamayacaktı. Mesele somut iş yapmaktı" gibi bir açıklama getirdi arkadaşlar.

Şimdi, "Yahu buna bataklık derler. İçine girersen batarsın" diyesi geliyor insanın... Çözüm yolu var ve bunu üretecek olan öğrenci hareketinin bağımsız karakteridir.

Demokratik kitle örgütlerinde yönetime seçimle gelinir ve seçimle gidilir. Çalışma programı kabul edilen grup yönetime gelir, kitlenin yoğunluğunun onaylamadığı çalışma programının grup veya grupları ise muhalefette kalır. Bu ilkeyi kavramak ve kabullenmek artık "olmazsa olmaz" bir gerekliliktir. Derneklere sürekli pragmatist bir yaklaşım gösteren sol siyasi gruplar onun bağımsızlığını ve içerisindeki çalışma üslubunu kendi dar grupsal çıkarları açısından yorumlamışlar ve en baştan hareketle kitleler arasına ancak İskender'in kılıcıyla çözülebilecek gordion düğümü atmışlardır. Ve unutulmuştur ki: "Bir örgütün eyleminin niteliğini belirleyen, o örgütün muhtevasıdır." Öğrenci derneklerinin çalışma alanlarını belirleyen olgu, tekelci kapitalizmin belirlediği eğitim-öğretim programının mesleki çıkarlarımızla çatıştığı yerde ve zamanda eğitsel ve yönetsel hakların kazanılması ve korunması için örgütlenmektir. Öğrenci derneklerinin eyleminin niteliğini de bu evrensel doğru belirler ve ideolojik farklılaşmaları kendinde birebir yansıtan öğrenci gençlikte ancak bu doğrunun belirlediği çerçevede farklılıklarıyla birlikte yer alabilir.

Öğrenci derneklerinin (daha doğrusu demokratik kitle örgütlerinin) bu farklı renklerden oluşan yelpazesini kavramak ve çelişkilerle birlikte yaşamaya alışmak gerekmekte. Ancak o zaman çelişkileri tarihsel olarak haklı olandan yana çözebiliriz.

Birim öğrenci yayıncılığına bir formülasyon getirdiğimizde karşımıza çıkacak ilk ve en önemli sorunun "ben yaptım oldu" mantığından vazgeçilmesi ve çelişkilerle birlikte yaşamaya alışmak olacağını tahmin ettiğimden derneklerin verili durumunun belirli yanlarıyla incelenmesini uzun tuttum.

Anılan anlayışı yerli yerine oturttuğumuz zaman, kendiliğinden olmayan her hareketin ilk ortaya çıkışında, eş zamanlı olmayan, Ajitasyon/Propaganda/Örgütlenme/Eylem farkllaşmasını birim derneklerde uygulamak kolaylaşıyor. Yerel, Mesleki, Merkezi yayıncılık olarak ifadesini bulan Ajit-prop çalışmasının Mesleki ve Merkezi yanları Gençlik Dünyası sayfalarında işlendi. (Ocak-Mart '88). Yapılan tespitlere katılmamak elde değil.

Birim yayıncılığı pek az fakültede hayata geçirildi. Çıkan yayınlar da başlangıcında grupçu nitelikler taşıdığından işlevsiz kaldı ve kapandı. Merkezi ve Mesleki yayıncılığı nitelik ve nicelik olarak belirleyecek olan birim yayıncılığı, kitleyi sorunlarından haberdar edecek, çözümün derneklerde olduğunu gösterecek ve kalıcı kitlelere ulaşacak bir perspektif taşımalıdır.

Birim yayının yazı kurulu, genel kurulunu yapmış derneklerde, GYK, tüzel kişiliğini kazanıp genel kurulunu yapmamış derneklerde geçici yönetim kurulu ve kurulma aşamasında olan derneklerde de gönüllü öğrenciler tarafından oluşturulur.

Genel kurulunu yapmış dernekler kitlenin çoğunluğunun oyunu almış ve çalışma programları kabul edilmiş yapılardır. Bu dernek tipinde bağımsız yayın için oluşturulacak yazı kurulu GYK tarafından oluşturulur. Tabii ki bu durumda yayının yayın programı yönetiminde olan grup tarafından belirlenir. İkinci bir genel kurula kadar birim faaliyetlerinin ve öğrenci haberlerinin verildiği birim yayını mevcut dernek yönetimindedir. Tüm dernek üyeleri farklı görüşlerini özgürce söz konusu yerel bağımsız yayınlarda ifade edebilmelidir. Demokratik yayıncılığın gereği budur.

Tüzel kişiliğini kazanmış fakat genel kurulunu yapmamış ikinci dernek tipinde ise mevcut aktivist dernekçi kitlenin seçtiği geçici yönetim kurulu aynen yukarıda olduğu gibi yazı kurulunu seçer ve yayının hayata geçmesini sağlar.

Kurulma çalışmaları olan derneklerde ise: Derneğin tüzel kişiliği olmadığından öğrencilerden birinin adına birim yayını çıkartılır. Dernek kurulduktan sonra bu yayın organı feshedilip derneğin gerçek yayın organı olarak çıkmaya başlar. Bu tip derneklerde yazı kurulu gönüllü öğrenciler tarafından oluşturulur.

Ondokuzmay
KATILIM
MÜFÖD
Ege Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Öğrenci Derneği
1986-1987 tanıtım kitapçığı

Evet, öğrenci hareketi karşısına çıkan kapıları omuzlayarak açmaya çalışıyor ve bugüne kadar açması gereken kapıların çoğunu açamadı. Kendini kaybetmiş bir şekilde kapılarla savaşıyor. Artık bu savaşçılar yorgun düştü. Oysa ilk kapının önündeki paspasın altında şimdilerde yavaş yavaş paslanmaya başlayan bir anahtar duruyordu. Geri dönüp (ya da ileri gidip) anahtarı almanın ve kapıları açmaya başlamanın zamanıdır. Geç kalmış sayılmayız.

Hayatın her zaman çözebileceği sorunları önünde aldığı bilinciyle, birim derneklerde bağımsız öğrenci yayıncılığını tüm fakültelerde uygulamayı öneriyorum.

"Kantin Devrimcileri"

Memet Güvenç

Geçenlerde bir arkadaşım dernek çalışmaları nedeniyle bugüne kadar ancak iki defa derse girebildiğini söyledi. Hemen yarım saat sonra bir başka arkadaşım, kimya dalında deney ve araştırma yapmak istediğini fakat dernekle ilgilenmekten bunlara v akit ayıramadığından söz edince, artık bir dernekçi tipinin oluştuğunu düşünmeye başladım.

Oluşan bu tipolojinin görüntülerini üç başlık altında toplamak mümkün.

Dernek toplantılarında kendini gösteren bu özellik, hemen tüm derneklerdekarşılığını buluyor. Toplantı başlamadan önce ve başladıktan sonra savundukları ideolojilere göre ayrı ayrı yerlerde öbekleşmeye önem gösteren gruplar, toplantının başlama zili çaldığı andan itibaren birbirlerini suçlamaya başlıyorlar. Oportünistler, reformistler, anarko sendikalistler uçuşurken, arasına küfürler ve hakaretler de ekleniyor. Az önce karşısındakileri cambazlıkla suçlayan dernek temsilcisi, suçlanan kişiden benzeri bir yanıt alınca "ne biçim konuşuyorsun. Burası dingonun ahırı mı?" diyebiliyor. (Bu tür konuşmalar kendisine sosyalistim diyen "birey"ler arasında geçiyor. Zaten dernekçi deyince sosyalist öğrenciler geliyor akla). Ve bu davranış şekli her toplantıdan sonra kendisini yeniden üretiyor.

Diğer bir görüntü de dernekçilerin derslerine olan ilgisinde seyredile bilir. Sadece devam zorunluluğu olan derslere girerler. Tabii bununla birlikte vizelere ve finallere fotokopilerden hazırlanırlar. Çoğunluğu atılma durumundadır ve yine büyük bir çoğunluğu bütünlemeye kalır. Finale girebilmek için minimum notu toplamaktır önemli olan ve ayrıca kopye hazırlamakta ve çekmekte oldukça yeteneklidirler.

Fakülte yönetiminin istediği sınıf temsilciliği seçiminde dernekle ilgilenenler aday gösteremiyorlar. Çünkü o sınıftaki dernekçileri derslere girmedikleri için kimsecikler tanımıyor. (Kendi fakültemden bir örnekti).

Bir başka ve sonuncu olan görüntüyü de kantinlerden aktarmak olası. Sabahleyin kantin açıldığında içeri ilk girenler onlar olmasa da en son çıkanlar onlardır. Her grubun bir masası vardır ve bütün gün boyunca orada binbir çeşit konuşmalar geçer. Bilmem kaçıncı kez Türkiye tahlilleri yapılır, diğer grupların masasındaki yeni insanlar kulis konusu olur, öğrenci hareketindeki kriz hakkında çözüm üstüne çözüm üretilir.

Kantin kapanınca ya öğrenci kahvehanesine ya da ilgili olunan derginin bürosuna gidilir. Bu arada, eylem varsa katılınır.

Şimdi "Yani bütün suç dernekçilerde mi?" diyesi geliyor insanın. Değil tabii ki.

Bu tipolojiyi 12 Eylül-Sosyalistler-Depolitizasyon üçlemesinde çözümlemek gerekiyor. Yeni Çözüm dergisinin Aralık '88 sayısındaki "1 Ağustos Genelgesine karşı DEV-GENÇ'in yükselttiği mücadele, var olan eylemsizlik ve pasiflikle kendini 'kantin devrimciliğine' iyice kaptıran reformist ve oportünistleri de önemli ölçüde sarstı" alıntısına kesinlikle katılmıyorum. Türkiye'nin ve -ondan ayrı olmayan- öğrenci hareketinin nesnelliğinden sadece reformist ve oportünistler değil, sosyalist yapılanmaların tamamı farklı bazlarda etkilenmişlerdir.

Ancak kadrolarını koruyabilen ve faşizmden kurtulma yolunda bir güç oluşturamayan sosyalistlerin depolitizasyon olgusuyla karşı karşıya gelmeleri -ki 12 Eylül sosyalistleri de politika dışına itmiştir- bir çarpılma yaratıyor. İşte bu çarpıklık, öğrenci dernekleri özelinde, hem derneğinin akademik-demokratik talepleri için hem de kendi yapılanmasının çıkarları için çalışan bir tip oluşturmuştur.

Bu nesnelliği değiştirecek olan yine bu tipolojinin kendisidir. Ancak kendi nesnelliğini yeniden gözden geçirmek şartıyla.

ÖĞRENCİ HAREKETİ SOSYALİST YÖNELİMDEN KOPARILMAMALI

Geçtiğimiz ay yeni bir gençlik dergisi daha yayın hayatına atıldı. "Öğrenci Birliği". Tanıtım amacıyla dergi yöneticileriyle bir söyleşi yaptık.

☐ Derginizin çıkış amacı olarak hangi ihtiyaçlardan kaynaklandığını ya da hangi amaçlar doğrultusunda yayın yaşamını sürdüreceğini açıklar mısınız?

☐ Çağımız, ulusal kurtuluş savaşları ve kapitalizmden sosyalizme geçiş çağıdır. Böylesine bir çağda yaşıyor olmak gençliğin önüne önemli görevler koymaktadır. Öncelikle burjuva demokrasilerinin alabildiğine gericileşmesi bir yana, bir model olarak, askeri diktatörlüklerin, sömürge ve yarı sömürge ülkelerde uygulanıyor olması; sosyalist gençliğin önemini bir kat daha arttırmaktadır. Çağının kaygılarını kan dolaşımında duyan ve çözüm yolları bulmaya çalışan sosyalist gençlik, işçi sınıfının yanında dinamik bir güç olarak yer almak zorundadır.

Proletaryanın, tarih sahnesine bağımsız bir güç olarak girmesinden sonra, hiç bir toplumsal değişim, proletaryanın özgül rolü dikkate alınmadan açıklanamaz. Bu nedenle proletaryanın tarihsel varlığı ekseninde değerlendirilmeyen her olay, her anlayış gericiliğe tekabül eder. İlk olarak söylemek istediğimiz, gerici bir konumda yer almak istemiyoruz.

Kanuni'den bu yana yaklaşık altı yüz yıldır klasik felsefenin bile yasaklandığı bir yasaklar ülkesinde yaşıyoruz. Simyanın kimya olalı kırk yılı geçmediği bir bilimsel geleneğe (!) sahibiz. Savaş ganimetleri dışında hemen hiç bir geliri olmayan Osmanlı İmparatorluğu'nun yarı sömürgeleşmeye başladığından bu yana yaklaşık yüzelli yıldır, insan tiplemelerinin bile, dış dinamiklerce belirlendiği bu nedenle de üst paylaşım süreçlerine geçilemediği ortam içerisinde varlığımızı sürdürüyoruz. Hepsinden de öte her olağanüstü devlet biçiminin ardından yok sayılan sınıfsallığımızı dolayısıyla da insanlığımızı inkâr noktasına getiriliyoruz. Geçin entelektüel yanlarımızı, fiziksel varlığımıza bile tahammül edilmeyen politik bir konjektürde yaşıyoruz.

Yukarıda kısaca belirtmeye çalıştığımız koşullar altında sınıflı toplumlarda bırakın emekçi sınıfları, tek tek bireylerin bile onur ve bilinçleri dışında kaybedebilecekleri hiç bir şeylerinin olmadığını savunuyoruz. Depolitizasyon giderek apolitizasyonun etkileri sonucu, gençliğe unutturulmaya çalışılan aykırı şarkıları, dergimiz sürekli gündemde tutmaya çalışacaktır. Dergimiz, sınıflı bir toplumda yayın yaşamını sürdürürken, onun gereklerini yerine getirmekten -sonuçları ne olursa olsun- kaçınmayacaktır. Genelde gençliğin ve özelde de öğrenci gençliğin, daraltılmış, öznelliğin ön plana çıkarıldığı depolitize gündeminin sınırlarını yıkmayı ve giderek sosyalist söylem doğrultusunda dönüşümlerine katkıda bulunabilmeyi amaçlıyoruz. Daha da önemlisi marjinal değil, tartışan üreten ve paylaşan -Marksizmin-Leninizmin yasaları ekseninde- bir yayın organı olmayı hedefliyoruz.

☐ Öğrenci birliği sorunu ya da öğrenci hareketinin önündeki problemler demokratik bir sorun olarak karşımıza çıksa da, sayfalarınızda ağırlıklı olarak sosyalist siyasi sorunlara değindiğiniz gözleniyor. Bu nedenle, kanımızca derginizin adı ile niteliği arasında bir çelişki ortaya çıkıyor. Bu konudaki görüşleriniz nelerdir? (Diğer gençlik kesimlerinin, işçi gençlik köylü gençlik gibi öğrenci gençliğin dışında kalan kesimlerin de değinmiş olduğunuz siyasi sorunlarla yakından ilgili olduğu düşünülürse, bunların konumlarını ÖĞRENCİ BİRLİĞİ DERGİSİ adı altında nasıl değerlendireceksiniz?)

☐ Öğrenci birliği sorununa daha önce de (dergimizde) belirttiğimiz gibi siyasi bir birliktelik olarak bakıyoruz. Siyasi birlikteliğin en önemli yanı belirli bir ideolojik formasyon içermesidir. Kısaca birliktelik sorununa kayıtsız şartsız bir birliktelik ve daraltılmış anlayışla bir birliktelik olarak bakmıyoruz. Bu açıdan bakıldığında sorun, sırf demokratik bir sorun olarak karşımıza çıkmıyor. Öncelikle mücadele biçimlerinde sınırlandırma ya da mutlaklaştırma eğilimi taşımadığımızı, ilke olarak her türlü mücadele biçimini benimsediğimizi belirtelim. Karşı çıktığımız politik alanın daraltılmasıdır. Günümüzde devrimci hareketin temel taktiği, politikanın hayatın her alanında içselleştirilmesi olmak zorundadır.

Bugün Gençlik Dünyası ve 2-3 yayın organının dışında kalanlar hâlâ ve hâlâ sistem içinde bir öğrenci hareketinden yanalar. Sistem içi taleplerle öğrenci hareketini yönlendirirseniz yine aynı hareketin sonunu da hazırlamış olursunuz. Örneğin; YÖK kalksın, vizeler kalksın, vb... Alın vizeler kalktı. Bu gidişle büyük olasılıkla (Hasan Celal Güzel'in deyimiyle) YÖK'te kalkacak. O zaman ne olacak? Yeni kurulacak dejenere olmamış bir kuruma karşı yeniden adam bulmak zorunda kalmayacak mısınız? Söylemek istediğimiz kısa dönemli taleplerle ancak ve ancak gündelik yaşam sürdürülür. Politika ise uzun bir maratondur ve temel çelişkiden tavizler verilmeden önemli manevraları içerir.

Yaşadığımız sistem içerisinde öğrenci sorunlarının tümüyle çözülebilmesi imkânsızdır. Bu nedenle öğrenci hareketinin ekonomik, akademik ve demokratik taleplerle sınırlandırma eğilimlerini, öngörülmüş senaryoda rol almak olarak görüyoruz. Her türlü faydacı yaklaşımın, öğrenci hareketini burjuva politik bir düzleme kaydıracağını özellikle belirtiyoruz. Bu nedenle devrimci öğrenci hareketinin hak arama boyutlarında değil, hak yaratmaya yönelik olması gerektiğini vurguluyoruz. Bu yüzden sosyalist-siyasi sorunlar ile demokratik sorunların birbirinden ayrılamayacağını, tersine sosyalist-siyasi sorunlar bir yana bırakıldığında, radikal dönüşümler fikrinin hayata egemen olamayacağını belirtelim. Konuya böyle bütünsel bir bakış açısı getirildiğinde dergimizin adı ve niteliği açısından herhangi bir çelişki söz konusu değildir. Yanlış olan, ülkemizdeki pek çok derginin çizdiği "öğrenci" ve "gençlik" dergileri imajıdır. Vurgumuz: Kapitalist bir toplumdaki sınıfsallığın ötesinde bir gençlik veya öğrencilik üzerine olmayıp, bu sınıfsallığın ve çözücü dinamiklerinin bakış açısının bu kesimlerde hayat bulması üzerine olacaktır.

Proletaryanın yanında ve yönünde yer almaya çalışan dergimiz, sorunları, sınıf savaşımının sıcak pratiğinden bağımsız, sırf gençliğin belirli bir keşiminin bakış açısından inceleyen bir konumda olmayacağı için, gençliği bir bütün olarak ele almaya çalışacaktır.

☐ Son olarak Türkiye demokratik öğrenci hareketinin gündeminde yer almaya başlayan merkezi önderlik konusunda nasıl bir mekanizma öneriyorsunuz?

☐ Sanıyorum 3. sayınızda, "Öğrenci Birliği Hayal Değildir" yazısında kota sistemini esas alarak önerdiğiniz bir örgütlenme şeması vardı. Bu mekanizma hâlâ aşılabilmiş değildir. Ancak, öğrenci hareketinin görece daha güçlü bir dönemine tekabül ettiği için -şu anki nesnel durumu düşünerek- olayı biraz baştan almak gerekiyor. Sizin karşı çıktığınız: Birim derneklerdeki sağlıksızlığın çözümü olmadan merkezi önderliğin olamayacağı görüşü, bu an kendisini alabildiğine dayatmaktadır.

Dernekler ilgi alanı olmaktan çıkmaya başlamıştır. Dernek toplantıları yapılamamaktadır. Neredeyse herkesin kendi derneğini kurmaya çalıştığı bir dönemde, öncelikle derneklerin içsel sorunlarının çözümünden yanayız. Merkezi önderlik daha sağlıklı bir zeminde yaratılmak zorundadır. Örneğin: ODTÜ-ÖD bu anlamda örnek bir çalışma sergilemeye başlamıştır. Genel kurulda kazanan listelerin çoğunda yer alan GEÇİŞ SÜRECİ PROGRAMI, üyelerden onay bulmuştur. Hem de 5'e 2 gibi bir oranla. Söylemek istediğimiz birim derneklerin sorunlarının çözümü yönünde asgari geçiş programları hazırlamaktır. Bir diğer önemli tartışma zemini Mimarlık Fakültesi öğrencilerince hazırlanan iç tüzük ekseninde yaratılmalıdır. Böylesi bir süreçte, ister genel kurulunu yapmış, isterse yapmamış olsun ama kendi bünyesinde kurumsallaşabilmiş derneklerin oluşturacağı merkezi önderlik, çok daha güçlü, yalnızca bugünü değil, yarınları da kucaklayabilecektir. Ancak, bu durumda, sizin önerdiğiniz ve tamamen katıldığımız: birim öğrenci derneği, federatif üniversite derneği T.Ö.B üçgeni gündeme gelebilir. Kısa kesmemizin nedeni kâğıda ve matbaa malzemelerine yapılan zamlar. Olumlu bulduğumuz ve yayın hayatını sürdürmesinden kıvanç duyduğumuz derginizin daha fazla sayfasını işgal etmek istemiyoruz. Tüm okuyucularınıza dostça selamlarımızı iletiriz.

E.Y.K
ÖĞRENCİ BİRLİĞİ
Dergisi Sahibi
Uğur Tunçay

Not: Öğrenci Birliği dergisinden bize gelen yazının altında kısa bir not vardı. Notta şöyle deniyordu: "Daktilolarımız, polis tarafından alındığı için elle yazmak zorunda kaldık. Lütfen bağışlayın.

Öğrenci-tutuklu dayanışması

Toplumun en duyarlı kesimi olan üniversiteli öğrenciler, YÖK'e karşı protestolarını yükseltirken, 12 Eylül'e ve onun insanlık dışı uygulamalarına da karşı çıkıyorlar. Öğrenciler sorunlarının toplumun sorunlarından soyutlanamayacağının da bilinciyle, çeşitli cezaevlerinde 1,5 aydır süren açlık grevlerini birçok eylemle destekleyerek duyarlılıklarını ortaya koydular. "Düşünce suçluları" diye nitelendirilen bu insanların sekiz yıl boyunca verilen onca çabayla Sayın Başbakan'ın bile onayıyla elde ettikleri hakların 1 Ağustos genelgesi ile geri alınması haksız ve insanlık dışı bir uygulamadır.

Öğrencilerin bu onurlu direnişi desteklemek için yaptığı protesto eylemleri illere göre şöyle:

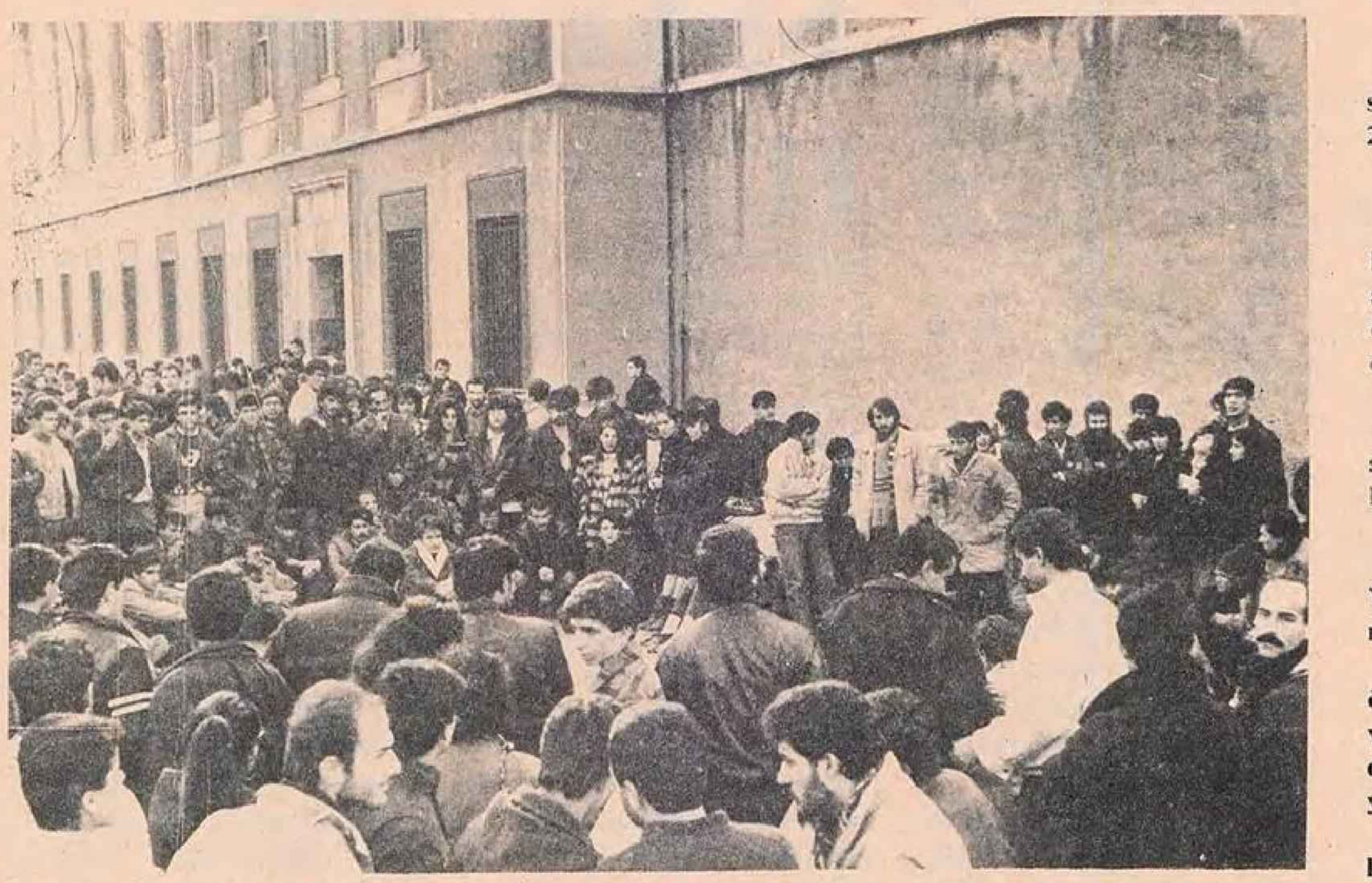

ANKARA:

22/11/'88, Hacettepe Üniversitesi'nde 70 öğrenci yemek boykotu yaptı.

23/11/'88, Ankara Üniversitesi SBF'de 200 öğrencinin katıldığı bir yemek boykotu yapıldı.

İSTANBUL:

22/11/'88, İ.Ü. yemekhanesinde 700 kişinin katıldığı bir yemek boykotu yapıldı. Bildiri dağıtıldı. Boykottan sonra öğrenciler Adalet Bakanlığı'na telgraf çektiler. Aynı gün İTÜ Ayazağa Kampüsü'nde, Yıldız Üniversitesi'nde ve Marmara Üniversitesi Fikirtepe Kampüsü'nde yemek boykotu ve gösteri yürüyüşleri yapıldı.

23/11/'88, İ.Ü. İşletme Fakültesi'nde yemekhanede bildiri dağıtıldı.

24/11/'88, 600 öğrenci İstanbul platformunun kararıyla Kadıköy Söğütlüçeşme'de gösteri yürüyüşü yaptı. Gözaltına alınan 49 kişiden 7'si tutuklandı.

25/11/'88, İstanbul Kadıköy Konservatuvarı ve Mimar Sinan Üniversitesi'nde 200 öğrenci yemek boykotu yaptı.

29/11/'88, Çapa Tıp ve Diş Hekimliği Fakültesi'nde 60 öğrenci Tıp Fakültesi kantininde 2 günlük açlık grevi başlattılar.

30/11/'88, İ.Ü.'de 100, İTÜ'de 150 ve Yıldız Üniversitesi'nde 35 öğrenci açlık grevine başladı. Yıldız Üniversitesi öğrencileri bir cezaevi maketini yaktılar.

31/11/'88, Çapa ve Diş Hekimliği Fakültesi öğrencilerinden 100 kişinin katıldığı bir yemek boykotu yapıldı. Boykottan sonra basın bildirisi okundu.

İ.Ü.İktisat Fakültesi'nde açlık grevi yapan öğrencilerin de katıldığı bir forum yapıldı.

İZMİR:

23/11/'88, 9 Eylül Üniversitesi Mimarlık-Mühendislik Fakültesi'nde 95 öğrenci açlık grevine başladı.

24/11/'88, oturma eylemi yaptıkları için gözaltına alınan 26 öğrenciden 24'ü tutuklandı.

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde imza kampanyası başlatıldı.

25/11/88', Buca Eğitim Fakültesi'nde oturma elyemi yapıldı.

Ege ve 9 Eylül Üniversitesi'nde yaklaşık 200 öğrenci SHP binasında açlık grevi yapmak istedi. Ancak izin verilmedi.

BURSA:

22/11/'88, Bursa Uludağ Üniversitesi'nden 6 öğrenci Yeni Çözüm Dergisi ve 12 öğrenci de Gençlik Dünyası gazetesinde açlık grevine başladı.

ÇANAKKALE:

22/11/'88, 30 öğrenci açlık grevine başladı ve tek tip elbise giydirilmiş bir maketi yaktılar. Eylemde tutuklanan 10 öğrenci cezaevinde açlık grevine başladı. Bir hafta sonra öğrenciler serbest bırakıldı.

EDİRNE:

24/11/'88, Trakya Üniversitesi'nden 150 öğrenci Adalet Bakanlığı'na telgraf çektikten sonra açlık grevi yapma istekleri SHP yönetimi tarafından kabul edilmedi.

25/11/'88, SHP binasında açlık grevine başlayan 42 öğrenci SHP yöneticilerinin polis çağırmasıyla gözaltına alındı.

DİYARBAKIR:

24/11/88'de, Dicle Üniversitesi'nden öğrencilerinde bulunduğu 210 kişi açlık grevine başladı.

KONYA:

28/11/'88, açlık grevine başlayan 9 öğrenci evlerde yapılan aramalarda gözaltına alınan 21 öğrenciden altısıyla birlikte savcılığa sevk edildi.

GAZİANTEP:

29/11/'88, Gaziantep Üniversitesi'nde 150 öğrenci yemek boykotu yaptı.

BURDUR:

25/11/'88, Burdur Eğitim Yüksek Okulu'nda 200 kişi yemek boykotu yaptı.

SAMSUN: 29/11/'88'de 50 öğrenci İHD binasında açlık grevine başladı. Eylem 30 Kasım'da sona erdirildi. Ünv.de 100 kişi yemek boykotu yaptı.

ADANA: 23/11/'88'de Çukurova Ün.'de yapılan yürüyüşten sonra gözaltına alınan öğrencilerden 7'si tutuklanarak Malatya DGM'ye sevkedildi.

ANTALYA: 24/11/'88'de açlık grevi yapmak isteyen 8 öğrenci SHP'ye alınmadı.

TRABZON: 24/11/'88'de KTÜ'de 200 öğrenci Adalet Bakanlığı'na telgraf çekti.

TEKİRDAĞ: Trakya Ün.'e bağlı Tekirdağ Ziraat Fak.'de SHP binasında açlık grevi yapmak isteyen 13 öğrenciye izin verilmedi.

Toplumsal muhalefetin en duyarlı unsurlarından olan üniversite gençliği, onurları adına direnenler için gösterdiği dayanışmayı diğer demokratik odaklarla birleştirmeli ve onlarla birlikte tek bir yürek olarak atmalıdır.

ODTÜ'DE GENEL KURUL

7 Kasım 884'de ODTÜ-Öd 2. olağan genel kurulunu yaptı. 800 üyesi bulunan ODTÜ-ÖD büyük spor salonunda 405 üye ile çoğunluğu sağladı. Genel kurulu 50 kişiyi aşkın bir konuk kitlesi de izledi. Divan heyeti seçildikten sonra, polislerin kendilerine ayrılan bölüme geçmesi için bir kaç kez anons yapılmasına rağmen, üyelerin arasından çıkmaları ve ayrılan bölüme geçmeleri ancak öğrencilerin yoğun alkışı ile protesto edilerek sağlanabildi.

Geçen yıl, ilk genel kurul öncesi, dört değişik program taslağı önerisi tartışmaya açılmıştı. Bunlar, Devrimci Gençlik, Devrimci Öğrenci Birliği, Demokratik Katılım ve Alternatif Çalışma Programı taslakları idi. Tartışma süreci tamamlandıktan sonra, bu eğilimleri temsil eden dört değişik liste üyelere sunulmuş, Devrimci Gençlik programını destekleyen beş aday ve Devrimci Öğrenci Birliği programını destekleyen iki aday yönetim kuruluna seçilmişti. Daha sonra, iç tüzük tartışmaları gündeme gelmiş, iki iç tüzük önerisi de tartışmaya açılmıştı. 150 civarında üye oylamaya katılmış, yaklaşık 50 üye boş oy kullanmıştı. Bu tarihlerde ODTÜ-ÖD'ün 780 üyesi vardı. Sonuçta Mimarlık Fakültesi öğrencilerinin hazırlamış oldukları iç tüzük sandıktan çıkmıştı.

ODTÜ-ÖD yönetim kurulu başkanı 2. Genel kurul açış konuşmasını tamamladıktan sonra, bir yıllık dernek faaliyet raporunu sundu. Konuşmasında beş yönetim kurulu üyesinin Mimarlık Fakültesi öğrencilerince hazırlanan iç tüzüğün hayata geçemeyeceğini gerekçe göstererek istifa ettiklerini söyledi. Daha sonra, öğrencileri tüm bağımsızlık ve devrim şehitleri için bir dakika saygı duruşuna davet etti.

Başlangıçta yönetim kuruluna aday öğrenciler, Dev-Genç, Demokratik Katılım, Devrimci Gençlik, Devrimci Öğrenci Birliği imzalı listelerde yer aldılar. Konuşmalar tamamlanırken, bir çok öğrencinin ilgisiz kaldığı ve başlangıçtaki çoğunluğun yavaş yavaş eridiği gözleniyordu. Konuşmacılar geçen yıl hazırlanan programları doğrultusunda görüş bildirdiler. Demokratik Katılım grubunun çıkardığı programın da geçen yıl ki programları ile içerik olarak farklı olmadığı gözleniyordu.

Oylamaya çok az bir süre kala, Devrimci Öğrenci Birliği ile Demokratik Katılım listelerini birleştirdiklerini açıkladılar ve yeni listelerini üyelere dağıttılar. Bu herkes için şaşırtıcı olmuştu. Neden derseniz, D.Ö.B yeni bir program hazırlamamış, görüşlerinin değişmediğini dile getirmiş, D. Katılım da içerik olarak aynı programı tekrar sunmuş olmakla, öğrenci hareketine ilişkin politikalarını korumuş olduklarını ifade etmiş oluyorlardı.

Bu durumda, ortak listedeki adayların, ODTÜ-ÖD'ün gelecekteki tavrının nasıl belirleneceği ya da ODTÜ-ÖD'ü hangi çalışma ilkeleriyle yönetecekleri konusu açıklık kazanmamış oluyordu. Kaldı ki daha önceki tartışma ortamlarında söz konusu grupların, öğrenci hareketine ilişkin politikalarının çakışmadığı, ODTÜ özelindeki çalışma ilkelerinin de pek benzeşmediği biliniyor. Öyle ki bir eğilimin yalnızca akademizm ve demokratizmle sınırlı programlar hazırlayarak öğrenci hareketini darlaştırdığı, diğerinin de sapla samanı karıştırdığı ileri sürülüyor. Bu nedenle, önceden birlikte bir çalışma ilkeleri programı belirlemeden ve bunu üyelere duyurmadan, oylamaya girerken listeleri birleştirmenin ne anlama geldiğini kestirmek pek de güç değil.

Diğer taraftan geçen yıl yapılan seçimlerde, eğilimlerin birbirlerine çok yakın oy almalarına rağmen yönetim kurulunda güçleri oranında temsil edilememeleri seçim sisteminin aksaklığından ileri geliyor. Delegasyon yöntemine dayalı bir seçim sistemi benimsendiğinde, aksaklıklar büyük ölçüde aşılacak hem de bu tür faydacı yaklaşımlar etkisiz olacaktır. Önemli olan her görüşün yönetim kurulunda temsil edilmesi değil, her görüşün güçleri oranında temsil edilmesidir. Bu da demokratik seçimlerle sağlanabilir. Aksi halde yanlış ve faydacı yaklaşımların meşrulaşması tehlikesi gündeme gelir.

ODTÜ-ÖD 2. olağan genel kurulunda bir bağımsız aday seçildi ve geriye kalan altı kişiyi tüm eğilimler eşit oranda paylaştılar. Ayrıca otuz oy boş olmak üzere toplam üçyüzonaltı oy kullanıldığı saptandı.

Selçuk Üniversitesi Öğrencileri:

Gençlik susturulamaz

SÜN-ÖD derneğin feshiyle ilgili olarak gazetemize gönderdiği mektupta olayın gelişimi ve bu haksız uygulama hakkında kısaca şunları belirtiyor:

SÜN-ÖD Cumhuriyet Savcılığı'nın dernek feshine ilişkin 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açtığı davayı kaybetti.

7-7-87'de kuruluş başvurusunu yapan SÜN-ÖD, kendisinden rektörlük izni isteyen Valiliğe karşı İdare Mahkemesi'nde açtığı davayı kazanmış, İdare Mahkemesi rektörlük izninin gerekmediğine karar vermiştir.

Ancak Valilik bu kararı yok sayarak Cumhuriyet Savcılığı'ndan derneğin feshini istemiştir. Buna dayanak olarak da YÖK Yasası'nın rektörlük iznini zorunlu kılan 59. maddesini göstermiştir.

Cumhuriyet Savcısı, Dernekler Yasası'nın dördüncü maddesinin, YÖK Yasası'nın 59. maddesini zımnen kaldırdığını, ancak sonradan çıkan Dernekler Kanunu'nun 50/1 maddesinin özel kanun olması nedeni ile dördüncü maddeyi ortadan kaldırdığını öne sürmüş, rektörlük izninin otuz gün içinde alınmamasını da gerekçe göstererek derneği fesh etmiştir.

Bu karar yürürlükteki antidemokratik anayasa ve dernekler yasasına bile aykırıdır. Saldırıların esas amacı örgütlenme hakkını gaspetmek ve DKÖ'leri ortadan kaldırmaktır. Fakat tüm bu baskılar ve engellere rağmen öğrenci derneklerinin demokrasi ve akademik mücadelesi susturulamayacaktır.

Selçuk Üniversitesi'nden bir grup öğrenci

Muhbirliğe hayır

Dicle Üniversitesi'nde yeni öğretim yılının başında polisler tarafından muhbirlik tekliflerinin artması ve bir öğrencinin polisçe dövülmesi üzerine öğrenciler oturma eylemi yaparak polisin tutumunu protesto ettiler.

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne yeni gelen bir öğrenciye muhbirlik teklif edilmesi, yine aynı üniversiteye bağlı Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü'nden bir öğrencinin kampüs içindeki polis karakoluna çağrılarak dövülmesi üzerine, 2 Kasım günü yaklaşık 300 öğrenci kampüs yemekhanesinde toplandı. Daha sonra öğrenciler rektörlük binasının önüne kadar yürüyerek oturma eylemi yaptılar.

Polisin, oturan öğrencilerin fotoğrafını çekmesi üzerine, polis yuhalandı ve "polis dışarı" sloganı atıldı. Öğrenciler daha sonra "polis-idare işbirliğine son", "YÖK'e hayır" ve "Yaşasın Özerk-Demokratik Üniversite" sloganlarını atarak sessizce dağıldılar.

Öte yandan, polisin bu keyfi tutumu üzerine, Hukuk Fakültesi'nde 200'e yakın öğrenci bir forum düzenleyerek, polisin öğrencilere muhbirlik teklif etmesini ve arkadaşlarının dövülmesini kınadılar.

ODTÜ'de gençlik ve toplum paneli

18 Kasım 1988 tarihinde rektörlüğe bağlı "Kültür İşleri" Uluslararası Gençlik Topluluğu'nun düzenlemiş olduğu Gençlik ve Toplum konulu panele konuşmacı olarak katılan SHP Milletvekili Fikret Ünlü, temel hak ve özgürlükler üzerinde baskı olmaması gerektiğini belirterek, gençliğin örgütlenme özgürlüğünün sağlanmasının önemi üzerinde durdu. Yaklaşık 150 öğrencinin katıldığı panelde, Ünlü'ye çeşitli konular hakkında sorular yöneltildi.

Bilim, sanat, edebiyat vb. üzerinde zorun, işkencenin, dünyada düşünce üzerinde baskının yeri olmadığını belirten Fikret Ünlü, özellikle Türkiye'de toplum yöneticilerinin bunu anlamak ve kavramak zorunda olduklarını belirtti.

Toplumun gençliği tehlikeli bir potansiyel olarak görmesinin, demokratik kurumlar ve basın yayın organlarının yardımıyla değiştirilebileceğini söyleyen Ünlü, örgütlenme özgürlüğünün sağlanması gerektiğini vurguladı. Ayrıca halkların kendi özgürlüğünü, dünya barışını hedef alan üst yapılanmaların gerekliliği üzerinde de duruldu.

Panel sonrasında öğrenciler SHP'nin pek sesini duyuramadığını, iktidar mücadelesi için mücadele araçlarını zorlamadığını ve SHP'nin ülkenin tam bağımsızlığı ilkesi yerine, karşılıklı bağımlılık ilkesini savunmasının doğru olmadığını belirttiler.

MSÜ GSF'den çağrı:

Üretmek istiyoruz

MSÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü öğrencileri, 18 Kasım'da Osman Hamdi Salonu'nda düzenledikleri resimli protestoda, okulda ve eğitimin işleyişinde sanatsal üretimi dikkate alarak değişiklikler yapılmasını istediler ve mevcut durumu yaratan öğretim kadrolarını öğrencilerle yapılacak bir toplantıda özeleştiriye davet ettiler.

Genç Akademililer imzasıyla dağıtılan bildiride, geleceğe yönelik ilerici ve yenilikçi bir tavrın oluşturulması için eğitim yöntemlerinin değişen toplum yapısına ve onun gereksinimlerine göre yeniden biçimlenmesinin gerekliliği vurgulandı. Fakülte özeline ilişkin olarak, uygulamaya dayalı eğitimin geliştirilmesi, resim malzemeleri, kitaplık, çeviri bürosu vb. ihtiyaçların karşılanması, çeşitli etkinliklerin gerçekleştirilmesi için öğrenci komisyonlarının kurulması gibi istekler belirtildi.

Çağdaş bir eğitim sistemi isteyen öğrencilerin bildirisi şöyle bitiyor: "Bir fakültenin sıralı mezunları değil, akademinin yaşayan üyeleri olmak istiyoruz."

DERNEKLERDEN OKULLARDAN

İÜ Hukuk Fak.Öğ.Der. Başkanı Bülent Akbay 29 Kasım tarihli mektubunda, son zamanlarda özellikle öğrenci dernekleri üzerinde yoğunlaşan keyfi uygulamaların ülkemizde hukuk ve yargı adına kara bir tablo olduğunu ve bu konunun çok yönlü irdelenmesinin gerektiğini vurguluyor.

Akbay, İÜ Hukuk Fak.'ne ait tebligatların, derneği temsil yetkisine sahip olmayan ve yazılar gönderildiğinde cezaevinde bulunan dernek kurucularından bir kişiye gönderilmesinin hiçbir mantıklı yanı olmadığını da belirtiyor.

Derneğin kapatılma nedeni olarak gösterilen Rektörlük izninin olmadığı yolundaki gerekçenin Anayasa'nın 33. maddesine ve Dernekler Yasası'na aykırı olduğu belirtilen yazıda, esas olarak YÖK Kanunu'nun kabul edilmesinin Anayasa'nın üstünlüğünü anlamsız kaldığına dikkat çekiliyor.

Ayrıca Rektörlüğün Anayasa'yı bahane ederek izin vermemesi, buna karşın ilin en yüksek mülki amirinin Rektörlük izninde diretmesinin hukuki açıdan kötü niyet kapsamına girdiği belirtiliyor.

Akbay yazısını, bir çok derneğin aynı durumda olduğunu söyleyerek, bu hukuk dışı uygulamalara karşı tüm öğrenci, öğretim üyesi ve demokratik kişi ve kurumları duyarlı olmaya çağırıyor.

İ.Ü. İktisat Fak.Öğ.Der. (İFÖD) altı ay içinde genel kurulunu yapmadığı gerekçesi ile feshedildi. Dernek yöneticilerinin yaptığı açıklamada, uygulamanın hukuka aykırı ve keyfi olduğu belirtilerek şunlar söylendi: "11/11/'88'de, Konferans Salonu'nda Genel Kurul toplantısını yapmak için dekanlıktan izin aldık. Fakat Genel Kurul'un yapılacağı gün 'Konferans salonunun camlarının kırık olması' nedeniyle 'öğrencilerin can güvenliği açısından' Genel Kurul'a izin verilmedi. Cam kırıldı derneğimiz kapatıldı. Bir derneğin böyle bir gerekçeyle kapatıldığı ilk kez görülmüştür. Bakalım dernekleri kapatmak için başka nasıl gerekçeler bulacaklar."

Yıldız Üniversitesi'ne bağlı Kocaeli Mühendislik Fakültesi'nde okuyan öğrenciler, 11 Kasım'da tren zamlarından duydukları rahatsızlığı bildiren bir dilekçe hazırladılar. Ulaştırma Bakanlığı'na ve TCDD Genel Müdürlüğü'ne gönderilen 1513 imzalı dilekçede, tren ücretlerinde % 50 oranında indirim yapılmasını istediler. Öğrenciler son yapılan zamların kendilerini de ekonomik açıdan çok güç durumda bıraktığını söylediler.

Yıldız Üniversitesi'nde 300'e yakın öğrenci üniversite bahçesinde forum gerçekleştirdi.

29 Kasım Çarşamba günü saat 10-11.00 arasında gerçekleştirilen forumda harçların ve vizelerin anti-demokratik olduğu ve YÖK'ün kaldırılması gerektiği belirtilirken cezaevlerinde fikir suçlularının bulunduğu ve bunun demokrasiyle uzak yakın hiç bir ilgisinin bulunmadığını dile getiren öğrenciler daha sonra seccade olarak dağıttıkları muşambaları alarak bundan sonra mescit olmasını belirledikleri yerde öğlen namazı kıldılar.

"Sakın çıkma patika yollara"

Rahmi Faik Mavi

Son yıllarda bir çok genç insan bir araya gelerek müzik üretiyorlar. Dünya görüşleri amaç, ürettikleri müzik ise araçları oluyor. Dünya görüşlerine doğru orantılı olarak, amaçlarını çeşitli zaman ve mekânlarda açıklıyorlar.

Tüm bunlar olup biterken tarihsel koşullar nedeniyle her konuda olduğu gibi bu konuda da kaos yaşanıyor.

Biz dinleyiciler yıllarca bekletildikten sonra bu üretilenleri; acaba nasıl, neyi anlatıyor, sorularıma yanıt verebilir mi? benzeri sorular ve kuşkular ile karşılıyoruz. Tartışıyoruz. Ancak; hemen belirtmeli "Daha Seçici" olmak zorundayız. Çünkü yarını bugünden kurmak sav'ı sosyalistlerin kültürlerini bugünden oluşturmalarını da içermektedir.

Bu nedenle, "Bilimsel Yöntem"le düşünüp bilinçli kararlar vermek, seçici olmak zorunluluğu tarihsel sorumluluk olarak karşımıza çıkıyor.

Seçici olmak ise bazı temel kuralları bilmek anlamına geliyor.

Çok basit olarak "Ses ve zamanın felsefe boyutunda üretilmesine" müzik denir.

Bu tanım ışığında "müziği nasıl dinlemeliyim?" sorusunu sorup çok kısa ve kaba hatlarıyla yanıtlayalım.

-Bir müzik ya da müzik kuramı onun dünya görüşüdür.

Nâzım hapse girdikten sonra ortaya çıkan Garip Akımı iki farklı dünya görüşünün iki farklı biçimde çatışması ola gelmiştir. Bir yanda Nâzım, diğer bir yanda "Nasır" üzerine şiir yazan Bir Garip Orhan Veli.

Siz besteci olacaksınız ve bu iki zıt dünya görüşünü yansıtan iki şairin şiirlerini besteleyeceksiniz. Üstelik kasetlerde sergileyeceksiniz.

Örneğin: Livaneli, Ada adlı kasette Ada, Zor yıllar adlı kasette Vapur adlı eser.

Ayrıca "Gülhane Parkı"ni yorumlamak aynı dünya görüşünü paylaşmayan insanlarca yapılamaz.

-Müzik tarihsel koşullarda evrimleşir.

Grekli bestecinin eserine M. Mungan söz yazıyor.

"...Sakın çıkma patika yollara, ovalara kırlara,
Yenik düşüyor her şey zamana..."

Sakın ha! çıkma patika yollara.

"Eylül-Müzik'çiler" öğüt veriyor.

12 Eylül sonrasının tarihsel koşullarına, iç-dış çelişkilerine nasıl da denk düşüyor. Aynı zamanlarda artan (yaratılan) talep sonucu: Birahane kültürü olarak ortaya çıkan ucube de kendi müziğini yaratıp bir süre insanları meşgül etmedi mi?

"Sen" Başkaldıramazsın.

-Ne?, Nasıl? anlatılmış.

Çok basit gibi görünen bu iki soru yüzyıllar boyu sanatçıları, bilim adamlarını uğraştırdı. Uğraştırıyor. Ne-Nasıl'a vereceğimiz her yanıt bizim dünyayı nasıl gördüğümüz sorusuyla direkt ilişkili.

NE?

Dünya görüşümüz metafizik ise dünyamız da mistik, tanrısal, durağan, değiştirilemez, soru sorulamaz olarak algılarız. Bu görüş elbette kapitalistlerin dünya görüşü olacak ve bizleri kaderci yaklaşımlara teslim edip; Amerikan kot pantolon giydirip, omuzumuza Anadolu köy heybesi taktıracak, Japon wolkmenimizde; Heavy-Metal, arabesk, Türk-İslam sentezcisi Yıldırım Gürses dinletecektir.

NASIL?

Bu konu değişik zamanlara göre şekillenen teknik konulardır. Biçimdir. Ne sorusu ile Nasıl sorusu Öz ve Biçim'e karşılıktır.

Çok teknik olmamaya özen göstererek bu konu ile ilgili bir kaç şey söylenmeli.

Özgün müzik yapmak adına çeşitli zaman teknikleri (Ortaçağ, Klasik, Romantik, 12 Tonculuk vs.) ile Türk müziği üretilemez. Bu işin amatörlüğe tahammülü yoktur.

Türk müziğinin 1955'lerde ortaya çıkan çok seslilik tezi gerek istatistik, gerekse duyuşsal olarak bugün kanıtlanmıştır.

İkinci önemli konu: Yine özgün müzik yapmak adına o güzelim şiirler ve Türkçemiz katledilmektedir. Burada sözü geçen sesler ile sözlerin uyumudur. Yani prozodidir.

Örnek: Çağdaş Türkü, Delikanlıya adlı kasetindeki Y. Miraç Çolak'ın "Delikanlıya Türkü" adlı şiiri.

Ezginin Günlüğü, Seni Düşünmek adlı kasetindeki N. Hikmet'in "seni Düşünmek Güzel Şey" adlı şiiri.

Örnekleri çoğaltmak olası.

Uyumsuzluk; sözlerin altına iz düşümü gelen seslerde ve en önemlisi dünya görüşlerinin onları bestelemeye güçleri yetmemesindedir.

Bizlerin estetik olarak mükemmelleştirilmiş eserler dinleme ve tüketme alışkanlığını şimdiden kazanmamız gerekliliği; tekrarlıyorum "Tarihsel Görev" olarak karşımızda durmaktadır.

yeşilmişik?
Yeni türkü

Eğitimde folklor çalışması

Tahsin Torun

İlk, orta ve yüksek dereceli okullarda genelde sosyal faaliyetlere, özelde de folklor çalışmalarına gözatmak yararlı olacaktır. Her dereceden okullarda yaklaşım, uygulanış biçimi ve verimi açısından farklılık gösteren bu çalışmaların, bilimsel bir yaklaşımdan yoksun olduğu ve yetersiz kaldığı tartışma götürmez bir gerçek.

İlk ve orta dereceli okullarda folklor ve spor faaliyetleri biçiminde sürdürülen çalışmaları, öncelikle folklor faaliyetlerini ele alarak inceleyeceğiz.

Folklor faaliyetlerinin içeriğini, ilk ve orta dereceli okullarda idare, folklor eğiticisi ve konuya yaklaşım diye adlandırabileceğimiz üç ana etken belirliyor. Okul yöneticilerinin konuya yaklaşımları ve katkıları eğitim sisteminin kendilerine yüklediği sorumluluk çerçevesi ile sınırlı kalmış durumdadır. Yıllık müfredat programlarında sosyal faaliyetler için ayrılan yerin çok sınırlı oluşu, bu konuda okullara aktarılan maddi olanakların yetersizliği, idarecilerin tutumunu olumsuz yönde etkilemektedir. İlk ve orta dereceli okullarda göstermelik bir boş zaman değerlendirilmesi olarak algılanmıştır, folklor çalışmaları. Bu yaklaşım çerçevesinde okul idarecileri folklor çalışmalarını ya beden eğitimi öğretmenlerinin haftalık altı saatlik egzersiz saatini doldurmak ya da okulun reklamını yapmak amacıyla gündemde tutmuşlardır. Folklor çalışmalarının bilimsel içerikten uzak, salt oyun çalışması olarak yürütülmesi bunun kanıtıdır. Amaç hiçbir zaman öğrencilerin, folklor bilimini dolayısıyla kendi toplumunun geçmişini, yaşama biçimini, manevi değerlerini öğrenmesi, yaygınlaştırması, sosyal değerleri kavrayıp, geliştirmesi olmamıştır. Öğrencilerin bazı yöresel oyunların içine sıkışıp kalmış bu çalışmaları, değişik zamanlarda organize edilen, festival, şenlik, yarışma gibi etkinlikler içerisinde birbirleriyle yarıştırılmaktadır. Bu yarışmaların sonuçları okul idarecileri tarafından kendi okullarının eğitim-öğretim alanındaki başarısıymış gibi kabul edilmektedir.

Folklor çalışmalarının niteliğini belirleyen ikinci etken folklor eğiticisidir demiştik. Folklor eğiticileri ülkemizde herhangi bir kurum ya da dernekte kısa süreli bir eğitimden geçmiş kişilerden oluşuyor. Akademik anlamda bir bilimsel eğitimden yoksun olan çoğu öğreticiler bu çalışmaları oyun çalışması düzeyinde sürdürmüş, genel olarak da çalışmaları sürdüren bu şahısların en temel görevleri yapılacak herhangi bir yarışmada okullarını iyi bir şekilde yarıştırabilmektir. Okul idaresi de zaten bunu istemektedir. Oysa folklor bilimi halk oyunları dışında çok geniş alanlarda araştırma ve çalışma yapmayı öngörür. Gerçek şudur ki folklor eğiticisi konumundaki kişilerden çok azı folkloru bir bilim olarak kavrayabilmiş ve bu alanda araştırma yapmıştır. Daha önce yapılan araştırmalardan ise ilk ve orta dereceli okullarda yararlanılmamaktadır.

Üçüncü faktör olarak ele aldığımız ve "Konuya yaklaşım" diye adlandırdığımız etken, diğer iki etkeni de içinde barındıran temel konudur. Eğitim-öğretim kurumlarının en tepe noktasından en alt noktadaki öğrencilere kadar belli bir monoton anlayışın egemen olduğu, tek düze yürütülmesine neden olmaktadır. Folkloru bilimsel bir yaklaşımla ele almak gerekir. Folklor kapsamına giren halk müziği, halk oyunları, efsaneler, maniler, destanlar, halk giysileri, yemekler, gelenek-görenekler, halk çalgıları ve daha sayabileceğimiz nice konudan yalnızca birisi olan halk oyunları bugün okullarımızda tek uğraş konusu. O da köktenci bir yaklaşımla değil vücudu hareket ettirme, eğlenme, yarıştırma ve reklam gibi yönleriyle ele alınarak folklor bilimiyle bağları koparılmış durumdadır. Bu anlamda ilk ve orta dereceli okullarımızda bir folklor -hatta halk oyunları- çalışmasından söz etmek oldukça güçtür. Öğrencilerin genelde edilgen olduğu, içeriğini ve şeklini belirleyemediği bu çalışmaların gerçek niteliğine bürünebilmesi, herşeyden önce konuya eğitim açısından ve bilimsel yöntemlerle yaklaşılması ile mümkün olur. Folklor çalışmaları halk oyunları ile sınırlı kalmayıp diğer alanları da kapsaması ve öğrencilerin sosyal kültürel gereksinimlerine yanıt verecek biçimde düzenlenmesi gerekir. Bu da ancak doğru, bilimsel yaklaşımla ve yetişmiş, uzman eğiticilerle sağlanabilir.

Şu anda ülkemizdeki ilk ve orta dereceli okulların içerisinde yalnızca bir kaçı halk oyunları faaliyetlerini daha geniş tutabilmekte, verimli çalışma yapabilmektedir. Galatasaray Lisesi bu konuda hemen hemen tek örnektir. Uzun yıllardan beri bu çalışmayı sürdürmeyi gelenek haline getiren ve çalışmalarda insiyatif sahibi olan öğrenciler, daha fazla öğrenciye hitap ederek, çeşitli şenlikler, geceler düzenleyerek seslerini duyurabilmişlerdir. Çalışmalarda öğrencilerin belirleyici olması ve çok sayıda öğrencinin katılımının sağlanması, kuşkusuz bir başarıdır. Halk oyunlarının yanında halk müziği çalışmalarına da yer veren öğrenciler, her yıl belirli zamanlarda düzenledikleri şenlikler, geceler, panellerle de diğer orta dereceli okullara örnek olmayı başarmışlardır. Ancak çalışmaların yeterli olduğu söylenemez, çalışmalar halk müziği ve halk oyunları ile sınırlanmıştır. Ancak halk oyunları konusunda küçük çapta araştırma yaptıklarını sahneleme konusunda oldukça titiz davrandıklarını biliyoruz. Halk oyunlarına katılan öğrencilerin düzenledikleri bir folklor odasının olması diğer okullarda göremediğimiz bir kazanımdır.

Üniversiteler düzeyindeki çalışmalarda, öğrenci derneklerinin ya da bağımsız olarak etkinliğini görüyoruz. Çalışma programı, çalışmaların içeriği, biçimi ve çalıştırıcı konusunda öğrencilerin etkinliği söz konusudur. Ancak okul idaresi kendi sorumluluğuna dahil olmasına rağmen maddi anlamda hiçbir destekte bulunmamaktadır. Çalışma yapabilecek bir yerden çoğu kez yoksun olan üniversite öğrencileri herşeye rağmen kendi olanakları ile liselerden daha düzeyli, etkin çalışma yapabilmektedir. Özellikle Ankara'da Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nin arşivi ülkemizdeki tüm okullara ışık tutabilecek durumdadır. Boğaziçi Üniversitesi'nin değişik ülkelerden derlediği halk şarkılarını seslendiren korosu bu konuda örnek bir çalışmadır.

Bu iki üniversitede yapılan bilimsel nitelikli çalışmaların benzerlerini diğer üniversiteler ve ilk, orta dereceli okullara yerleştirmek, ülkemizde okullar düzeyindeki folklor çalışmalarının bilimsel ve verimli hale dönüşmesi için bir başlangıç olacaktır.

TARTIŞMA

Hızlı Gazeteci üzerine birkaç söz

Halkın yarattığı değerlere yaslanmak onları korumak ve yaşatmak devrimci olamaz. Çünkü halkın değerleri çoğu zaman gelişimin önünde değildir. "Değer" bir anlamda içinde bulunulan ve öncesi birikimin etkilenmesiyle oluşan kültürdür, yaşama bakıştır. Heterojen kavram olan halk sözcüğünün içinde her sınıf mevcuttur. Her sınıf kendi özelliği ve geçmiş birikimiyle yer alır. Yaratılmış olan değer veya bir başka deyişle kültür, içinde bulunulan toplumun egemen ideolojisinin derin izlerini taşır. Bu derin izler ise yıkılması ve değiştirilmesi gereken toplumsal yapıyı korur.

"Bacı" feodal toplumdan devralınan bir sözcüktür. Ümmetçi toplumun değer yargılarına ters düşmemek için ve burjuvazinin küçük düşürücü propagandasının etkisinde kalınarak "Bacı" sözcüğüyle tüm sosyalist kızların kardeş görülmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla bekaret, halkın gözüyle görülüp eşittir namus denmiştir. "Bacı" peynir ekmek kadar doğal olan erkek ve kızın birbirine duyduğu sevgiyi ve sevme duygusunu gizlemeye, bilinç altına atmaya neden olmuştur. Yanlıştır. Fakat ne sosyalist erkeğin ne de sosyalist kızın ana sorunu bu değildir. Cinsellik ana sorunlardan kaynaklanan bir sorundur. Zaten bu sorun sosyalist kızların kadınlığını tanıma ve birey olma bilincine ulaştıkça aşılmaktadır. Bu yüzden sosyalistleri küçümsemek, onları bu açıdan eleştiriyorum diyerek, bir yandan prestij yitimine neden olmak ve bir yandan da farklı noktalara ulaşmak, sosyalist tipin dışında başka tipleri olumlu, örnek tipler olarak ortaya koymak, çizmek doğru değildir.

Sosyalistlere alternatif olarak çıkarılan tip "Hızlı"dır. Doğruyu o bilir, o düşünür, o gerçekleştirir. Sosyalist "Bacı" sosyalist olmasına rağmen geridir, tutucudur. "Hızlı" sosyalist işaretleri bırakır, kadınlığını anımsatıp cinselliğini tartışır duruma getirir. Ukalaca konuşan "Hızlı" ikna etmenin ödülünü alır. Evinde kütüphanesini gösterirken yatak devreye girer. İlginçtir, kütüphane geçiş olarak, basamak olarak kullanılıyor.

N.Şen'in "Bacı"sı sekiz yıl yatıyor, cezaevinden çıkıyor, doğru dürüst bir şey bilmiyor. "Bacı" da tekilleştirdiği iddiasını şu şekilde genelleştiriyor "Entellektüel düzeyi düşük olan bu insanlardan (direnmiş ve silaha başvurmak zorunda kalmışlar kastediliyor eba.) fazla bir şey beklenemezdi."

Bu bir iddiadır. Tartışılınabilinir.

Her ilericinin, her sosyalistin entellektüel düzeyinin yüksek olması güzel bir şey. Ama ne yazık ki hiç bir ülkenin devrim süreci, mücadele tarihi bu soyutlamayı doğrulamıyor. Nesnel gerçek mükemmel olamıyor. Mükemmelliği arayanlar bulamayınca küskünleşiyor. Ve sosyalistleri küçümseyerek bir şeye yaramazlar olarak sonuçlar çıkarıyor.

Sanatta her ürün, ürün sahibinin dünyaya bakışının izlerini de taşır. "Şiddet eylemcisi bir örgütün elemanı olmak." Bu sözler N.Şen'e ait. Bu literatür sosyalistlere ait değil. Bu literatür sosyalistleri "yargılayan" işkence eden, cezaevlerine dolduranlara aittir.

Seksen Eylül öncesi yaşanan bir süreç var. Bu süreç çok hızlı yaşandı. Genel olarak ulaşılması gereken kültüre ulaşılmadı. Bu bir eksiklik. Fakat her sosyalist birey, sosyalist olmazdan önce düzenin sıradan insan özelliklerini taşıdığı ve kitle kültürü içinde olduğunu unutmaz, sosyalist düşüncelerle tanışıp sosyalist olduktan sonraki değişimini ele aldığımızda, önceki konumuna göre kitle kültüründen şu veya bu oranda kurtulduğunu iyi kötü sosyalist kültür ile tanıştığını, az veya çok ondan etkilendiğini görürüz. Bu da bize az da olsa bir birikime ulaşmış olduğunu gösterir. Ve bugün eli kalem tutup bir şeyler üretmeye çalışanların içinde yer alanların bir kısmı Eylül öncesi mücadele pratiğinde yer almış, işkence görmüş, cezaevlerinde yatmış olanlardır.

Sanatta her ürün, ürün sahibinin dünyaya bakışının izlerini de taşır.

"Şiddet eylemcisi bir örgütün elemanı olmak". Bu sözler N.Şen'e ait. Bu literatür sosyalistlere ait değil. Bu literatür sosyalistleri "yargılayan" işkence eden, cezaevlerine dolduranlara ait...

İşte bu yüzden N.Şen uzlaşmacı bir bakış açısına sahip olduğu için ürettikleri karalayıcı oluyor.

Biraz da karikatür üzerine...

"Karikatürize etmek bence karakteristikleştirmek, en karakterize, en özgün yanlarını bulup çıkarmak, fazlalıklarından, tipik olmayan ayrıntılarından ayıklayarak varolan özü net olarak göstermektir" diyor N.Şen. Yani, ayırıcı özellikleri netleştirip ortaya koymak karikatürdür diyor. Böyle denilince yanlışlık yapılıyor. Çünkü karikatür gereğinden fazla yüklemek anlamına gelen İtalyanca Carıcare sözcüğünden geliyor. Gereğinden fazla yüklemek abartmaktır. Netleştirmek ise abartmayı dıştalar ve ayrımlaştırıp özü vurgular.

Karikatür çizgidir. Karikatürist çizgilerle yaşamı yansıtmaz, o, su yüzünde görünenleri değil, yüzeydekilerin nedenselliğini çizgilerle üretir... Görünmemiş olanı, örtülü olanı açığa çıkarır, dikkat çeker.

"Hızlı Gazeteci" konuşma balonlarıyla doludur. Konuşma balonlarını alabildiğine kullananlar çizgisine güvenemeyen, çizgiyle anlatma gücü yetersiz olanlardır. "Bacı" daha çok balonların içindeki sözcüklerden dolayı tartışılmakta oluşuna dikkat edilecek olursa, N.Şen için çizgi tali durumunda kalmaktadır. Aynı zamanda çizgisinin ne kadar güçsüz oluşuna bir kanıttır da.

Son söz yerine:

İnsan yaşamda tavır alışla veya aynı anlama gelen eylemiyle yığına bakar. Tersten de söylemek olanaklı: Halka bakışıyla yaşamdaki eylemi anlaşılır. Halkı eleştirmekten kaçanların, yaşamdaki eylemliliği de önemsizdir. Mücadeleye katkısı yoktur. N.Şen sosyalistlerle uğraşıyor, onları önemsiz görüp küçümsüyor, yarı aydın, ukala "Hızlı" tipini olumlu bir tip olarak ortaya sürerken, halkın sessizliğine, yurttaş haklarına dahi sahip çıkamamasını suskunlukla geçiştiriyor. Bu anlamda N. Şen'in "eylemi" önemsiz oluyor.

Muzaffer Beken
Özel Tip Cezaevi D/13
GAZİANTEP

Tartışmada Glasnost!

A.Fatih Demirci

Şimdilerde Hızlı Gazeteci'nin bir macerası aydın kesimde tartışma konusu oluyor. Kimileri hemen bu adam nasıl böyle dil uzatır demeye getiriyor halkın değerlerini ve kimi birikimleri sahiplenerek. Kısaca belirtecek olursak o çizgi öykünün hiçbir yönü şimdilik katı bir eleştiriyi hak edecek boyutta değildir. İnsan kuşkuyla yaşar, iç hesaplaşmalarla büyür. Robot değildir, burada dileğimiz bütün bunların kişiyi daha büyütüp yücelterek onun sahiplendiği öğretiler açısından, topluma, yaşama, kendisinden beklenen en doruk noktadaki yararları gösterebilmesidir. İç hesaplaşma, o dış kavga kişiyi batağa, tükenişe sürüklüyorsa mesele zaten yoktur, aksi bizim için iyidir, sevindiricidir. Hızlı Gazeteci'nin yaptığı, bütün bunları belli bir dönem ve sonrasının rehberliğinde - uç boyutlarıyla açmağa çalışmaktan başka bir şey değildir. Övgünün bir şeye yararı olduğu görülmemiştir, bu dünyanın yergiye gereksinmesi vardır. Okuyoruz, hapse giren insanlarımız çıkınca anılarını anlatırken, "orada esrarkeşin, orada pezevengin, orada katillerin, tombalacıların ve her türden suçlunun bile insan olduğunu gördüm. Onları bu konuma sürükleyen mekanizmaya başkaldıramamışlardı. Böyle olunca da trajik biçimde bütünleşmişlerdi". demiyorlar mıydı? Öyleyse bu gürültü neye, yeri gelince Yılmaz Güney'in nerelerden geldiğini gözleri parlayarak söyleyen insanlarımız yok mu? Sanki onun bulunduğu noktanın çürük bir tahterevallide yükseldiğini söylemek ister gibi, aile yaşamı perişan, yersiz yurtsuz, adsız kahramanlarımız hiç mi yok? Büyük bunalımlar yaşamadık mı? Dahası özel yaşamında kusurları olan sanatçı, ilerici aydın insan hiç mi yok?

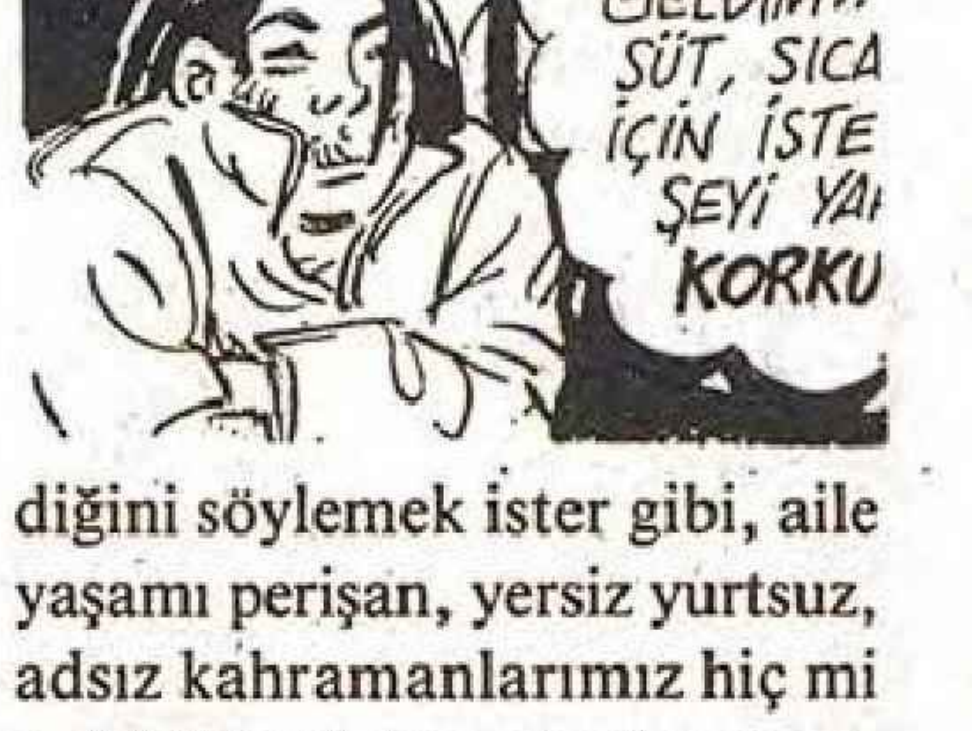

Bunları dile getirmek, açmak, sergilemek, tartışmak, kötü mü? Hızlı Gazeteci bir şeyleri karalıyor değil, açıyor, içimize sinmiş 'tabuları' ortaya dökmeğe çağırıyor. Eğer çizgisi, olmasını istediğimiz gibi gelişseydi, ya okumaya gerek duymayacaktık ya da mizahi bir yaklaşımla şöyle bir gözatacaktık. Üzerinde durmamız, hatta rahatsızlığımız aslında tam anlamıyla dişe dokunur sorunları yansıtmasından kaynaklanmaktadır.

Herkes ipe sapa gelmez denilen şeyleri eleştirebilir, ama kendimize olduğu kadar başkalarına da demokratik olmak koşuluyla. Yanlışları - doğruları sonuna kadar sergileyip açmak, deyim yerindeyse bir "glasnost" yaratmak zorundayız. Herkes istediğini söylesin, eleştirsin. "Söyleyemez" diyeni eleştirelim, bunun üstüne gidelim. Bu gün herşeyden çok buna gereksinimimiz var. Tiplere, normlara, formasyonlara göre hareket etmeyelim, değiştirelim, gelişelim. Aydın olmak, ilerici olmak bir kast örgütü içinde yer almak olmamalı. Bir de bunu deneyelim. Daha öncekini denedik!

4. İSTANBUL FOTOĞRAF GÜNLERİ

Hüseyin Alsancak

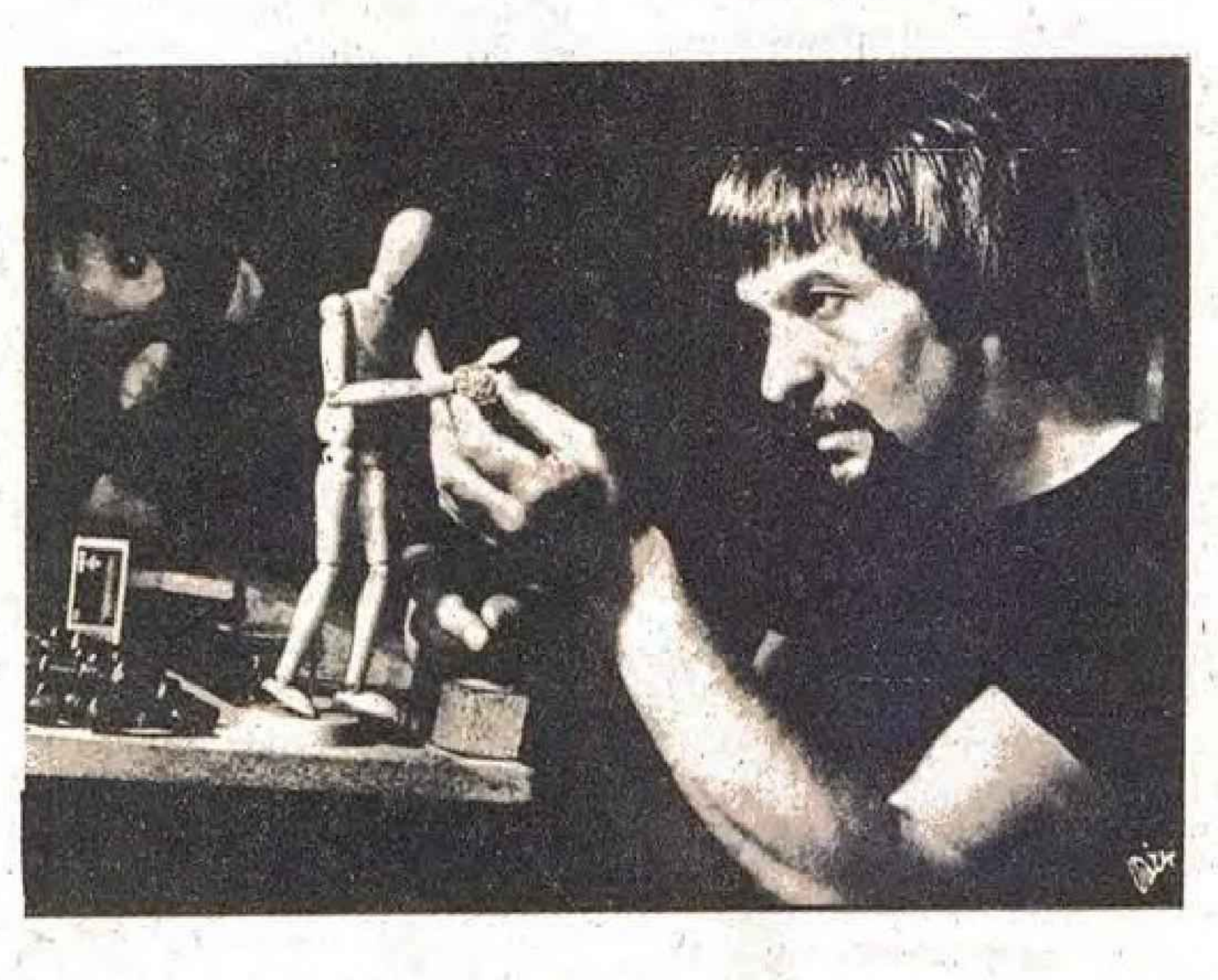

İçinde bulunduğumuz Aralık ayı boyunca İstanbul'da fotoğraf alanında 88'in en önemli olaylarından biri yaşanacak. “4. İstanbul Fotoğraf Günleri”. Diğer taraftan ise Türkiye fotoğrafı açısından çok değerli bir kuruluşun; İFSAK'ın 29. yıl kutlaması yapılıyor.

29 Kasım günü İFSAK'ın 29. yıl kutlaması ile başlayan fotoğraf günlerinde sergiler, toplantılar ve gösteriler yer alıyor. Bir ay boyunca amatörler için fotoğrafa doyma fırsatı yaratan İFSAK'ın Türk fotoğrafı için yaptıklarını da unutmamak gerekir kanımca. Onun yetiştirdiği fotoğrafçıları hiç kimsenin inkar edebileceğini sanmıyorum. Ne yazık ki ülkemizde bu türden çalışmaları yapan ve yapabilecek durumda olan derneklerin sayısı bir elin parmaklarının sayısını geçemez. Bunun sebepleri pek çok defa yazıldı ve söylendi ama yine de gerçek anlamda bir ilerleme sağlanamadı. Bugün AT'nin kapılarını zorlayan ülkemizde, fotoğraf sanayisinin olmaması ve devletin bu konu üstünde pek çok defa başvurulduğu halde kayıtsız davranması sanata bakışını gösteriyor. Bu durumda biz fotoğraf meraklılarına ise dünya ile karşılaştırıldığında oldukça güç şartlar içinde gerçekleştirilen etkinliklerle avunmak kalıyor, yılda sadece bir kere ve sadece İstanbul'da. Bu şartlar içinde ne kadar sağlıklı çalışma yapılabilir ki?

Bugün fotoğraf mali durumu iyi olmayanlar için çekici olmayan bir sanat dalı. Mali durumu iyi olanlar ise Avrupa'ya gidiyor, orada kendilerini geliştirip, yetiştirip geliyorlar. Ondan sonra ortaya Türkiye ile alâkası olmayan fotoğraflar koyup, “Türkiye fotoğrafta ilerliyor” diyorlar. Bunun tartışması yıllardır yapılıyor ve bence Türkiye'de fotoğrafın alt yapısı yerleşinceye kadar da yapılır. Bu da sanıyorum uzun bir zaman ister. Bugün Türk fotoğrafı işte bu silahları kuşanmış olarak dünya ile boy ölçüşüyor. Sonuç “başarısız”.

İşte sizin de gördüğünüz gibi fotoğraf için yola çıkıldığında hep buralara gelip kalıyoruz. Biz yine Aralık ayına dönelim. Bu ay tüm fotoğraf meraklıları için kaçırılmaması gereken bir fırsat ve herkesin izlemesi gereken sergiler, gösteriler, toplantılar. Bu ayı izlememek gerçekten bir kayıp olur, hem sadece meraklıların değil sanata karşı duyarlı olan herkesin izlemesi gereken bir program. Meraklılar için ya da sanata duyarlı insanlar için karşılaştırmalı, görsel, fikir alışverişli, diyaloglu bir fırsat. Fırsat diyorum çünkü malum bu tür etkinlikleri ülkemizde sıkça görebilmek oldukça güç. Bu elimize az geçen fırsatları da değerlendiremezsek Türkiye'deki fotoğrafın zaten geri de olan yerinden ileriye doğru hareketlenmesini bekleyemeyiz.

Ayrıca ISTVAN TOTH, Club 66, Sıpa Press gibi dünya fotoğrafının değerli isim ve kuruluşlarını izleme olanağını da değerlendirmemiz gerekir sanıyorum.

Kısa... kısa

İFSAK'ın Fotoğraf ve Sinema Ödülleri, 29 Kasım 1988'de yapılan 4. İstanbul Fotoğraf Günleri açılışı ve İFSAK 29. Yıl Kutlama toplantısında sahiplerine verildi. Bu yılki fotoğraf ve sinema ödüllerini sinema dalında; sinemada yıllarca set işçiliği yapmış İsmail Kündem'e, fotoğraf dalında ise AFSAD'dan Adnan Ataç ve İFSAK'tan Sedat Tosunoğlu'na verildi.

Türkiye Fotoğraf Amatörleri Dernekeri 7. ortak sergisi Antalya Devlet Güzel Sanatlar Galerisi'nde 1-10 Aralık 1988 tarihleri arasında sanatseverlerce izlenebilir.

ANFAD'dan Hikmet Uğurlu'nun “Eller ve Yüzler” isimli saydam gösterisi 17 Aralık 1988 tarihinde saat 18.30'da ANFAD'ın merkezindeki salonda Antalyalılar tarafından izlenebilir.

Hamdi Mengi'nin fotoğraf sergisi 3-17 Aralık tarihleri arasında OKM'de (Ortaköy Kültür Merkezi) ver alacak.

Sarıyer Halk Eğitim Merkezi “Rumuz Goncagül”ü Çarşamba ve Cumartesi günleri merkezindeki salonunda sergiliyor.

Zafer Diper'in “Yargı”sı, Cumartesi ve Pazar günleri Kadıköy Kültür ve Sanat Merkezi'nde izlenebilir.

Ankara Birlik Tiyatrosu “Mikrobun Ettikleri” adlı oyunlarını OKM'de (Ortaköy Kültür Merkezi) sergiliyorlar.

Treteaux du Bosphore'nin “La Pelisse” isimli oyunları 9 ve 10 Aralık tarihlerinde Fransız Kültür Merkezi'nde izlenebilir.

İngiliz şair Richard McKane, Oktay Rifat'ın anısına bu ay İstanbul'da. Türk-İngiliz Kültür Derneği'nin davetlisi olarak gelen McKane, 10 Aralık 1988'de derneğin kültürel faaliyet merkezinde Prof. Cevat CAPAN ile bir söyleşi yapacak. Söyleşi Cumartesi günü saat 11.30'da.

ÖMRÜMÜN SAKLISI

Kalsam,
acıdan başka durak yok sende
bana sunacağın yorgun sabahlar
şimdi konakladığı en son ülkesi yüreğimin

Nereye akarsa bir ırmak
orada birleşiyor tohumla toprak
bir de böyle denesek
yokluğumuzu arayarak

Ey hancı
saklısını çıkar ömrümün
kaç kez geçtimse ölümcül kervanımla
hep kuşlar içindi ülkesiz kalmasın diye

Özgürlüğü boyamış saçlarına
köpükleriyle deniz
en gizli yanıma kazıdığım gülüşün
bir gül tomurcuğu terletir avuçlarıma

Çocuk sesleri gibidir ilkyaz
boşaltmazsa göğsünden kuşlarını
akşama kalmaz eğilir dalları

Sarılıp günlerin savacısına
ılık ve sessiz bir kan gibi
akmak var ya yarına
en çok da düşünmeye benzer
çimenlerin dokusunda.

Cevat Turan/ANKARA

GENÇLER İÇİN YAZDILAR

Kültürel gelişmeyi yakalayabilmek

Atilla Birkiye

> *Gençliğin homojenliğinden söz etmek olanaksız. Bu ister istemez, sorunsallıklara da yansıyor. Ancak Türkiye'de gençliğin tipik sorunlarının başında hiç kuşkusuz eğitim gelmektedir. Bu iki yönlü: Hem sunulan olanaklar bağlamında, hem de şablon bir sistemin ortaya çıkması bağlamında.*

Toplum tarihimizde, özellikle Cumhuriyet'ten sonra, gençlikten çok şey beklenmiş ve hep önemli görevler yüklenmiştir. Her şeyden önce gençliğin kendisi, kendinden çok şey beklemiş ve çok büyük sorumluluklar altında olması gerektiğine inanmıştır. Yani, iradi bir tavır vardır. Özellikle 1960'lardan günümüze kadar geçen yaklaşık otuz yılda gençlik hem toplumsal katman olarak toplum tarihinin en devingen sürecine girmiş, hem de gittikçe daha da ayrılıkçı bir yapıya bürünmüştür. Bu hem politik anlamda böyle olmuştur, hem de statü anlamında.

Hiç kuşkusuz bunun böyle olmasının maddi ve geçerli nedenleri vardır. 1980 sonrasında değişen dünyaya, değişen Türkiye'ye tanık olan gençlik de, hiç kuşkusuz bu değişime uyma tavrını almıştır. Ancak hâlâ politik-gençlik tanımı geçerli oluyorsa ve hâlâ gençlik sorunları dendiğinde politik sorunlar, politik istemler gündeme geliyorsa, o zaman teşhis hatası sürmektedir. Yani genel-olan değil, özel-olan öne geçmiş, genel-olanın üstüne çıkmıştır. Oysaki politik istemler her ne kadar haklı istemler de olsa, genel-olanın içinde yer alan özel-olan istemlerdir. Sorun, burada genel-olanın belirleyici olmayışıdır.

Durum böyle olunca, kendisi için asıl olanı unutmuş ve kendi kendine ketvurmuştur. Oysaki tersi olması gerekirdi. Bilgilenmeyi en genel hedef seçip; yeni, çağa denk düşen kültürel gelişmeyi yakalayıp, politik bilinçlenmeyi bunun içinde gerçekleştirmeliydi. Ama olmadı. 60'tan sonra da olmadı, 70'ten sonra da, 80'den sonra da olmadı.

Kuşkusuz, gençlik bu kez çok yeni silahlarla karşı karşıyaydı. Belki bu silahlara yanıt vermek, başetmek olanaksızdı; ama her dönemin kendine özgü silahının olduğu da bir gerçek.

Gençliğin homojenliğinden söz etmek olanaksız. Bu ister istemez, sorunsallıklara da yansıyor. Ancak Türkiye'de gençliğin tipik sorunlarının başında hiç kuşkusuz eğitim gelmektedir. Bu iki yönlü: Hem sunulan olanaklar bağlamında, hem de şablon bir sistemin ortaya çıkması bağlamında. İkincisini de iki kola ayırmak olanaklı: Bu sistemi kabul edenler ya da içinde yoğrulup gidenler; diğeri de bu sistemin şablon kimliğinin farkına varıp karşı duranlar. Kuşkusuz politik-gençlik diye tanımladığımız kesim bu sonuncusuna tıpatıp uymakta.

Eğitimin içinde bulunduğu durumu tipik olan bir sorunsallık olarak alırsak, yani saptama buysa, o zaman istemler de bu doğrultuda tipiklik göstermelidir. Bunun peşi sıra da kültür sorunu gelmektedir: Kültür sürecine katılım ve kültür ortamında özgürlük, seçme hakkı ve kültürden pay alma. Aynı şekilde sanatsal sürece katılma ve ondan pay alma. Tabii ekonomik anlamda da toplumdan pay alma. Ya da sistemden pay alma. Ama bunların gerçekleşmesi de sosyo-ekonomik yapımızda şimdilik olanaksız ya da çok kısmi ve göreli.

Yine çok açık bir şekilde görülmektedir ki, bizim “politik-gençlik” diye tanımladığımız kesim -daha çok- kendi politik istemlerinin kararlı savunucusudur. Ama sorunu bir kez daha belirtmekte yarar var. Genel-olan ile tipik-olanı doğru saptamak.

Şöyle yapılmalı, böyle yapılmalı diye sözetmek biraz dışarıdan gazel okumak olur. Kendi sorunsallığının çözümü konusunda hiç kuşkusuz gençliğin kendisinin “çözüm”, “öneri” vb. de kendi sergilemeli, özcesi bu konuda bir şeyler sunma olanağında olmalı. Yani kendi hakkında kendinin söz sahibi olması, onun en doğal, en insani hakkıdır.

Kendi sistemleri içinde gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, devlet politikası da bir “olanaklar” sağlamak doğrultusunda olmalıdır. Bunu bizim ülkede beklemek -şimdilik-ütopya. Zaten varolan ya da yerleştirilmek istenen politika da, gençliği çok başka yerlere örneğin, yukarıda sıraladığımız istemlerden uzaklaştırmaya yönelik ve resmi politikayla bütünleştirmeyi hedefleyen bir politikadır. Bu saptamayı yapıp tavır almanın da yeterli olmadığını çoğumuz çok iyi biliyoruz. Her şeyden önce, çağdaş olanı yakalamak, yani kültüre duyarlı olmak, en genel anlamıyla bilgilenmek; toplumsal varlık olarak yeni bir kimliği yakalamaya yönelmektir, gündemde olan...

M.Necati Yıldırım

vurulmuşuz,
sesini bilen aklın silahıyla, kendimizken.
Tüm zamanlara yayın! Bir baştan bir başa!
Körkütük debelenmek imgeler tufanında; Boğulmaktır!
Kırık yankısıyla düşlerin, erimişiz birbirimize;
Boğulmuşuz birbirimizde...

Ya bu hercai dizeler?
ölüm döşeklerinde isteksiz duyulan,
özeleştirinin intihar makamı: Temaşa şarkısı
Tenbihli dostluklara lûtfen yaşamak HAYIR...

Ludwig Van Beethoven

Ayşe Ak

“*Gözlerimle duyduğumu, kulaklarınızla göreceksiniz*”. Büyük besteci Ludwig Van Beethoven, Altıncı (Pastoral) Senfonisi için bunları söylemişti. O sırada bir insanın, üstelik tüm yaşamı müziğe adanmış bir insanın en büyük dramlarından birini yaşıyordu: Ölümünden sonra ortaya çıkan defterlerinde şunları yazmıştı: *“Yanımda duran biri uzaklarda çalan bir flütün sesini duydu ve ben hiçbir şey duymadım, yine biri bir çobanın türkü söyleyişini duydu ve ben yine bir şey duymadım. Ne utanç!”* (Vurgular Beethoven'in kendisine ait)

Doğanın seslerini, bir kuşun ötüşünü, bir derenin çağlayışını ve müziği, seslerin en güzel ve üstün bileşimini duyamamak, sağır olmak, Beethoven'in ciddi bir biçimde intiharı bile düşünmesine yol açmıştı. Ama yaratacağı daha o kadar çok şey vardı ki insanüstü bir gayretle kendini toparladı. Keder, yerini birbirinden parlak bestelerin ateşine bıraktı. Çünkü Beethoven bir devrim çağının insanıydı. Düşüncelerini, ilkelerini, inançlarını bir biçimde müziğe dönüştürmeliydi. Ruhu, müzik biçimlerinin bugün bile aşılamayan en mükemmellerinde ifadesini bulmalıydı.

Aslında Beethoven, müziğin diğer bir deviyle yani Joseph Haydn ve Wolfgang Amadeus Mozart ile birlikte klasik müziğin “üçgeni” olarak bilinir. Haydn ve Mozart'ın öğrencisi olmuş, onların eskiyi kırarak koydukları ilkeleri bir üst aşamasına çıkarmıştır. Bu üç dev yanyana dururlar ama Beethoven müzikte yeni bir dünyanın habercisidir. Yaşama ve sanata olan tavrı kendinden önce gelen Mozart ve Haydn'ınkinden çok farklıdır. Haydn tüm yaşamını asillere müzik hizmeti sunan bir adam olarak geçirdi. Mozart bu feodal ilişkilerden kurtuldu ama beş parasızlığın bütün acılarını da yaşadı. Beethoven ise kişiliğinin gücü ile dünyayla yüz yüze geldi; özgür bir insandı o. Rahatsız edilmeden çalışabilmeyi istiyordu toplumdan, bunu bir **hak** olarak talep ediyordu, karşılığında ne çok şey vermesi gerektiğini de çok iyi biliyordu. Beethoven büyük bir sanatçıydı, ama aynı zamanda büyük bir insandı. Bir “birey”di. Goethe onun için “asla ehlileştirilememiş bir yaratık” demişti. Bir bakıma doğruydu bu. Ama bir bakıma da tam tersi geçerliydi Beethoven için. Duyguları korkunç denecek kadar güçlüydü ama manevi gücü olanlardan da baskın çıkıyordu. Sarhoş bir saray müzisyeni ile bir ahçının oğluydu ama çağının -Kant, Schiller, Goethe'nin çağının- en yüksek ve en derin sorunlarını kavrıyor, 1789 Devrimi'nin ateşini beyninde hissediyordu. İşte otüz iki yaşında, ona hayat veren sesleri artık tamamen duyamaz olunca intiharın eşiğinden dönebilme gücünü böyle bulmuştu. İçindeki fırtınaları o muazzam iradesiyle dize getirmiş, ehlileştirmiş, biçim ve düzenin hizmetine sunmuştu. İşte Beethoven'i bir sanatçı olarak eşsiz kılan da buydu.

Doğuştan gelen olağanüstü zengin bir müzik yeteneğine sahipti, ama diğer çocuk dahilerin aksine ilk bestesi basıldığında yirmi beş yaşına gelmişti bile. Yine de bu ilk yapıtı ile Beethoven kişiliğinin bütün özgünlüğünü ortaya koymuştu. Duygularda yepyeni derinlikler keşfediyor, hüznü ve ihtirası müzikte yoğuruyordu. Ama onu “Beethoven” yapan bütün bu duygulara verdiği biçimdi. İçinden gelen o olağanüstü melodi zenginliği onun için hiçbir şey ifade etmiyordu, çünkü sanatı, her şeyden daha üstün olan entelektüelliğiyle sarmalanmıştı. Müzik ona akarcasına geliyordu, ama o ideallerini sonuna kadar gerçekleştirebilmek için inanılmaz bir çalışmanın içine giriyordu. Bir temayı alır, motifleriyle oynamaya başlardı, reddeder, yoğurur, melodiyi saflaştırır, ritmi inceltirdi. Adeta inşa eder, bağlantıları, yolları iyice sağlamlaştırır, mükemmelliğe ulaşana kadar müzikle adeta savaşırdı.

Beethoven devrimler çağının yaratıcısıydı, düşüncelerinin, özgürlüğünün yaratıcısıydı.

Bugünün yaratıcısı olmak biraz da Beethoven'i anlamaktan geçiyor.

“Ateşli Sabır” ve Neruda...

Mualla Öztürk

“Ateşli Sabır”ı anlatmak Pablo Neruda'yı seyretmek, “Ateşli Sabır”ı anlatmak Neruda'yı anlatmak demektir. Oysa Neruda'yı anlatmak çok zor ve aynı zamanda kolay. Zor çünkü Neruda evrenselleşmiş, hakkında çok şey yazılmış, konuşulmuş bir şair ve insan olduğu gibi, onun kişiliğine, dolayısıyla şiirine temel olan her harcı birbirinden daha güzel ve önemlidir. Kolay. Çünkü Neruda'yı anlamamak, tanımamak mümkün değil. O gerek şiirlerinde gerekse konuşmalarında alabildiğine açık kendini net olarak ortaya koyan bir kişiliğe sahiptir.

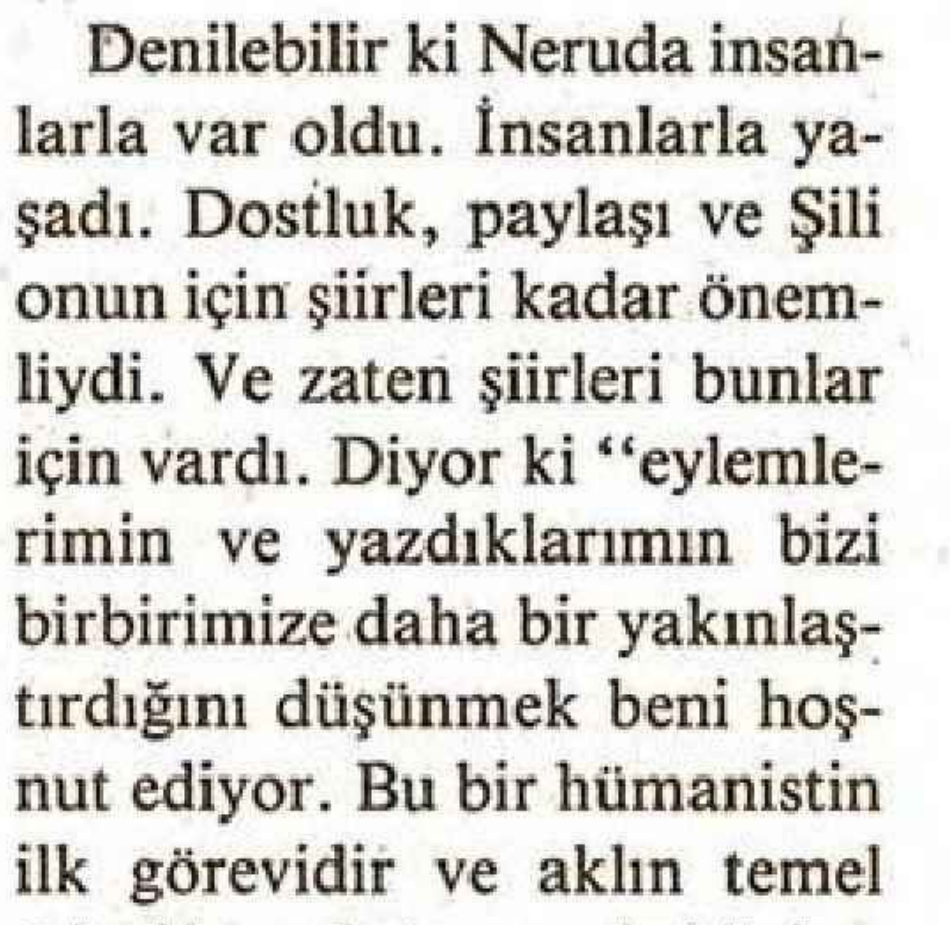

Denilebilir ki Neruda insanlarla var oldu. İnsanlarla yaşadı. Dostluk, paylaşı ve Şili onun için şiirleri kadar önemliydi. Ve zaten şiirleri bunlar için vardı. Diyor ki “eylemlerimin ve yazdıklarımın bizi birbirimize daha bir yakınlaştırdığını düşünmek beni hoşnut ediyor. Bu bir hümanistin ilk görevidir ve aklın temel ödevi insanlar arasında bilgi ve anlayışı sağlamaktır.”

Ona göre şair kaba güç dışında anayurdundan sökülüp atılamaz. Neruda da düşüncelerine paralel olarak ülkesi Şili'yi gerçekten çok sevmiş, bu şirin ülkenin toprağını denizini, kayasını, böceğini şiirine katmıştır.

Ancak şunu da belirtmek gerekir ki Neruda için sadece Şili'ye malolmak yetmiyordu ya da o bunu istemiyordu. Bunu da 17 yılında Nobel Ödülü kazananlar için yaptığı konuşmanın bir iki cümlesinde dahi bulmak mümkün. “Tüm insanlığa ait olmakla gurur duyuyorum, küçük bir parçaya değil çoğunluğa ait olmakla ve burada onların görünmez varlıklarıyla kuşatıldığımı hissediyorum.”

Neruda için dostluklar çok önemliydi. Hümanist biri için bundan doğal bir şey düşünülemez de. Nitekim Skarmeta da Neruda'nın bu yönünü çok iyi belirtmiş. Postacı Mario Jimenez'le konuşmaları dertleşmeleri, içten dostluğu, gerektiğinde öğretmenliği... Kendisi de şunları söylüyor: “Dostluk ve arkadaşlıkla örülü bir yaşama alışık olduğum için bir dostun yokluğu beni birdenbire çarpıyor. Fiziksel varlığı değil gerekli olan, ben bir kişiliği özlüyorum.”

Bu düşüncelerle örülü bir insanı A.Skermeta kitabında çok güzel anlatmış. Ya film?

Film bilindiği gibi bir kitap uyarlaması. Kendi yazarının yönetmenliğini yaptığı bir uyarlama. Genelde kitap uyarlaması filmler yazarın dışında yönetmenin de yapıta yaratıcılığını kattığı ürünler olarak ortaya çıkmaktadır. Oysa “Ateşli Sabır”da yazar ve yönetmenin aynı kişi oluşu kitaba tamamen sadık kalmayı getirmiş.

Kitabın şiirsel akıcılığını film veremiyor. Bu nedenle mutlaka filmi görmek isteyenlere filmden tad alabilmeleri için kitabı okumalarını tavsiye ederim.

Şili'nin doğal güzellikleri filmde açıkça sergilenmekte ise de Jikenez ve Neruda'yı kitap ruh halleriyle verebildiği için filmi görmek isteyenlere “mutlaka kitap” diyorum.

Militarizm üzerine notlar...

Kuşkusuz ki, her burjuva sınıf egemenliği onun devletinde somutlanır ve bu devlet askeri-bürokratik bir mekanizmadır. Esasen burjuva devletini devlet yapan, yani onu işçi sınıfı ve diğer emekçi sınıflar üzerinde bir baskı aracı yapan şey, esas olarak o devletin ordusudur, polisidir ve adliyesidir. Burjuva baskı aracının en önemli baskı kurumu ise hiç kuşkusuz onun ordusudur.

Bu yönden bakılırsa, burjuvazi kendi sınıfsal egemenliği ve bu egemenliğin somut siyasal ifadesi olan kendi devletini ayakta tutabilmek ve emekçi sınıflar üzerindeki boyunduruğu sürdürebilmek için esas olarak kendi ordusuna dayanır ve güvenir.

Öte yandan, bir ülkede iktidarda bulunan burjuvazi, kendi sınıfsal çıkarlarını içeriden -işçi sınıfı ve diğer emekçi sınıflardan- gelen mücadelelere karşı korumak için ordu beslediği gibi, aynı zamanda başka kapitalist devletlerle çelişkileri nedeniyle de buna zorunluluk duyar.

Hem tekel öncesi aşamada, hem de tekelci (emperyalist) aşamada kapitalist devletler arasında çıkan büyük savaşlar da bunu göstermiştir.

Bugünse, sosyalizmin dünya çapında bir sistem haline gelmesi nedeniyle, emperyalist devletler sosyalist sisteme karşı saldırganlık paktlarının, askeri saldırganlık bloklarının başını çekmektedirler.

Şu halde, hemen hemen bütün kapitalist devletler -bu saydığımız nedenlerden dolayı-, az veya çok militaristtirler.

Ne var ki, militarizm terimi esas olarak:

a) saldırganlık amacının tümüyle öne çıktığı,

b) bu amaca yönelik olarak bir burjuva devletin bütçesinde askeri harcamaların hayli yüksek tutulduğu ve boyuna tırmandırıldığı,

c) beslenen asker sayısının yüksekliğinin yanı sıra bundan daha önemlisi silahlanmanın esas askeri politika olarak benimsendiği,

d) burjuva devletin şu veya bu şekilde askerileştirildiği, askerlerin (komutanların) devlet üzerinde, devletin iç ve dış politikaları üzerinde özellikle söz sahibi oldukları,

e) resmi ideolojinin (o ülkedeki burjuva devlet felsefesinin ve propagandasının) sürekli olarak askeri üstünlük güdecek şekilde düzenlendiği,

f) ve hepsinden daha önemlisi militarizmin sadece bir politika meselesi olmadığı, içeride işçi sınıfı ve emekçi halk hareketine karşı başvurulan en önemli araç niteliğini taşıdığı durumları nitelemek için kullanılır.

Militarizmi sadece bir dış politika konusu olarak almak bizi yanıltır. Militarizm bir burjuva devlet anlayışıdır. Sadece saldırganlık ve savaş politikası gütmek bir devleti militarist görmeye yetmez. Militarizm devletin askerleştirilmiş olması, askeri bir disiplin ve otorite anlayışıyla yürütülmesi olarak aynı zamanda bir iç olgudur... Örneğin günümüzde Fransız devleti dün Vietnam'da, Sahra'da, Cezayir'de asker bulundurmuş ve ulusal kurtuluş hareketlerini bastırmak istemiştir, bugün bile ikide bir kendi eski sömürgelerindeki bazı işbirlikçi yönetimlere karşı verilen mücadeleleri bastırmak için asker gönderir.

Kuşkusuz ki, hemen her emperyalist devletin militarist bir özelliği ve militarist politikaları vardır.

Biz burjuva devleti içeride asker zihniyetli bir yönetim oluşturduğu, militarizmi resmi ideoloji haline, bir iç politika ve yönetim biçimi haline getirdiği takdirde militaristtir.

Şu halde militarizm olgusu bir devletin iç ve dış politika bütünlüğü içinde ele alınmalıdır ve bu konuya bu açıdan baktığımızda denilebilir ki, bir devletin militarist yapısı o ülkedeki demokratizm ile ters orantılı olmak anlamında yakından ilgilidir. Burjuva demokrasisinin gelişkin olduğu, işçi sınıfı başta olmak üzere tüm emekçi toplum kesimlerinin demokratik hak ve özgürlükler uğruna köklü macadeleler vererek burjuva demokrasisinin sınırlarını genişletmiş bulunduğu, demokratik geleneklerin toplumda ve devlet yapımında kök saldığı, temel insan haklarının adeta muktesep (kazanılmış) hak haline gelerek fiilen gerçekleştirildiği kapitalist ülkelerde, bu ülkenin egemen burjuvazisi politikasında ne denli militarist eğilimler güderse gütsün, içeride devleti ve resmi ideolojiyi askerileştirememekte, burjuva demokratik bir rejim dışına kolay kolay çıkamamaktadır.

Gerçi ordu istisnasız her kapitalist ülkede devletin silahlı baskı aracıdır, ama o ülkelerde demokratik gelenekler öylesine kökleşmiştir ki, oralarda ordu burjuvazinin sivil hükümetlerinin emrindedir. Ordunun doğrudan doğruya yönetime gelmesi, yani tekelci burjuvazinin kendi devletini doğrudan doğruya ordu ve onun komutanları eliyle yönetmesi, ne yurttaşlar açısından (solcu partilere değil, bizzat burjuva partilerine oy veren yurttaşlar açısından dahi) ve ne de dolayısıyla burjuvazinin kendisi açısından olağan bir şey değildir.

Ama Türkiye'de, 1908 burjuva devriminden bu yana ve Cumhuriyet kurulduktan sonra geçen zaman içinde ordunun hep özel bir yeri olmuştur. Türkiye toplumu, Cumhuriyetten bu yana geçen 80 yıla rağmen hâlâ sivil yani demokratik bir toplum hüviyetine bürünememiştir. Ordunun politik nüfuzu, siyaset üzerindeki vesayetleri, Türkiye'de olağandır. Türk ordusu "müdahale" yapmadığı zamanlarda da hükümetlerin emri altına girmez. Klasik burjuva demokrasilerindeki gibi devletin en organize silahlı kolu olarak icra organının emri altında çalışmaz. Örneğin, -kısıtlı da olsa iyi kötü bir burjuva demokrasisinin kesintilere rağmen varolduğu 1961-1980 yılları arasında olduğu gibi- Milli Güvenlik Kurulu adlı "anayasal" bir organla devletin üst politikasına, güncel politikalarına müdahale eder ve devlet yönetimini sivil hükümetle birlikte paylaşır.

İşte burjuva demokrasileri için olağan olmayan budur. Çünkü burjuvazi açısından dahi askeri yönetim ve askerler eliyle şu ya da bu şekilde hükümet etmek olağan bir yöntem değildir.

Bu militarizm sadece orduda, sadece bürokraside, sadece burjuvazide mevcut değildir, ne yazık ki, henüz politik bilinçleri gelişmemiş olan milyonlarca yurttaşın devlet, politika, demokrasi anlayışlarına bile yerleşmiştir. Yaptığımız tesbit bilimsel sosyalizmin devlet ve devrim öğretisi konusundaki bilinçsizlik değildir. O şimdilik kitleler arasında zaten çok zayıftır. Biz burada kitlelerin devlet, politika, demokrasi vb. konularındaki anlayışlarının henüz hayli geri olduğunu söylerken, burjuva demokrasisinin ölçütleri açısından dahi ortada bir geriliğin söz konusu olduğunu dile getirmek istiyoruz.

Militarizmi geriletmek olanaklıdır

Selçuk Çalhan

Gençlik yapı itibariyle militarizmin karşısındadır. Yeni bir dünyanın kurucusu olan gençlik geleceğin daha iyi olmasını istemek ve bunun için uğraşmak hakkına sahiptir. İçine sokulmaya çalışılan militarist ideolojilerle mücadele etmek gençliğin önde gelen görevlerindendir.

Günümüz dünyası silahlanmanın aşırı boyutlarda gelişmesiyle fitili ateşlenmeye hazır bomba haline gelmiştir. Nükleer silahların birikimi dünyamızı bir kaç kez yoketmeye yetecek kadardır. Dünyamızı bu hale getirmenin baş sorumlusu militarist bir politika izleyen emperyalist-kapitalist sistemdir. Kapitalizmin kendi ülkesindeki işçi sınıfı ve yandaşlarının mücadelesini baskı altına almak, dış ülkelerde yayılmacı siyasetleri için kullandığı egemenlik sistemine **militarizm** diyebiliriz. Başka bir deyişle çağdaş militarizm kapitalizmin bir sonucudur. En gelişmiş biçimi de emperyalizmdedir. Örneğin, bugün ABD'nin askeri yatırımlarının genel ekonomideki oranı yüzde onbeş kadardır.

Militarizm kapitalizmin bir sonucu olarak çıkarken, sınıfsal temelini de tekelci sermaye ve bunun en gerici saldırgan güçleri oluşturur. Militarist ekonomi, çok önemli ve zengin kaynakların insanı yoketmeye yönelik olarak harcanmasıdır. Bu nedenle militarizm ahlak dışıdır. Ne ki emperyalizm militarizmi yüceltir ve bunun ideolojisini her alanda yapar. Militarist ideolojinin en bilinen konusu anti-Sovyetizm, anti-komünizmdir. "İç" ve "dış" düşman güçler korkutmacası altında tüm insanların askerce düşünmesi için alabildiğince yoğun bir kampanya sürdürülür. Yine ABD'de son yıllarda çevrilen Rambo ve savaş filmleri bunun bir yansımasıdır.

Militarist ekonomi çıkışsızdır ve ekonominin deformasyona uğraması da kaçınılmazdır. Ekonomideki askerselleşme sivil üretimin azalmasına neden olur, genişletilmiş yeniden üretim sarsılır ve toplam üretimde azalma görülür, bu ters gelişim tedrici olarak ekonominin tükenmesine ve geniş boyutlu ekonomik sorunların çıkmasına varır. Militarist ekonomilerde enflasyon, işsizlik ve benzeri gibi ekonomik sancılar kanayan yaralardır.

Ülkemizde de özellikle 1980'lerden sonra emperyalist güçlerin de dayatmasıyla ekonomik ve politik olarak yoğun bir militrizasyon süreci başlatılmıştır. F-16 projesinin başlatılması, Koç Holding'in füze, zırhlı araç, radar üretimine soyunması, Profilo'nun silah ve mühimmat, Otomarsan'ın askeri araç, Aselsan'ın askeri elektronik malzeme çalışmalarına geçmeleri bunun yanı sıra, Sabancı, Asil Nadir Grubu, Teletaş ve Ercan Holdinglerin de mevcut tesislerinde "savunma" sanayi çalışmalarına girmesi Türkiye'yi Ortadoğu'daki en militarist ülke durumuna getirmiştir. Ayrıca 1987 yılı bütçesinde 10 trilyon 885 miiyar 686 milyon liralık genel bütçeden savunmaya 1 trilyon 728 milyar liralık ödenek ayrılması askerleştirmenin en çarpıcı görüntüsüdür. 1980-1987 yılları arasında savunmaya ayrılan para 15 kat artarken, eğitim, sağlık sosyal güvenlik payları devamlı azalmıştır. Ve şimdi de teritoryal birlikler örgütlenmesine gidilerek toplumun da militarizasyonuna hazırlanılmaktadır.

Türkiye'den de örneklerini verdiğimiz gibi militarizasyon sonucunda ekonomi, tıkanıklıklara girmekte enflasyon, işsizlik gibi sonuçların ceremesini emekçi halk çekmektedir.

Militarizm sürekli genişleme eğilimindedir. Teknolojinin ilerlemesi, üretilen silahların kısa zamanda demode olmasını ve yeni modellerin üretilmesini dayatmaktadır. Silah pazarlarının elde tutulması için de dünya çapında savaş körüklenmektedir. Örneğin Almanya'da görülen Prusya militarizmi, Prusya prenslikleri ile Alman tekelci sermayesinin gerici yanlarının kaynaşması sonucunda burjuva-junker militarizmine dönüştü. Daha sonra bu dönüşüm militarist Alman tekelci sermayesinin Birinci Dünya Savaşı'nda ve daha çarpıcı olan Japon militarizmiyle ortaklaşa İkinci Dünya Savaşı'nda dünya üzerinde askeri bir diktatörlük kurma hayalleriyle ortalığı kan gölüne çevirmişlerdi. Aynı şekilde bugün de ABD emperyalizmi Amerika'nın çıkarları adı altında dünyanın her yerinde militarist politikalar uygulamaktadır.

Militarizme tüm halk güçleri karşıdır, çünkü militarizm halka hiç birşey kazandırmamakta, tam tersine büyük kayıplara uğramasına neden olmaktadır. Bunun için militarizme karşı çok güçlü bir cephe kurmak mümkündür. Çünkü militarizmin önüne antimilitarist güçler çıkmadığı sürece büyüyen bir tehlike olacaktır. O halde militarizme karşı silahlanma, barış mücadelesi çok önem taşımaktadır. Hele militarizmin dünyanın varlığını tehdit ettiği günümüzde militarizme karşı savaşım vermek çok daha fazla önemlidir.

Militarizm kapitalizm yok edilmeden tamamen yok olmaz. Ancak, militarizme karşı güçlerin savaşımlarıyla azaltılabilir ve genişletilebilinir.

Gençlik yapı itibariyle militarizmin karşısındadır. Yeni bir dünyanın kurucusu olan gençlik geleceğin daha iyi olmasını istemek ve bunun için uğraşmak hakkına sahiptir. Gençliğin içine sokulmaya çalışılan militarist ideolojilerle mücadele etmek, silahlanmaya karşı çıkmak, barışçılığı savunmak ve bunu yaygınlaştırmak gençliğin önde gelen görevlerindendir. Çünkü, militarizm, gençliğin geleceğinde işsizlik, yoksulluk, coşkulu amaçlarını gerçekleştirememek ve ölümdür.

M. Ali Birand
EMRET
KOMUTANIM

Üç-dört gün önce, M. Ali Birand'ın "Emret Komutanım" adlı kitabını bu orta sayfa için tanıtmak amacıyla okumaya başlamıştım. Ancak sayfalar ilerledikçe bir de baktım ki, bu kitap üzerine yazılabilecek en iyi tanıtma yazısı, kitabın içinden seçilecek kimi paragrafların etki gücünden çok daha zayıf kalmaya mahkûmdur. O yüzden lafı fazla uzatmadan bize ayrılan yerin sınırları içinde, kitabın kendini konuşturmaya başlıyorum:

"-Oğlumun benim gibi itilip kakılmasını istemiyordum. Üniformaya bizim milletin bir başka türlü bakışı vardır. Kimi saygıdan, kimi korkudan itip kakamazlar. Eğer akıllıysa ordu içinde de kendini ittirip kaktırmaz. İlerde de "paşa" olursa büyük adamlığa çıkar."

"-Çocuklar sizler, para pul ile ölçülemeyecek kadar büyük bir görev almış insanlarsınız. Dünyaları verseler, sizin omuzlarınıza yüklendiğiniz bu şerefli işi kimse elde edemez. Parayla mutluluk olmadığını, olamayacağını da hepiniz biliyorsunuz. Sizler şövalye ruhlu insanlarsınız. Bu meslek, fedakârlık mesleğidir. Karşılığında hiçbir şey beklemeden kendini şanlı bayrağımıza, vatana adamış insanlarsınız... Bu yönden de son derece şanslısınız. Zira şu anda sizin yerinizde olmak için her şeyini vermeye hazır milyonlarca genç var dışarda."

"-Yavrularım, Türkiye'yi elde etmenin yolu, sizleri şanlı silahlı kuvvetlerin siz evlatlarını elde etmekten geçer. Türk Ordusu'nu içerden elde eden, Türkiye'yi de elinin içine düşürmüş demektir. Bundan dolayı çok dikkatli olun. Sizler birer fidansınız... Aman dikkatli olun. Eğer biri size kadın teklif ederse, hemen irkilin, nedenini kendi kendinize sorun... Veya son derece güzel bir kız arkadaşlık teklif ederse, gidip önce bir aynaya bakın. Acaba bu kadar yakışıklı mıyım da benimle arkadaşlık etmek istiyor diye bir düşünün..."

"-Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu tehlikeler ortada. Halkımın cehaleti de ortada. O zaman bu ülkeyi Atatürk ilkelerinden saptırmaya kalkan bir lider, isterse sandıktan çıksın, oyların tamamını alsın, bizi aşamaz. Bunu kabul edemeyiz. Halkı aldatabilirler ancak bizi aldatamazlar."

"-...Hava Harp Okulu'ndaydı kardeşim. Öylesine katı bir disipline alışmış ki, hayatı sadece ders ve yine ders arasında geçmeye başladı. Yıllar geçtikçe de beni tam anlamıyla sorumsuz ve disiplinsiz görür oldu. Oysa anlatmaya çalışıyordum ki, bu akşam diskoteğe giderim ve o zaman ertesi gün uyumadan dersimi yetiştirebilirim. Artık mekanikleştiği için o, mutlaka bugün dersini belirli bir saate kadar bitirmediği takdirde sanki komutanından azar işitecekmiş gibi hissediyordu. O zaman da benim gözümde yaşamıyordu. Sadece katı bir itaat içinde, disiplin korsesinde ders çalışıyordu. Her şeyi giderek katılaşmaya başladı."

"-Bana verilen takımı teslim alırken... Karşıma birlik dizildi. 40-50 kişi. Kıdemli çavuş, assubayım hepsi hazır ol durumunda. Hemen arkalarında da birliğin araçları filan. Çorlu'yu bilirsiniz, 54. Zırhlı Alay'ın eğitim alanları da son derece geniş ve gösterişlidir. Harika eğitim sahalarıdır. Etraf sessizdi... Ve ilk defa o güzel lafı duydum: "EMRET KOMUTANIM." İlk defa emir verecek duruma girmiştim. Bilmiyorum, belki başkaları için farklıdır, ancak benim için o an çok anlamlıydı. Dünyalar birdenbire benim oluverdi. Kendimi öylesine güçlü ve büyük gördüm ki, o an her şeydim."

"-Beyim, bizim askerin büyük bir bölümü zaten cahil geliyor. Tarlada inek gütmüş, sonra buraya gelip silah atmasını, disiplini öğretmeye çalışıyoruz. Zaten ne kadar cahil olursa disipline sokulmaları ilk aylarda o derece güç oluyor. Ancak en fazla iki ay sonra da muma dönüyor ve bu defa okumuşları bir süre direniyorlar. Sonunda onlar da yola geliyorlar tabii. Bunun başka yolu yok. Dayaktan kimse hoşlanmıyor, ancak disiplini başka türlü kurmanın da yolu yok. Bizim milleti bilirsin, biraz yumuşak davrandın mı, kafana çıkar..."

"O ŞİMDİ ASKER"

Fatih Yıldırım

On iki gün önce idi. Eve gitmek üzere işten çıktım. Eve vardığımda yorgunluğum biraz daha artmıştı. Biraz olsun uyumak istiyordum. O sırada annemin elinde bir sarı zarfla bana doğru geldiğini gördüm. Hiç konuşmadan elindeki zarfı bana uzattı.

-Bu nedir?

-Sen işte iken bir polis getirdi.

-Polis mi?

-Evet. Seni askere çağırıyorlar.

-Nee... Askere mi?

-Evet, 15 gün sonra teslim olman gerekiyormuş.

Zarfı aldım, odama gittim. Genellikle eğlenmek için çaldığım sazı aldım, hafifçe bir şeyler çalmaya çalıştım. Ama olmuyordu, sanki notaları unutmuştum. Banyo yaptım, en yeni çamaşırlarımı giyindim, yemeğimi bile yemeden dışarı çıktım. Caddede, arada bir geçen arabaların ışıklarından ve çıkardıkları gürültüden başka hiç bir hareketlilik yoktu.

On beş gün sonra teslim olmam gerekiyormuş, Anayasal zorunlulukmuş. Ne gerekliliği, ne zorunluluğu ise. Bana ne yahu, ben 18 ay askerlik yapacağım diye söz mü verdim? Bir türlü anlayamıyor ve kabul edemiyordum. Galiba yaptığım tek hata Türkiye'de doğmaktı. Vatanımı, halkımı, anamın, bacımın namusunu koruyacakmışım. Neye karşı: Yunanistan'a karşı mı? Memleketi ona, buna satanlara karşı mı? Yoksa Doğu'da savaşan "bölücülere" karşı mı? Oysa benim en yakın arkadaşlarım arasında Kürtler'de var ve ben onlardan hiç bir zarar görmedim. Ayrıca bugüne kadar hiç bir canlıya zarar vermemiş olan ben, insanlara nasıl ateş edebilirim ki?

Bugüne kadar kazandığım her şeyi kaybetmekle karşı karşıya kalmıştım. İki yıl için de olsa işimden, sevdiğim insanlardan, yaşamdan elimi, ayağımı çekmek zorunda idim. Geldiğimde de her şeye yeniden başlamak gerekecekti. Yeni insanlar, yeni düşünceler, yeni bir yaşam, beni çok korkutuyordu. Ayrıca sözlümden de ayrılabilirdim. Bunu düşünmek bile istemiyordum ama bazen gazetelerin Güzin Abla falan gibi köşelerde okuduğum, askerden geldikten sonra sevgilisi, nişanlısı, karısı tarafından terkedildilenler arasına benim de katılmayacağımı kim garanti edebilirdiki.

Düşündükçe içimdeki korku biraz daha artıyordu. Bu korku beni çare bulmaya zorluyordu. Askere gitmemeli idim. Doktorlara çürük olduğumu ispatlarsam askere de gitmezdim. Ama bir ömür boyu çürük damgasını taşıcaksın. Çürüklükten kurtulmak için askere gitsen, iki yıl içinde yaptığın hiç bir işte mantık aramayacaksın, aradığında ise dayak yiyeceksin, adın o... çocuğuna çıkacak, en küçük bir olayda ağız dolusu küfürler yiyeceksin. Buradaki onur kırıklığı, çürük olmakla kırılacak olan onurundan az mı olacak sanki? Bunun kişiliğine yaptığı zararı da ister istemez kafanın içinde taşıyacaksın. Artık adam oldun diyecekler, ama, kutu kafalı, kişiliği, onuru ayaklar altına alınmış bir adam.

Günlerim gittikçe azalıyordu.

Bu duruma mutlak bir çözüm bulmam gerekiyordu. Çürük çıkmak artık beni korkutmuyordu. Ama o kadar torpilim yoktu ve sağlıklı bir insandım. Bu yüzden yeni yollar bulmalı idim. "Kaçmak", ailemi arkadaşlarımı yaşadığım şehri bırakıp kaçmak. Ama nereye kadar. Bir gün bir yerlere yerleşmeye, bir iş kurmaya ya da bir işte çalışmaya kalkışsam, hani teskeren diyecekler. Bu durumda bunu da unutmam gerekiyordu. Param olmadığı için paralı askerliği düşünemiyordum bile.

Bütün alternatiflerimi çürüttüğüm için askere gitmek zorunda kalıyordum.

Bu arada bir kaç gün daha geçmişti. Kalan günlerimi ise mümkün olduğunca sevdiğim insanlarla birlikte geçirmeye çalıştım. Sevgiyi, tüm güzellikleri, yaşamı ve yaşama sevgisini içime depolamak istiyorum. Günler yavaş yavaş tükendi. Geriye üç günüm kalmıştı. Üç gün sonra yaşamsal fonksiyonlarıma son vermek zorunda kalacaktım...

★ ★ ★

Emine'ye, anama, sekiz numaralı formama, saksıdaki begonyama ve ardımda kalan güzel İstanbul'uma selam.

O ŞİMDİ ASKER!

Ordulaşmış millet ve "son sığınak"

Nurettin Cangül

"Vur Emri'ni oldukça eski bir tarihte TV'de izlemiştim. Kirk Douglas'ın savaşı, ölümü ve ülkesini (filmde ABD) her türlü insani değerin üzerinde gören General'e "ulusalcılık alçaklığın son sığınağıdır" dediğini anımsıyorum.

"Yurdunu-ulusunu özünden çok" seven bir ortaokul öğrencisi olarak, iyilerle kötüleri ayırdetmenin hiç de zor olmadığı bir filmde, Douglas'ın sözleri benim için elbette kolay anlaşılır değildi. Ama yıllar sonra izlediğim militarizmin bir sanat yapıtınca kendini yadsırcasına yükseltildiği Franklin J. Schoffner'ın "General Patton"ında aynı şeyi bir kez daha düşündüm. George C.Scoot başarılı -galiba Oskarlı- oyunculuğuyla, ilkçağdan bu yana bütün büyük savaşlarda bulunduğuna inanan, ABD'nin II. Dünya Savaşı'nda İtalya'ya çıkartma yapan birliklerinin komutanını canlandırdığı "General Patton", savaşı ve ölümü adeta kutsuyordu.

★★★

"Çocukluğum, temsili düşman kuvvetlerinin imha edildiği, yeniçerilerin kale burçlarına bayraklar diktiği bayramlarla dolu. Dedemin, küçük bir taşra kasabasının düşmanını atıyla ezen, düşlerime girecek kadar büyük ve önü her zaman çiçekli anıtına bakarak anlattığı öyküler... Savaş ve kahramanlık öyküleri, Ömer Seyfettin'ler... "Büyüyünce ne olacaksın?" sorusuna biraz ürkek, kararsız ama soru sahibinin sevinebileceğini düşündüğüm yanıt: 'Subay!'..."

★★★

Ülkemiz insanı çocukluğundan, hatta doğumundan itibaren bir kuşatma altında. Geleneksel aile yapısının genç insanın kişiliğini geliştirebileceği özgür ortamı sağlamadığı bir gerçek. İslâmiyet ve Doğu ile olan bağlarımız, aile içi eğitimde otorite ve disipline büyük önem tanıyor. Çağdaşlarından neredeyse 400 yıl sonra at üzerinden inebilen atalarımızın gelenekleri hâlâ canlı. "Ordulaşmış millet" olmak en büyük övünçlerimizden... Genç insanlar, dayağın asla dışlanmadığı bir eğitim sistemi ve kışla disiplini içindeki okullarda eğitiliyorlar. Bütçede eğitim ve sağlık hizmetleri için ayrılan payın katbe kat fazlası silahlanma ve ordu için ayrılıyor...

Neden?.. Kapitalizmin, militarizm olmadan yeniden üretimini gerçekleştiremeyeceği biliniyor. Silah üreticisi emperyalist ülkeler ve silah tekelleri sürekli şöven ve militarist propaganda ile bir taşla iki kuş vurmayı amaçlıyorlar. Hem ülkemiz gibi geri kapitalist ülkeleri büyük bir silah pazarı olarak elde tutmak, hem de sosyalist ülkeleri, kaynaklarının büyük bir bölümünü silahlanmaya harcamaya zorlayarak, kaynakların onu yaratana, insana dönmesine ve sosyalist toplumda refahın artmasına engel olmak.

"Sadık" üyelerinden olduğumuz ve bir "savunma" örgütü olduğu söylenen NATO, ülkemizde silahlanma ve orduya, yani militarizasyona ayrılan payın ve 18 ay gibi çok uzun sayılabilecek bir süreyi kapsayan askerliğin tek değilse de en büyük sebebi. İç Hizmet Kanunu dışında hiçbir hukuk metninin geçerli olmadığı bir bozkırda geçirilen 18 ay, zaten yetişme koşulları nedeniyle kişiliğinin temel özellikleri militarizmi dışlamayan genç insanı, güce tapan, güçsüze karşı acımasız bir kişilik yapısıyla tekrar toplum içine salıyor. Her 10 yılda bir gelen darbelerin şakşakçısı, demokrasi bilincine ulaşamayan bir yurttaş tipini çıkartıyor karşımıza. Bu nedenle de, ülkemizde demokrasi mücadelesinin antimilitarist özünün ve NATO'dan çıkılması talebinin altının çizilmesi gerekiyor.

★★★

"Yeşilin doğada olmayan bu tonunu sırtımıza geçirdikten sonra, telörgülerle çevrili bir bozkırda, nerede olduklarını ve ne yaptıklarını bilmediğimiz düşmanlarımızı yoketmek için yeminler ettik. Geceleri uyumadık, nöbetler tuttuk. Disiplinli olmalıydık, herşey disiplinli olmalıydı, doğa bile. Ağaçların yerlere düşen yapraklarını topladık, eğri duran taşları düzelttik..."

★★★

Bazen düşünüyorum da (genellikle TV izlerken) toplu-tüfekli-tanklı törenlerde, Naim'le Türk'ün gücü arasında bağlantılar kurulduğunda ya da birileri gözümüzün içine baka baka yalanlar söylediğinde "son sığınak" geliyor aklıma. Kirk Douglas'ın sözleri yıllar ötesinden yankılanıyor kulaklarımda. "Ulusalcılık alçaklığın en son sığınağıdır."

Beşikten mezara askerlik

TERİTORYAL BİRLİKLERİ

Teritoryal birliklerde kullanılacak silahların silahlı kuvvetlerde kullanım dışı bırakılan hafif piyade silahları olacakları açıklanmıştır. Nükleer silahların bir anda dünyamızı yok edecek boyutlara vardığı günümüzde, hafif piyade silahları ile olsa olsa halk güçlerinin mücadelesini işçi sınıfının genel grevlerini bastırmakta çok iyi kullanılacağı düşünülebilir.

Murat Gökdemir

"20 yaşına gelmiş her T.C. vatandaşı 18 ay süren askerlik hizmetini yerine getirmek zorundadır."

"Türkiye'de 20-21 yaşları arasındaki erkekler savaşta ve seferberlikte silah altına alınır."

"Türkiye 800.000 kişilik ordusu ile dünyanın 5 büyük ordusundan biri, NATO'da ise ABD'den sonra en kalabalık ordusuna sahiptir."

"Bayramlarda ilkokul çocuklarına asker elbisesi giydirmek, büyüyünce de paşa olacağını söylettirmek önemli gelenek ve adetlerimizdendir."

Yaşantımızda daha bunun gibi yüzlerce örnek bulmak mümkün. Asker milletiz vesselam! Bununla öğünür duruz. Gerçi elimizde yakın tarihe kadar elle tutulur, gözle görülür öyle pek büyük "askeri başarımız da" yoktur. Ama ne gam! Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda yedi düvele karşı mücadele edildiği söylense de ortada işgalci Yunan Ordusu'ndan başka bir şey yok! 1950'lerde ise Hür Dünya'yı kurtarmak için Kore'ye giden ordumuzun küçük bir tepeyi nasıl ele geçirdiği, mahsur altında kalan ABD birliklerinin kuşatıldıkları, çember yarılıp da onlarca şehit vermemize rağmen nasıl kurtardığımızı anlata anlata bitiremeyiz. En son olarak da bir taşra şehrimiz kadar nüfusu olan Kıbrıs'ın işgali sırasında karşımıza çıkan milis Rum birlikleri ile 40.000 bilemedin 50.000 kişilik Rum ordusunu karadan, havadan ve denizden 600.000 kişilik ordumuzla nasıl yendiğimiz her yılın 21 Temmuzu'nda tefrika halinde anlatılır. Yakın tarih yetmezse Osmanlı'ya, o da yetmezse Orta Asya'ya kadar uzanırız. Böylece askerlik ve militarizm milli birlik ve bütünlüğümüzün en önemli ideolojik unsuru olarak yaşamımızın önemli bir kısmını doldurur, onunla yatar, onunla kalkarız.

Yukarıda saydığım örnekler dışında bir sürü kanun ve yönetmelik savaşta ve barışta askerlikle ilgili düzenlemeler yapmak ve iç düşmana karşı hazırlıklı olmak üzere hazırlanmıştır. Bunlardan başlıcaları *3634 sayılı Milli Müdaafa Kanunu ve Nizamnamesi, 4654 sayılı Memleket İçi Düşmana Karşı Silahlı Müdaafa Mükellefiyeti Yasası, Avcı Birlikleri, 2495 sayılı Özel Güvenlik Teşkilatlarının kurulmasına olanak sağlayan Kanun, 2803 sayılı Kanun ve buna dayanan yönetmeliğin 40. maddesi gereğince Jandarma Birlikleri, 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyetleri Yasası'na göre polis örgütü, 7126 sayılı Sivil Savunma, 1402 sayılı yasaya göre bu doğrultuda alınacak tedbirler, Koruculuk Örgütü* vb.

Bu kuruluşlardan bir tanesi olan ÖzelHarp Dairesi, Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı olarak çalışan özel bir güvenlik teşkilatıdır. Pentagon tarafından yönetilen bu örgütün esas çalışmasını kontrgerilla faaliyetleri adı altında devlete karşı olan halk güçlerine yöneltmiştir. 12 Mart döneminde adından çok söz ettiren bu örgüt tüm sorgulamalarda bulunmuş ve özel olarak çalışmıştı. Özel Harp Dairesi'nin çalışması herhangi bir dış saldırı karşısında cephe gerisinde hazırlık yapmak olarak belirtilmişse de esas çalışması toplumsal muhalefetin yükseldiği dönemlerde hedef şaşırtarak karşı güçleri zayıflatmak ve provokasyon ortamı yaratmaktır.

Tümgeneral Cihat Akyol 1971 yılında Silahlı Kuvvetler Dergisi'nde yayınlanan *"Gayri Nizami Kuvvetlere Karşı Hareket"* adlı incelemesinde şunları ileri sürmektedir: *"Halkı mukavemetçilerden ayırmak için sanki ayaklanma kuvvetleri yapıyormuş gibi mücadele kuvvetlerince zülme kadar varan haksız muamele örnekleri gibi sahte operasyonlara başvurması tavsiye edilir."* Yine 1967 yılında Orgeneral Bedreddin Demirel tarafından kaleme alınan ve Harp Akademileri yayınları arasında çıkan *"Strateji-Nükleer Çağda Türkiye ve Komşularına Stratejik Bir Bakış"* adlı kitabında şöyle diyor: *"Cephe gerisinin güvenliğini yeterli güçle savunmak için, geride her türlü tecavüz ve haince girişimleri yok edecek zinde kuvvetlere ihtiyaç olacaktır."* Burada kastedilen kesimlerin burjuvazinin her türlü egemenliğine karşı çıkacak olan halk güçlerini kastettiği gayet açık. *"Zinde Kuvvetler"* olarak tarif edilen çevrelerin ise her on yılda bir darbe yapmak için egemen çevreler tarafından davetiye çıkartılan askerler olduklarını biliyoruz. Yine bu zinde kuvvetlere yardımcı olmak için gönüllü ülkücü kuruluşların görev yapıp halka kan kusturdukları ortadadır.

Bütün bunlar yetmiyormuş gibi şimdi de gündeme teritoryal savunma birlikleri kurulması getirildi. Tasarı tam olarak açıklanmasa da aşağı yukarı niteliği belli oldu.

12 Eylül'le birlikte bozulan devlet nizamını sağlamak, devlet otoritesini yeniden tesis etmek için başta Anayasa olmak üzere tüm yasa ve kanunlarda değişiklik yapıldı. Amaç devletin bekasını sağlamak ve sınıf egemenliğini gelecek on yılları kapsayacak şekilde güvenlik altına almaktı. Her on yılda bir darbe yapıp prestij ve güç kaybına sebep olmadan şimdiden gerekli tedbirleri almak ve ileride olası bir iç savaşa hazırlıklı olmak uzun vadeli hedef ve planlarıdır. Teritoryal savunma birlikleri de bu plan ve hedeflerinin bir parçasıdır.

Teritoryal = Yöresel. Bu İngilizce terimin çok güzel Türkçe karşılığı olmasına rağmen ısrarla İngilizce kelimenin kullanılmasıyla, işin perde arkasını kamuoyundan gizleme ve gerçek amacını gözardı etme hedefi güdülmektedir. Milli Savunma Bakanı Ercan Vuralhan, Genelkurmay Başkanlığı tarafından hazırlanan tasarıyı şöyle açıklamaktadır: *"Mahalli Savunma göreviyle 15 yaşını doldurmuş, 60 yaşını geçmemiş tüm erkek nüfus yükümlü olacak, 20 yaşına gelenler ise bugüne kadar olduğu gibi, askerlik hizmeti yapacaklar. 15 ile 60 yaş arasındaki yükümlülerin eğitim zamanları, yerleri, bulundukları bölgenin özelliklerine bakılarak, yaş gruplarından hangilerinin mahalli savunmaya çağrılacağı bir komisyon tarafından tesbit edilecektir."*

Polis devleti uygulamasından sonra şimdi de anlaşılıyor ki asker devlet uygulamasına geçiliyor. 15 ile 60 yaş arasındaki tüm erkek nüfus askerileştirilerek ülkeyi bir kışla disiplini altına sokmak ve cephe gerisindeki her türlü *"İç düşman ve hain"*'in başına balyoz gibi inmek tasavvur ediliyor.

Yukarıda adı geçen bölgenin özelliklerinden kasıt "kurtarılmış bölgeler" olsa gerek. O zaman teritoryal savunma birliklerine bu bölgelerden kimse girmeyecek demek. Ve üstelik bu birliklere kimlerin alınacağı da yine bir komisyon tarafından seçilerek tesbit edilecek. 12 Eylül öncesi Fatsa'da tek tek polis ve asker üniforması giydirilerek solcu avına çıkartılan ülkücü faşistler tabii ki bu komisyon üyelerinin tek gözde adayları ve resmi olarak görev yapacaklar.

Yapılan diğer bir açıklamada *"Bölge savunma unsurları, gerginlik durumu, seferberlik ve savaş halinde bölgeyi savunmaktan sorumlu komutanlığın planlarına uygun olarak kendilerine silahlı kuvvetler tarafından verilen plan görevlerini"* yapacaklardır. Seferberlik ve savaş halini anladık ta, olası *"gerginlik durumu"* kavramının kime yönelik olduğu gayet açık. 70 yıllık Cumhuriyet tarihinin 1/3'i sıkıyönetim altında geçen bir ülkede her an yaşanan siyasi, ekonomik ve sosyal krizlerin yarattığı gerginlik durumu devrimci halk güçlerinin muhalefetinin yükselmesine yol açmıştır. Bu sosyal muhalefette her 10 yılda bir yapılan darbe ile bastırılmak istenmiştir. Teritoryal savunma birlikleri de olası gerginlik durumlarını askeri darbe yapmaya gerek duymadan yerinde bastırmayı, ateş bacayı sarmadan söndürmeyi amaçlamaktadır.

Zaten teritoryal savunma birlikleri savaş sırasında Genelkurmay Başkanlığı, barış zamanında ise Jandarma Genel Komutanlığı ve dolayısıyla İçişleri Bakanlığı tarafından sevk ve idare edileceğinden birliklerin özel olarak iç güvenlikle ilgili görev yapacağı anlaşılmaktadır. Bu birliklerde kullanılacak silahların silahlı kuvvetlerde kullanım dışı bırakılan hafif piyade silahları olacakları açıklanmıştır. En modern konvansiyonel silahlarla bile olası bir savaşın geride kaldığı, nükleer silahların bir anda dünyamızı yok edecek boyutlara vardığı günümüzde, hafif piyade silahları ile olsa olsa halk güçlerinin mücadelesini, işçi sınıfımızın genel grevini bastırmakta çok iyi kullanılacağı düşünülebilir.

Beşikten mezara kadar askerlik olan teritoryal askerliğin ise toplumda açacağı tahribat çok daha büyük olacaktır. Yarın çok geç olabilir. Bugünden karşı çıkmak gerek. Askerlik 18 aydır ama genç insanların üzerinde bıraktığı derin izler yıllar boyu unutulamaz.

Irkçı devlette ordu, gençlere yürümeyi, silah taşımayı öğretmek zorunda kalmayacak, ordu onlar için Vatani EĞitim Yüksek Okulu olacaktır. Orduya katılan er, orada gerekli askeri bilgileri öğrenecek, aynı zamanda daha sonra hayatta oynayacağı roller için hazırlanması işi devam edecektir. Bununla beraber askeri terbiyenin asıl hedefi, eskiden olduğu gibi, ona en büyük değeri kazandıran özelliğini muhafaza etmek, yani bir genci "adam" etmek olacaktır. Ona yalnız itaat etmeyi değil, icabettiği zaman, kumanda etmeyi de öğretecektir. Delikanlı, yalnız hakkettiği bir takdir karşısında değil, haksızlığı da sessizce karşılamasını öğrenecektir.

Kavgam: Adolf Hitler (Sf.414)

Teritoryal birlikleri için ne dediler...

Beyhan Belen (İTÜ İnşaat Fak. Çevre Müh. Bölümü)

Sivil hakların savunmaya katılmasını sağlamaktır. Gereksiz buluyorum, çünkü şu anki orduda bile fazlalıklar var. Barışın silah ve ordu dengeleri ile sağlanacağına inanmıyorum. Yılda dokuz gün bile olsa insanların beyinlerinin mevcut ideolojinin kalıplarına uydurulmak için çalışıldığını düşünüyorum. Her insanı MİT elemanı durumuna getirmektir bu uygulama.

Tüm dünyada bu çarpıklık var. Bir kişiye üç bomba ikibindokuzyüz kişiye bir doktor düşmesi nasıl mantıkşızsa, bu da onun nedenlerinden olduğu için mantıksız, yani kısacası bu kadar pay ayrılmasını doğru bulmuyorum. Türkiye kendisini başka yolla ıspatlama yolları bulmalıdır. Sonuçta sermaye sahiplerine ve ABD emperyalizmine hizmet etmektedir. Bu bir tuzaktır.

Birhan Bilgiç (İ.Ü İşletme Fakültesi)

Bildiğim kadarıyla teritoryal savunma uygulamasında savaş zamanı mahalli birlikler kurulacak. Sivil savunma zamanında da buna başvurulacak. Bence gerekli birşey. Bir çok ülkede böyle savunma sistemleri var. Zaman zaman herkesin katıldığı sivil savunma tatbikatları yapılıyor. Tüm ülkenin askerleşeceği yolundaki düşüncelere katılmıyorum. Bir de kurulacak birliklere maaş ödenip ödenmeyeceğini merak ediyorum.

Ben bütçenin 0 76'sının savunmaya ayrıldığını duymuştum. Tabii ki eğitime ayrılan paya göre çok fazla. Askerlik süresi kısaltılırsa bütçedeki pay azaltılabilir.

Şerif Erdem (İÜ İktisat Fak.İng.Bl. Hazırlık Öğr.)

Teritoryal savunma hakkında pek birşey bilmiyorum. Ama gereksizliğine inanıyorum. Dünyanın en çok asker besleyen ülkelerinden birisiyiz. Bunun tüm kesimlere kaydırılmasını mantıklı bulmuyorum. Bence bu toplumun önünde güçlü bir ordu olduğunu göstermek için, hazırlık yapılıyor.

Bence üçüncü dünya savaşının çıkma olasılığı çok zayıf. Bu durumda savunmaya harcanacak paranın büyük bir kayıp olduğunu düşünüyorum. Bu harcamalar toplumun öz gereksinmelerine harcanmalıdır.

Nie wieder Krieg

Kollwitz'in ünlü afişi bugün de barış gösterilerinin vazgeçilmez simgesi. "Bir daha asla"

"Genç işçiler sendikamızda söz ve karar sahibi"

"Sendikalar ve İşçi Güvenliği Sorunları" konulu röportajlarımızı Banks Genel Başkanı Meral Ekim ile sona erdiriyoruz. Bu röportajlarla ilgili genel değerlendirmemizi gelecek sayıda okuyabilirsiniz.

I- Türkiye'de işçi gençliğe yönelik yasal düzenlemeler yapılması, üretim sürecinde gençliğin önemli bir kitle oluşturduğu göstermektedir.

Bugünkü aşamada genç işçilerin sendikal örgütlenmeye katılımı ve sendikalardaki rolü nedir? Gençlik sendikalarda ne yapıyor?

II- Genel olarak sendikalar, işçi gençliğe yönelik nasıl bir yaklaşım ve çalışma içindedirler? Kendi iç örgütlenmelerinde işçi gençliğin kendisini ifade edebileceği "Sendika Gençlik Birimleri" (gençlik seksiyonu, gençlik komisyonu, gençlik bürosu) oluşturabilirler mi? Bu hangi kademelerde hayata geçirilebilir?

III- Her iki soru kapsamında, sendikanız açısından bir değerlendirme yapabilir misiniz?

Meral Ekim, Banks Genel Kurulunda.

I- Bireyin üretime katılma yaşını gençliğin alt sınırı kabul eden UNESCO ve BM'ce alt sınır 15, üst sınır ise 25 yaştır. Türkiye'de ise üretime katılmanın alt sınırı DİE'ce 12 olarak belirlenmiştir; üst sınır ise 24 yaştır. Buna göre, 1987 itibariyle 52 milyon 50 bin olan toplam nüfusumuzun 14 milyon 110 bini 12-24 yaş arasındaki genç nüfustur. Yani, ülkemiz nüfusunun yaklaşık üçte birini gençler oluşturmaktadır.

Genç nüfusun iktisaden faal nüfus içindeki payı ise, DPT'ce belirtilen yaş kümelenmesinde gençliğin üst yaş sınırı olarak 29 kabul edildiğinden 9 milyonu geçmektedir. Sayısal veriler, faal nüfusun yarıdan çoğunu gençlerin oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

Tüm çalışanların olduğu gibi emekçi gençlerin de varolan hakları kısıtlanmış ya da kullanılmaz hale getirilmiştir. Örneğin İş Yasası'nda yer alan koruyucu hükümler hemen hemen hiç uygulanmamaktadır. Yasada 12-18 yaş arası gençlerin bedensel dayanıklılıklarına uygun işlerde çalıştırılmaları ve 6 ayda bir sağlık kontrolünden geçirilmeleri gereği yer almaktadır. Oysa iş müfettişlerinin yaptığı denetimler, genç emekçilerin % 80'inin işe girerken bile sağlık kontrolünden geçirilmediğini ortaya koymaktadır. 12-16 yaş arası gençlerin 8 saatten fazla ve gece 20.00'den sonra çalışmaları açıkça yasaklanmışken işverenlerin ucuz emek, fazla çalıştırma ve daha çok kâr etme hırsları nedeniyle bu yasağa kesinlikle uyulmamaktadır. Devlet denetimlerinin olmaması bu konuda özendirici bir etkendir.

Genç işçiler özellikle düşük tutulan asgari ücretlerle açlığa mahkûm edilmektedir. Çıraklık Yasası ile genç emekçilerin asgari ücretin üçte biri oranında harçlık bile olamayacak bir para karşılığı çalıştırılabilmesi yasalaştırılmıştır. Aynı yasa, aday çırak kavramını icad ederek çıraklık yaşını 12'den 11'e indirmiştir. Çıraklığın üst sınırını 19 yaşa çıkarmıştır.

Genç emekçilerin etini de kemiğini de işverenlere bırakan bu yaklaşım, her türlü örgütlü hak arama yollarını tıkayarak daha da pekiştirilmektedir.

Gençlerin sendikaları aracılığıyla haklarını savunma ve geliştirmelerinin olanakları yok edilmeye çalışılmaktadır. Örneğin 16 yaşını geçmeyen bir işçinin sendika üyeliği izne bağlıdır. Çıraklar için sendikalaşma yasağı olarak kullanılmak istenmektedir. Gençlerin mesleki eğitimini sağlamak vaadiyle, sendikaların eğitim fonlarının % 25'ine el konmakta, bu fonda toplanan paralar da diğer fonlardaki gibi har vurup harman edilmektedir.

Sendikal hakları konusunda sendikaların ve genç emekçilerin elini kolunu bağlayan bir uygulama da sendika yöneticisi olabilmek için getirilmiş olan 10 yıllık işçilik koşuludur. Ülkemizde ortalama kıdemin 7 yıl olduğu ve genç işçilerin çoğunun en azından bir dönem için sigortasız çalıştırıldığı düşünülürse, bu kısıtlamanın taşıdığı anlam daha da çarpıcı bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Ancak gençler, aydın yapısıyla, bilinçli, yönlendirici ve eylemci özellikleriyle geçmişten beri sendikal yaşamda sesi en çok duyulan kuşaktır.

II- Emekçilerin ve onların ekonomik mücadele örgütleri olan sendikaların bugün yüzyüze olduğu sorunların ağırlığı karşısında; kadın gibi, gençlik gibi özel toplumsal grupların sorunları konusunda yoğun ve sonuç alıcı çalışmalar yürütülememektedir.

-Bugün, varolma ve en temel hakları bile yeniden kazanma mücadelesi veren sendikalar, giderek genç emekçilerin sorunlarına da eğilmektedir. Ancak genç emekçiler için de somut talepler ve bu talepleri yaşama geçirecek sendikal organlar daha büyük bir hızla oluşturulmalıdır. Bu konuda ülkemizin en büyük sendikal konfederasyonu olan Türk-İş'e ve sendikalar arasında yapılacak ortak çalışmalara büyük sorumluluk düşmektedir. Bu alanda tek tek sendikalarda yapılacak çalışmaların da özendirici ve yönlendirici bir etkisi olacaktır.

III- Bir hizmet sektörü olan bankacılık alanında örgütlü bulunan sendikamız BANKS'ın çalışmalarında gençler özel bir ağırlık taşımaktadır. Sendikamızın tabanın söz ve karar sahibi olmasına dayalı bir sendikal demokrasi anlayışını ve bu çerçevede en geniş üye tabanını gündelik ve uzun soluklu sendikal mücadeleye katma hedefi konusunda en büyük katılım genç üyelerimizden gelmektedir. Çıkar bağları görece az, özverili, heyecanlı ve doğası gereği her alanda doyumu arayan bir kesim olarak gençler, işyerlerindeki günlük sendikal çalışmadan, temsilci ve yönetici kadrolarımıza dek tüm aşamalarda etkin bir yer almaktadır.

Sendikamızın geziler, tiyatro çalışmaları gibi kültürel etkinliklerinde; üretici dinamizmleri, canlı düş güçleri, coşku ve duyarlılıkları, nedeniyle gençler ağırlıktadır.

Amacımız, genel olarak tüm üyelerimizin sorunlarına ilişkin çözüm arayışımızı sürdürürken, bunlar içinde oldukça bütünsel ve özel kategori oluşturan genç üyelerimizin sorunlarına da özel bir dikkat ayırmaktır. Önümüzdeki dönemde toplu sözleşmemizden, her türlü sendikal etkinliklerimize dek yapacağımız tüm çalışmalarda bu konu gündemimizde olacaktır.

Banks
Banka ve Sigorta
İşçileri Sendikası
Genel Başkanı
Meral Ekim

16 yaşını geçmeyen bir işçinin sendika üyeliği izne bağlıdır. Yaş sınırı çıraklar için sendikalaşma yasağı olarak kullanılmak isteniyor. Gençlerin mesleki eğitimini sağlamak vaadiyle sendikaların eğitim fonlarının % 25'ine el konulmaktadır.

TORNAMIZDAN

atardamarlar

Güven Pektaş

Sağlığımıza daha önem veren bir toplum olduk. Örnek vermek gerekirse kollesterollü besinleri yememeye çalışıyoruz. Çünkü kollesterol damarlarda yağ birikmesine bağlı olarak kan dolaşımını engelliyor ve damar tıkanmaları ölüme neden oluyor.

Tıkanmanın ayrı bir boyutuna, toplumdaki tıkanmaya değinmek istiyorum. Damar tıkanmaları cerrahi müdahalelerle önlenebilirken, toplumsal tıkanmaların çözümünü bulmak daha uzun bir süreç ve daha zahmetli çabalar gerektiriyor. Yarım yamalak çabalar çözüm üretmekten ziyade kendini tekrarlayıp eskimekten başka işe yaramıyor.

Karamsar bir tablo çiziyorum sanılmasın. Toplumun son dönemlerindeki kıpırdanmalar da varolan karamsarlık bulutlarını dağıtmaya yeter zaten. Bu kıpırdanmanın (olanak-dışı) bir yanına değinmek istiyorum sadece.

Evet, toplum doğum sancısı içinde. Bu sancıyı her kesimden ve sınıftan insanlar çekiyor.

Öğrenciler açlık grevleriyle, yürüyüşler ve forumlarla, polis copunu, gözaltıları göze alarak seslerini duyurmaya çalışıyorlar. Esnafın, oda ve baro mensuplarının sesi daha da duyulur oldu. Cezaevleri kaynayan kazan. İşkence ve insanlık dışı uygulamalar ölüm orucuna dönüşen açlık grevleriyle protesto edilip kamuoyu duyarlı kılınmaya çalışılıyor.

Peki ya işçi sınıfımız?

İşçilerimiz de hareketli. Yemek boykotu yapıyorlar, açlık grevine gidiyorlar, saç, sakal kazıtıp, çıplak ayaklarla asfaltta yürüyerek ekonomik-demokratik taleplerini yükseltmeye çalışıyorlar.

Değinmek istediğim olanakdışılık da burada yatıyor zaten.

Cezaevlerindeki açlık grevleriyle, öğrencilerin açlık grevlerini anlamak zor değil. Hiçbir silahı olmayan bu kesimler kendilerini ortaya koyup iktidarı dize getirmeye çalışıyorlar.

Ya işçi sınıfı niye açlık grevi yapıyor? Niye saç sakal uzatıp veya kazıtarak Hint fakirlerine benzemeye çalışıyor? İşçi sınıfımız ne zamandan beri üretimin gücüne sahip olduğunu unutarak öğrenci ve siyasi tutsakların eylem biçimlerini seçiyor?

Kahrımız kime? Kendimize mi, patronlara ve işçi düşmanı hükümete mi? Eğer ikincilere ise, onların bu durumdan üzüntü duyduklarını hiç zannetmiyorum. Onlar bu kısır döngüde debelenip durmamıza içten içe sevinip el ovuşturuyorlardır.

Şu sorulabilir: Türk-İş işçileri oyalayıp uzlaşma yolları ararken yasalar her türlü direniş ve sonuç alıcı grevi yasaklamışken, DİSK işlevsizken, 12 Eylül ortamı süregiderken, ne yapılabilir? Öncelikle işçi sınıfımızın mücadele deneyimi bu konuda yeterlidir sanırım. Tersane grevleri, anti emperyalist 1920 direnişleri, 15-16 Haziran direnişleri, MESS direnişleri, DİSK'in faşizme ihtar eylemleri... Kaldı ki işçi sınıfımız son yılların en büyük hoşnutsuzluğunu yaşıyor. Geçmişin işçi önderleri ve sendikaların tabanı bu hoşnutsuzluğu dile getirip işçileri hareketlendirmekte yeterli deneyime sahipler. Hem zorlama olmaksızın yasaların değiştiği nerede görülmüştür.

Toplumsal muhalefette, işçi sınıfının kararlılığı büyük önem taşıyor. Cevdet Selvi'nin son uyarısıyla da gündeme gelen genel grevin yolları bulunmak zorundadır. Açlık grevleri, saç sakal kazıtmalar, dar sayılmayacak deneyime sahip işçi sınıfımızın eylem biçimleri olamaz.

Yazının girişinde damar tıkanmalarından sözettim. Kapitalizmin yüreği sömürü ise beyni kârdır. Yüreğiyle beyni arasında dolaşımı sağlayan damarlara da üretim adı verilir. Bu damarlarda yuvalanıp en azından damar sertliklerine neden olmak varken onları sadece nezle etmenin bize hiç bir yararı yok.

Etkili yolları en kısa zamanda bulmak zorundayız. Yoksa daha belimizi doğrultmadan yeni "darbeler" yemek pek de uzak değil.

TOE Grev ziyareti: SUSKUN GREV

İşçi sınıfımızın her eylemi umutlandırır beni. Geleceğe ilişkin kıvılcımların patlayışını yaşamak sarsar ve tazeler hülyalarımı. Bu duyguyu yeniden yaşayacağımı bilmenin kıvancıyla yolun bir an önce bitmesini, grev yerine bir an önce ulaşmayı bekliyordum.

Güzün ilk yağmurlarıyla ıslanıyordu İstanbul. 15-20 arkadaş bir otobüs kiralamış, fabrikanın olduğu yer, Gebze'ye doğru yola koyulmuştuk. Sessiz bir yetimlik karşıladı bizi grevcilerden önce. Etrafımda işçi aranırken ilerde iki tane mavi grev gömleğini zar zor seçebildim. ÖZDEMİR-İŞ GREV GÖZCÜSÜ. Fabrika yere gömülmüş gibiydi. Ağaçlarla halaya tutuşmuş rüzgârın sesi duyuluyordu sadece.

Bir süre sonra sendikanın Gebze şube başkanı tarafından karşılandık. Bugüne kadar grevi ziyaret eden en kalabalık grup olduğumuzu söyleyerek grev ve fabrika hakkındaki açıklamalarını sendikada yapacağını söyledi. Otobüse doluşup yeniden Gebze'ye geldik. Pazar günü olmasına ve işçiler grevde olmasına rağmen sendika binası bomboştu.

Ziyaret günü grev 84'üne basmış olmasına rağmen basında ve kamuoyunda bilinmiyordu. Bu konuda pek bir çaba da yoktu zaten. Sendika başkanının anlattığına göre, Türkiye Otomotiv Endüstrisi Kurumu 1956'da kurulmuş. Türkiye'nin en büyük fabrikalarından, yıllık 12.000 traktör kapasitesi varmış. Bu kapasite o yıldan bu yana düşerek en son bir yıl önce 4.000 çöp kutusu üretmişler. Evet çöp kutusu.

Kuruluşunda 1.500 işçi çalıştıran fabrikanın bugünkü çalışan sayısı 500. Sendika başkanı bunun kasıtlı olarak yapıldığını söylüyor. Sohbetin ilerleyen bölümlerinde fabrikanın ipotekli olduğunu ve satışa konulduğunu öğreniyoruz. Toplam 53 milyar borcu varmış. Bunun 2,5 milyarı işçi alacaklarına ait. Geri kalanı bankaların. En büyük alacak 25 milyarla zaten hisselerinin de % 80'ine sahip olan Ziraat Bankası'nın.

Sendika başkanı fabrikanın özel sektöre devri için bir takım oyunlardan söz ediyor. Devlet bakanları Abdullah Tenekeci ile Mehmet Yazar da fabrikanın sökülüp Kayseri ya da Konya'ya götürülmesi için çekişme içindelermiş. 156 bin m^{2}'lik araziye de yabancılarla ortaklık içinde olan bazı işadamları göz koymuş durumda.

Sendika başkanına niçin greve gidildiğini soruyoruz: "Asgari ücretle çalışıyorduk diyor. Önce buna hayır dedik, sonra da birinci yıl % 65, ikinci yıl % 60 ücret artışı ve grup sözleşmesi istedik. Kabul etmediler, greve çıktık." Peki diyoruz şu an fabrika ipotekli ve gözden çıkarılmış durumda, isteklerinizin bir anlamı olacak mı? "Zaten işçi arkadaşlar fabrikada çalışmak istemiyorlar. Kıdem tazminatlarını almak istiyorlar." Banka alacaklarından sonra size bir şey kalacak mı diyoruz, "bilmem", diyor.

İşçiler köy kökenliymiş. Şimdilik inşaatlarda ve çevre bağlarda çalışıyorlarmış, sendikaya pek uğradıkları yokmuş. Sendikada bir ödenek ayırmamış zaten.

İşçi bilinçsiz ve eğitimsiz diyor şube başkanı. Herkes kıdem tazminatını almanın yollarını arıyor.

Özdemir-İş Hak-İş'e bağlı. İşyerinde 83'te örgütlenmiş. Daha önce OTOMOBİL-İŞ varmış. Sendika başkanı OTOMOBİL-İŞ'ten ayrılınca HAK-İŞ'e geçmiş. Sendika da öyle.

HAK-İŞ çatısı her ne kadar biliniyorsa da tabanında işçiden yana, bilinçli sendikacılar var, diyor şube başkanı. Bizim mücadelemiz de Hak-İş'te daha etkili olmak.

Gebze'den buruk ayrılıyorum. KİT'lerin özel sektöre devri için tezgahlanan oyunlar geliyor usuma. Umarım bu grev de oynanan oyunu kolaylaştırmaz diye düşünüyorum ve rahatlamaya çalışıyorum.

Ellerinde Bulvar gazeteleri ve yağız bıyıkları kahvedeki sigara dumanından sararmış işçi tabloları geliyor aklıma, sonra da Nâzım'ın dizeleri:...

"Akrep gibisin kardeşim..."

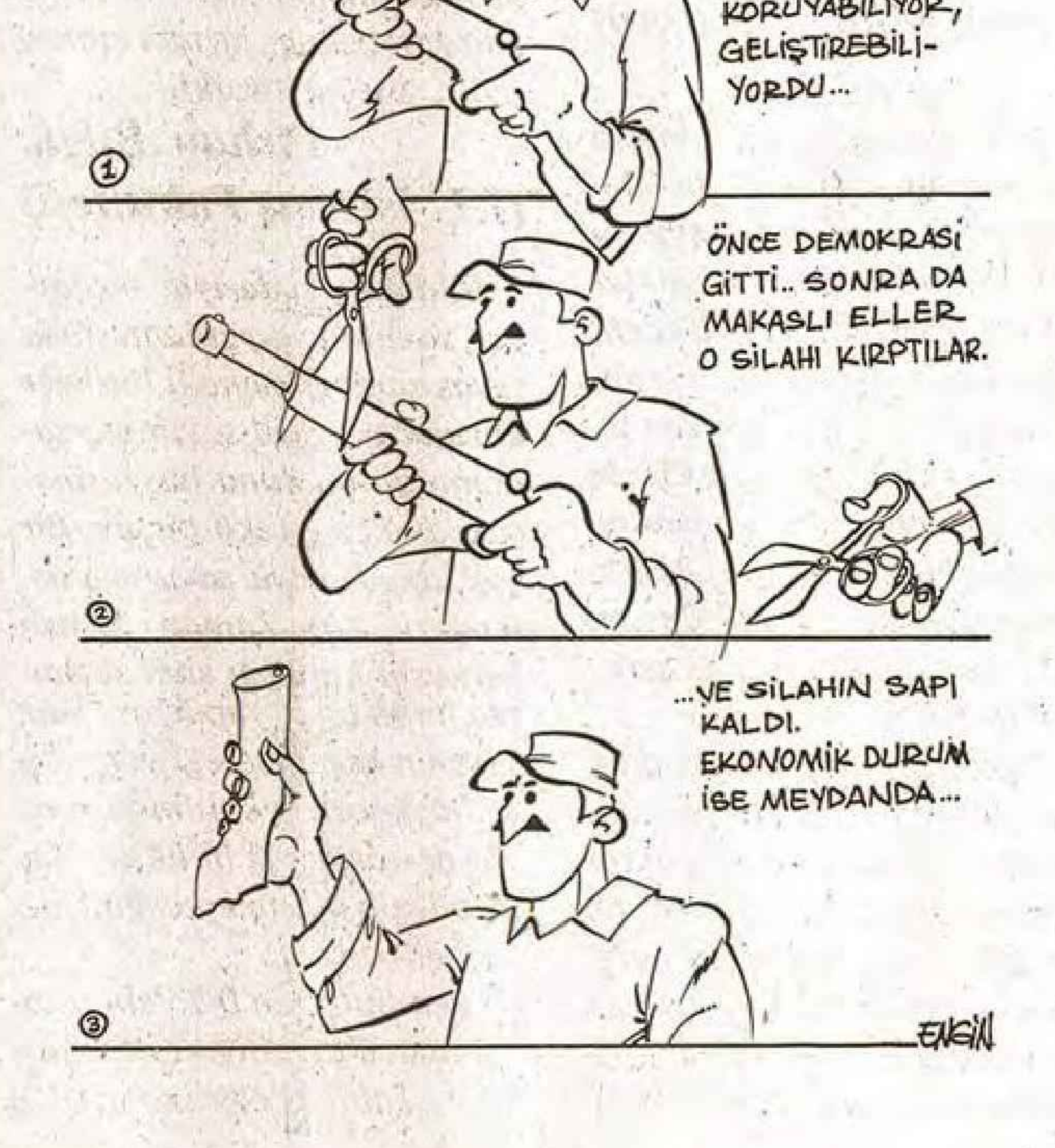
①
GREV
BİR ZAMANLAR İŞÇİNİN ETKİLİ BİR SİLAHI VARDI...
EKONOMİK VE DEMOKRATİK HAKLARINI KORUYABİLİYOR, GELİŞTİREBİLİYORDU...
②
ÖNCE DEMOKRASİ GİTTİ.. SONRA DA MAKASLI ELLER O SİLAHI KIRPTILAR.
③
...VE SİLAHIN SAPI KALDI. EKONOMİK DURUM İSE MEYDANDA...
ENGİN

İŞÇİNİN SÖZLÜĞÜ İŞÇİNİN SÖZLÜĞÜ İŞÇİ

ETKİN BİR MÜCADELE ARACI: GREV

Grev kapitalizmin bir ürünüdür. 18. yüzyılın ikinci yarısından sonra, kapitalist sanayinin gelişmesiyle birlikte, işçi sınıfı da tarih sahnesinde kendini gösterdi. İlk zamanlar işçiler açlığın, işsizliğin, sömürünün başlıca nedenini makinalarda görüyor ve onları kırıp parçalıyorlardı. Daha sonra işçi sınıfının sendika ve politik partilerinin ortaya çıkmasıyla birlikte, grev hareketi de örgütlü bir amaca yönelmiş oluyordu. İşçi sınıfı örgütleri sayesinde, uygulanan çalışma koşullarına ve işverene karşı korunmaları, ücretlerin artışı istemiyle kapitalistlerle toplu pazarlığa oturuyorlar ve isteklerinin kabül edilmemesi karşısında greve gidiyorlardı.

Grevler ya ekonomik ya da politik içeriklidir. Genelde ekonomik grevler politik grevlere dönüşürler. Çünkü ekonomik ve politik istemler birbirinin ayrılmaz bir parçasıdırlar. Ekonomik grevler ücretleri artırarak yaşam düzeyini iyileştirmeyi ve çalışma koşullarını düzeltmeyi amaçlar. Politik grevler ise burjuvazinin politik hegemonyasına yöneliktir.

Grevlerin böylesine önemli rolü karşısında egemen sınıflar, işçi hareketinin gelişmesini önlemek ve grevlerin bu hareketin bir silahı haline gelmesini engellemek amacıyla çeşitli baskı yasaları çıkartmışlardır. Bazı dallarda grevleri yasaklamış, bazı işkollarında kısıtlamışlardır. Yine oturma grevi, genel grev gibi grev biçimleri çoğu kapitalist ülkelerde yasaklanmıştır. Bazı ülkelerde ise hükümetler, kapitalistler açısından tehlikeli gördükleri grevleri ulusal güvenliğe aykırı bulunması bahanesiyle belirli bir süre veya süresiz yasaklama "hakkına" sahiptirler.

Fakat tüm bu grev kısıtlayıcı yasalara rağmen, kapitalist ülkelerde grev hareketleri gittikçe daha geniş boyutlar kazanıyor ve kapitalistlerin egemenliğini tehdit etmeye başlıyor. Lenin'in de belirttiği gibi **Kapitalizmin kendi yapısından doğan grevler, işçi sınıfının bu toplum düzenine karşı mücadelesinin başlangıcını ifade ediyor.** Evet. Kapitalizmin acımasız sömürü sistemine karşılık, işçi sınıfı da kendi biricik silahı olan GREV hakkıyla burjuvazinin karşısına dikiliyor.

Şeref KAYA

Bu sayıdaki eğitim sayfamızda Perestroika sürecine ve çeşitli tartışma konularına açıklık getiren, 87 yılında yapılmış bir söyleşi-çeviri yayınlıyoruz.

Jurgen Kuczunski'yi De Yayınevi'nin çıkardığı "Torunuma Mektuplar" kitabından tanıyorsunuz. Kanımızca "dede"nin açıklamaları konuya ilişkin özgün yaklaşımıyla sıcak bir ilgiyi hakedecektir.

"BÜYÜK DEĞİŞİMLER GÜNDEMDE"

☐ *—"Ve şimdi Gorbaçov Lenin'e bu kadar sık ve bu kadar mükemmel başvuruyorsa, bu bana Lenin'in ve öğrencilerinin zamanını hatırlatıyor. O zamanlar hem büyük ve olumlu şeyler yaratan cesaret, hem de müthiş zekanın hataları egemendi. Bugün henüz zekice hataların önemini kavramış değiliz ve bunun tartışılması, bizi binlerce küçük doğrunun tartışılmasından çok daha ileri götürür.*

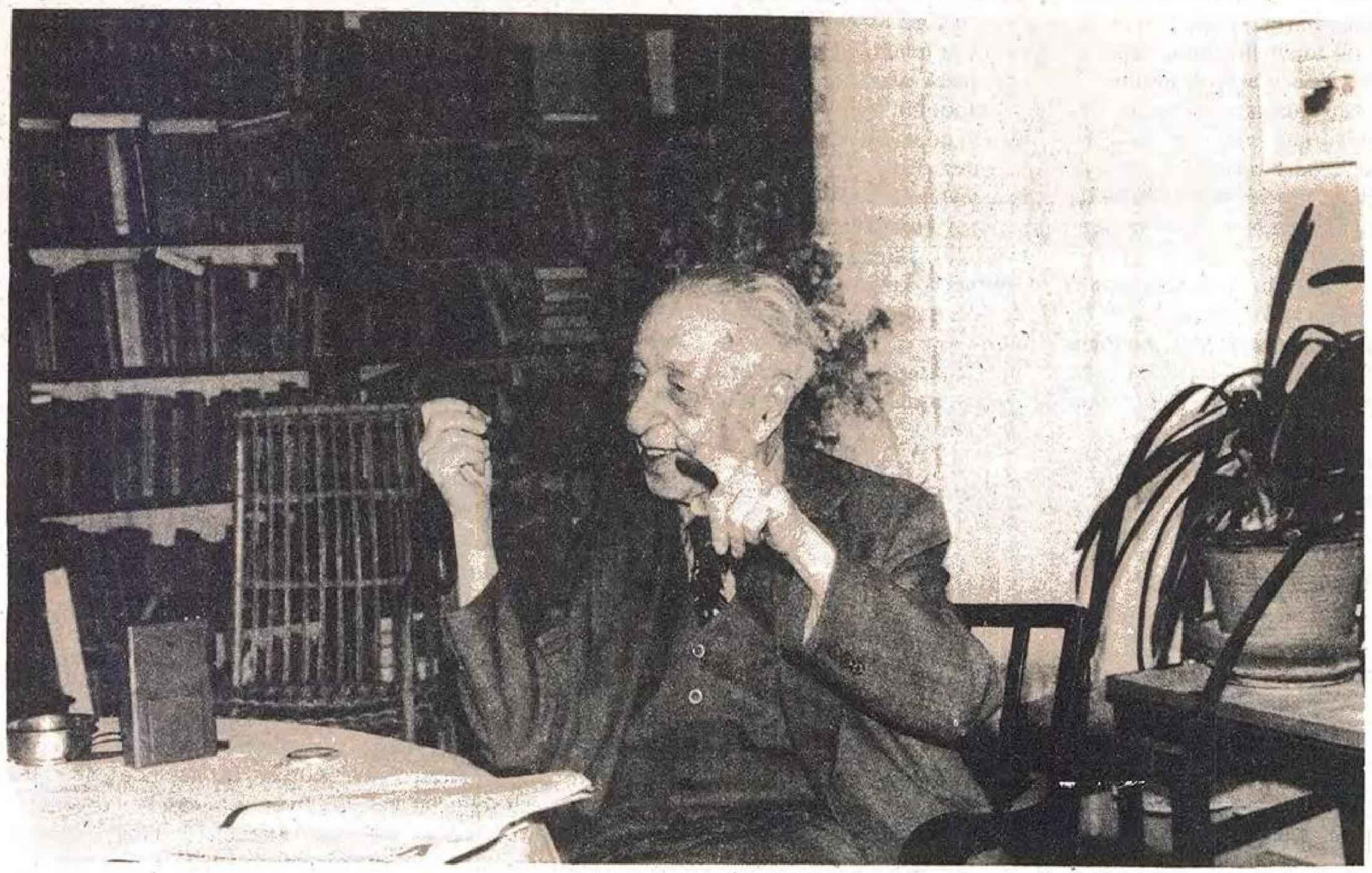

☐ **Bir komünist, sosyalist ülkesindeki mevcut durumlara karşı sert eleştiriler yöneltiyor. "Bürokrasinin zor katlanılabilir görünümleri"nden bahsediyor; "demokrasimizin genişletilmesi"ni talep ediyor; sosyalizmin "mazeretçilerinin", "durumu olduğundan daha güzel gösterenlerin", "lafazanlıklarını" eleştiriyor; basını "tamamen yetersiz eleştirici tavrından" dolayı suçluyor; oybirliğinden vazgeçmeyi ve seçimi talep ediyor; her tarafa sızmış Batı'nın tüketici toplum ruhuna karşı mücadele edilmesini istiyor. Bütün bunlar sizin 1983 yılında yayınlanan "Torunuma Mektuplar" kitabınızda yer alıyor. Bu kitaptaki yazılar en küçük formülasyona kadar Gorbaçov'un SBKP MK'sında bu yılın Ocak ayında yaptığı konuşmayla uyum içinde. Sovyet Genel Sekreteri'nin ghostwriter'i (gölge yazarı) mısınız?**

☐ Birincisi, hem Gorbaçov'un hem de benim önce sosyalizmin parlaklıklarından bahsettiğimizi ve daha sonra olağanüstü derecede önemli, ama tabii ikinci dereceden görünümlere değindiğimizi yok sayıyorsun. Burada ben, hangi görünümlerin kendi hatalarımızdan, hangi görünümlerin dünyadaki durumun zorluklarından kaynaklandığını tespit etmeye çalıştım. İkincisi, Gorbaçov ve benim, şöyle formüle etmeme izin verin, müşterek bir tarafımız var, o da her ikimizin Lenin'e dayanması.

☐ **Gorbaçov gibi siz de gerektiğinde sadece Lenin'den alıntı yapıyorsunuz. Aradaki parti liderlerinden pek az söz ediliyor.**

☐ Evet, toplum bilimcilerden biraz az söz edildiği gibi, Gorbaçov toplum bilimcilerinin son yarım yüzyılda çok az yarattıklarından söz etmişti. Buna ben çok daha önceden değinmiştim.

☐ **Siz de sosyalizmin kendisinin neden olduğu deformasyonlar ile "dünya sınıf mücadelesinin" zorladığı deformasyonlar arasında bir ayrım yapıyorsunuz. Bu mücadelenin baskısı altında kimi deformasyonların kaçınılmaz olduğu argümanıyla, doğal olarak hemen hemen tüm eleştirilerin canına okumak mümkün.**

☐ O kadar da çok canına okumadım.

☐ **Fakat mazeretçilerin, durumu olduğundan güzel gösterenlerin her ufak şey için dahi bu argümana ihtiyacı var. Her zaman, dikkat düşman duyar, diyorlar.**

☐ Doğal olarak bu ahmaklıktır. Düşmanın bizi duyması ve hakkımızda oldukça fazla şeyler bilmesi, biz bunu söylesek de söylemesek de anlaşılır bir şeydir. Aksine halkımız bu eksiklikler üzerine açıkça konuşulmasını oldukça memnuniyetle karşılayacaktır.

☐ **Sosyalist ülkelerin bu hata ve eksiklikleri niçin şimdi eleştiriliyor?**

☐ Ben yıllar öncesinden beri eleştiriyorum ve Brejnev 25. parti kongresinde, felsefecilerin her zaman sadece çok önceleri ispat edilmiş şeyleri yeniden ispat ettiklerini söylediğinde çok sevinmiştim. Andropov, ekonomistlerimizin akıllarına artık yeni şeylerin gelmesi gerektiğini söylediğinde, çok mutlu olmuştum. Fakat Gorbaçov bütün bunları çok daha güzel söyledi. Benim için insanlık tarihindeki toplumsal bilimlerin üç büyük dönemi var: Birincisi, antik Yunanistan, ikincisi Rönesans ve üçüncüsü Sovyetler Birliği'ndeki yirmili yıllar ile otuzlu yılların başı. Ve şimdi Gorbaçov Lenin'e bu kadar sık ve bu kadar mükemmel başvuruyorsa, bu bana Lenin'in ve onun öğrencilerinin zamanını hatırlatıyor. O zamanlar hem büyük ve olumlu şeyler yaratan cesaret, hem de müthiş zekânın hataları egemendi. Bugün henüz zekice hataların önemini kavramış değiliz ve bunun tartışılması, bizi binlerce küçük doğrunun tartışılmasından çok daha ileri götürür.

☐ **Gorbaçov yaptıklarını devrim olarak niteliyor. Bu ne tür bir devrim olabilir?**

☐ Bu düşüncenin bir devrimidir. Her şey tümüyle yeniden ve cesurca enine boyuna düşünülmelidir. Mesela şimdi emperyalizmin silahlanmasız yaşayıp yaşayamayacağı sorunu üzerinebir makale yazıyorum. Engels 19. yüzyılda silahsızlanma üzerine bir makale yazmış ve kapitalizmin tamamiyle silahsızlanabileceğini ve varlığını devam ettirebileceğini tespit etmişti. Daha sonra Lenin geldi ve tamamen haklı olarak, emperyalizmin savaşsız işleyemeyeceğini tespit etti. Bugün durum daha başka, çünkü bir savaştan kimse sağ olarak çıkamaz. O halde bütün bunlar tamamen yeniden gözden geçirilmelidir. Bir çok başka alanlarda da durum böyledir.

☐ **Gorbaçov'un girişimini böyle muhteşem buluyorsanız, Erich Honecker'in SED MK'sında, Gorbaçov'un yoldaşları önünde yaptığına benzer bir konuşma yapmasını nasıl buluyorsunuz?**

☐ Biliyor musunuz, bu karmaşık bir şey. Biz Sovyetler Birliği'yle dış politikada, savaş ve barış sorunlarında tamamen uyum içindeyiz. Biz ekonomi alanında bir dizi tedbiri çok daha önceleri almıştık. Fakat Gorbaçov'un getirdiği büyük ve temel şey, Lenin'in açık ve atak tavrına dönmesidir ve burada biz Sovyetler Birliği'nden çok şey öğrenebiliriz.

☐ **O halde her zamanki gibi, "Sovyetler Birliği'nden öğrenmek, yenmeyi öğrenmek" mi?**

☐ Her zaman değil. Öyle olmayan zamanlar da oldu, ama ben gayet safça her şeye katıldığımı itiraf etmek zorundayım.

☐ **Gorbaçov, "solumak için havaya ihtiyacımız olduğu gibi, demokrasiye ihtiyacımız var" demişti. Nasıl bir demokrasi kastedilmiş olabilir?**

☐ Demokrasi kavramında Gorbaçov'un da kullandığı gibi esas belirleyici olan, tabandaki insanların gelişmeye katılmalarıdır. Welsaen bölgesinin herhangi bir köşesindeki bir fırın, belediye meclisinde bulunan birisinin yeteri kadar fırın olduğunu düşünmesi nedeniyle kapatılıyor. Demokratik olanı, -onun milletvekillerinden ne için milletvekillerimiz var? halkla konuşmalarını, onların da çok sayıda fırın olduğu düşüncesinde olup olmadıklarını öğrenmelerini talep etmesi olurdu. İşletmelerde, hepsinde değil ama çoğunda, işçilerin insiyatifi onları işlerinde rahatsız eden ilişkileri değiştirmeleri için uyandırılmalıydı. İşçilerin işletmede, ulaştırmada, beslenmede vb. talep ettikleriyle ilgili olarak çok daha fazla çaba gösterilmelidir. Lenin insanların hoşnutsuzluğundan memnun olurdu, çünkü hoşnutsuzluk inisiyatifi yaratır. Bu bizde artık böyle değil, çünkü bürokrasiyle olan kötü tecrübeler nedeniyle, fazlasıyla uyuşukluk ve pasifizm hakimdir. Bizde bürokrasi çok korkunçtur.

☐ **Fakat sosyalist bürokrasi herkese uygulandığı için, kapitalizmdeki bürokrasiden daha iyidir diye yazmıştınız.**

☐ Doğru. Ya da o korkunç kararların oybirliğiyle alınmasını ele alalım. Barış mücadelesiyle ilgili kararlar var, bunlar oybirliğiyle alınmalıdır. Fakat tüm pratiğe değgin tartışmalar, eğer bir dizi zeki insan, işletmede ya da Merkez Komitesi'nde olsun, biraraya gelmişlerse, farklı düşünceler oluşturabilmelidir. Lenin olsaydı, pratiğe değgin kararların oybirliğiyle alındığı tüm toplantıları, oradakilerin hepsinin koyun ve aptallar olduğunu düşünerek dağıtırdı. Çünkü eğer zeki insanlar en iyi yol üzerinde tartışıyorlarsa, farklı düşüncelerin olması zorunludur. Bu nedenle partimizdeki tüzükte, kararların çoğunlukla alınıp, oybirliğiyle uygulanacağı yazılıdır.

☐ **Fakat Lenin'den sonra işçi sınıfı iradenin bu tür oluşturulması biçimini tamamen unuttu.**

☐ Sadece işçi sınıfı değil.

☐ **Hatta aydınlar ve...**

☐ Herkes.

☐ **Buna yeniden nasıl alışılır? Onlar şimdi diktatörce bir eğitimle, fikirlerini söylemeye zorlanmalılar mı?**

☐ Hayır. Bizde az gelişmiş, olağanüstü derecede önemli bir şey var: Fikir münakaşası. Sadece pratiğe değgin kararlarda değil, bilimsel tartışmalarda da. Bizdeki bilimsel eleştiriyi görseniz, tarif edilemeyecek kadar can sıkıcıdır.

☐ **Bu nasıl değiştirilir?**

☐ Cesaretlendirmeyle. Size bir hikâye anlatmak istiyorum. Partinin temel örgütlerinin yılda bir kere, bölge yönetiminden de birisinin katıldığı seçim toplantıları yapılır. Benim enstitümde -ben o zamanlar direktördüm- ciddi bir tartışma olmuştu. Toplantının sonunda bölge örgütünün temsilcisi şunları söyledi: "Beni özellikle memnun eden şey, Kuzcynski yoldaşın da eleştirilmesi oldu". Arkadaşlarım ağızları açık kalakaldılar, çünkü bizde enstitü direktörünün eleştirilmesi çok doğaldı. Fakat belli ki, o böyle bir şeyi hiç görmemişti ve bu onu memnun etti.

☐ **Kitabınızda sosyalizmde sadece "uyum içinde çelişkiler" olduğu görüşüne karşı çıkıyor ve şöyle yazıyorsunuz: "Sosyalist bir toplumun günlük yaşamında uyum -bu, filisten ve küçük burjuvaların rüyasıdır". DAC'ında ne tür çelişkileri var?**

☐ Bürokrasi örneğini alalım. Bu tür çelişkileri, sentezle daha iyisini ortaya çıkaramayacak, bu nedenle taraflardan birisinin yok edilmesi gerekli antagonist çelişkiler olarak niteliyoruz. Sosyalist yönetim ve bürokrasi antagonist bir çelişkidir ve bürokrasi yok edilmelidir.

☐ **Başka bir yerde şöyle diyorsunuz: Büyük inşa zorlukları, kapitalizme ve onun çalışma metodlarına kapı aralamaktan daha iyidir.**

☐ Öyle mi? Bazen kendi zekâma hayret ediyorum.

Çıkarlarımız hala, Dimitrov'un Komintern'in 1. Dünya Kongresi'nde ifade ettiği gibi, tekelci sermayeye değil, ama onun faşizmi ifade eden en gerici kesimlerine karşı cepne almayı gerektiriyor.

☐ **Peki, Intershop politikası üzerine ne düşünüyorsunuz?**

☐ Bu tamamen başka bir şey, tamamen bir döviz olayı. 1930 yılında Karl Radek'i ziyaret etmiştim. Uzun bir sohbet yapmıştık ve konuşma sırasında sürekli ağır anti-Sovyet fıkralar anlatıyordu. Radek yoldaş, niye böyle yapıyorsunuz, diye sordum. Şöyle cevap verdi: "Kuczynski yoldaş, bu çok önemlidir, biz bu fıkraları düşmana döviz karşılığında satıyoruz." Döviz sorunu tüm sosyalist ülkelerin çok eski bir sorunudur ve Intershoplarla döviz elde ediyorsak, mesele yok. Fakat bunlar gerçekten iyi değiller.

☐ **Ellerinde bir ikinci işi olan ve daha iyi para alanlar, ayrıcalıklı bir kesim oluşturuyor. Bunun ideolojik bakımdan tahripkâr sonuçları olmalı.**

☐ Bu sevindirici bir şey değil, fakat belli ki dövize olan ihtiyaç, ideolojik zarardan daha önemli görülmüş.

☐ **Bu kesinlikle zekice hatalar kategorisine dahil değil.**

☐ Hayır, hayır. Fakat bu konuda farklı görüşler var. Ben bu konuya çok soğuk bakıyorum ve Intershoplar'a asla gitmiyorum.

☐ **Bugün reel sosyalizm denen toplum, önümüzdeki yıllarda nasıl bir gelişme gösterecek?**

☐ Sovyetler Birliği'ndeki gelişme belirleyici olacak. Eğer Gorbaçov ve Politbüro'nun arzuladığı gibi giderse, bu gelişme sosyalist ülkelerde büyük değişimlere neden olacak. İlk kez 1930'da Sovyetler Birliği'ne gittim. O zamanlar halktaki canlılık harikaydı. Bu canlılık büyük ölçüde kayboldu. Bu canlılığı yeniden kazanmak, Gorbaçov'un çaba gösterdiği devrimde tayin edici öneme sahip.

☐ **Bu devrimin karşı devrime ilerleyeceğinden korkan sosyalistler ve bunu umut eden kapitalistler var.**

☐ İnanıyoruz ve gerçek olan da odur ki, tayin edici sorunlarda kapitalizme üstünlüğümüz var ve bu, bizim büyük cesaretle yürüttüğümüz eski sınırları aşma ve liberalleşme uygulamalarının sermaye dünyasındaki gazetecilerin umut ettikleri yönde gelişmesine karşı bir güvence sunuyor.

☐ **Kapitalizmin silahlanmasız yaşayıp yaşamayacağı sorununa ilişkin bir makale üzerinde çalıştığınızı söylemiştiniz. Kapitalizmin nasıl yaşayıp yaşamayacağını niçin kendinize dert ediniyorsunuz?**

☐ Bu meseleyi kendime çok dert ediniyorum. Çıkarlarımız hâlâ, Dimitrov'un Komintern'in 1. Dünya Kongresi'nde ifade ettiği gibi, tekelci sermayeye değil, ama onun faşizmi ifade eden en gerici kesimlerine karşı cephe almayı gerektiriyor. Bugün durum şöyledir: ABD'de ekonominin üretkenliği hiç yükselmiyor, belki yüzde yarım ya da bir oranında yükseliyor. Bu eskiden yılda yüzde üç, dörttü. Bu bilim adamlarının yarısından fazlasının üretimin yüzde sekiziyle, yani silahlanmayla uğraşmasından kaynaklanıyor. Bilim adamlarının yarısından azı, ekonominin geri kalan yüzde 92'sinde istihdam edilmiş. Bu sivil sanayii etkiliyor. Amerikan ürünlerindeki kalite düşmesiyle ilgili haberlere her yerde rastlayabilirsiniz. Tekelci sermayenin bu kesimine, silahlanmanın kapitalist dünya ölçüsünde yoğunlaşması nedeniyle sürekli kaybedeceğini göstermek istiyorum.

☐ **Bu gerçekçi mi? Bilim adamlarının bugün silahlanmayla uğraşan yüzde ellisi işsiz kalmayacak mı?**

☐ Hayır, hayır. Japonya ve ABD'yi mukayese ediniz. Japonya bir alanda, teknik bakımdan diğerinin önüne niçin bu kadar alışılmadık biçimde geçti? Çünkü, Japonya tüm bilim adamlarını sivil sanayide yoğunlaştırdı.

☐ **Fakat Japonya'da da Gayri Safi Milli Hasıla düşüyor, orada da işsizlik artıyor ve siz de "kapitalizm ölüme çoktan mahkûm oldu" diye yazıyorsunuz. Tavsiyeleriniz ölüme yardımcı olacak mı?**

☐ Ölüm sürecinin silahsızlanma olursa daha da uzayacağından eminim. Bu anlayışla sivil tekellerin ilgisini silahsızlanmaya çekmek istiyorum. Lenin bir keresinde, genel toplumsal çıkarlar, proletaryanın çıkarlarının üstündedir demişti. Silahsızlanma ve barışın korunması, genel toplumsal bir çıkardır ve bu nedenle Amerikan sivil sanayinin kârını dert edinmem, beni hiç rahatsız etmiyor.

☐ **Fakat sivil sanayii kimin için üretecek? Üçüncü dünya pazar olmaktan adeta çıktı, kapitalist pazar giderek daha çok iç pazar oluyor. Eğer ABD tekelleri buralarda yeniden biraz daha fazla satarsa, Japonlar ve Batı Avrupalılar biraz daha az satacaklar. Kapitalist kampın genel durumunda hiçbir değişiklik olmayacak.**

☐ Aksine. Eğer Amerikan sermayesi silahlanarak gerilerse, bu toplam olarak dünyanın durumunu değiştirebilir. Hiç kimse emperyalist rekabete karşı bir şey yapamaz, ama emperyalist silahlanmaya karşı bir şeyler yapılabilir.

☐ **Bana öyle geliyor ki, siz ABD'nin çok büyük bir ekonomik sıkıntıya girmesinden ve onun can çekişirken kavga yapmaya başlamasından korkuyorsunuz.**

☐ Bu tehlike kesinlikle mevcut. Bundan 140 yıl önce Marx, sermayenin her krizinden memnun olurdu. Çünkü bu krizin devrimi yakınlaştıracağına inanırdı. Bugün ben sermaye dünyasındaki periyodik bir krize asla sevinemiyorum, çünkü Amerikan tekelci sermayesi iç ilişkilerini dışarıya karşı saldırıyla saptırmayı deneyebilir. Bu önemli bir düşüncedir.

☐ **O halde ABD sermayesine hayatta kalma imkânı tanımak, sosyalist kampın görevi oluyor.**

☐ Sadece uzun yaşaması için, hayatta kalması için değil.

☐ **Periyodik bir kriz düşüncesinden fazla memnun olmadığınızı söylemiştiniz.**

☐ Şimdi tipik bir kriz gelirse, evet.

☐ **Gelmeyeceğini mi kastediyorsunuz?**

☐ Böyle bir krizi bu yıl bekliyorum ve bu beni endişelendiriyor. Mesela Nikaragua için endişeleniyorum.

☐ **İşsizleri vatansever kahramanlıklara yöneltme eski stratejisi mi?**

☐ Tam da o. 1922 yılında bir Sovyet delegasyonu ilk defa La Hey'de uluslararası bir barış kongresine davet edilmişti. Lenin daha önce delegelerle konuşmuş ve onlara şöyle demişti: "Savaş her şartta önlenmelidir, çünkü savaş koptuğu zaman egemen sınıf, işçi sınıfı da dahil halkın ezici çoğunluğunu vatan savunması sloganı altında arkasına alır." Bu 1914'ün bir dersiydi. Ve benim endişem de bu yöndedir. Fakat krize karşı hiç birşey yapılamaz, doğal olarak yapılamaz.

☐ **Bir sonraki kriz son kriz olabilir mi?**

☐ Hayır, inşallah olmaz.

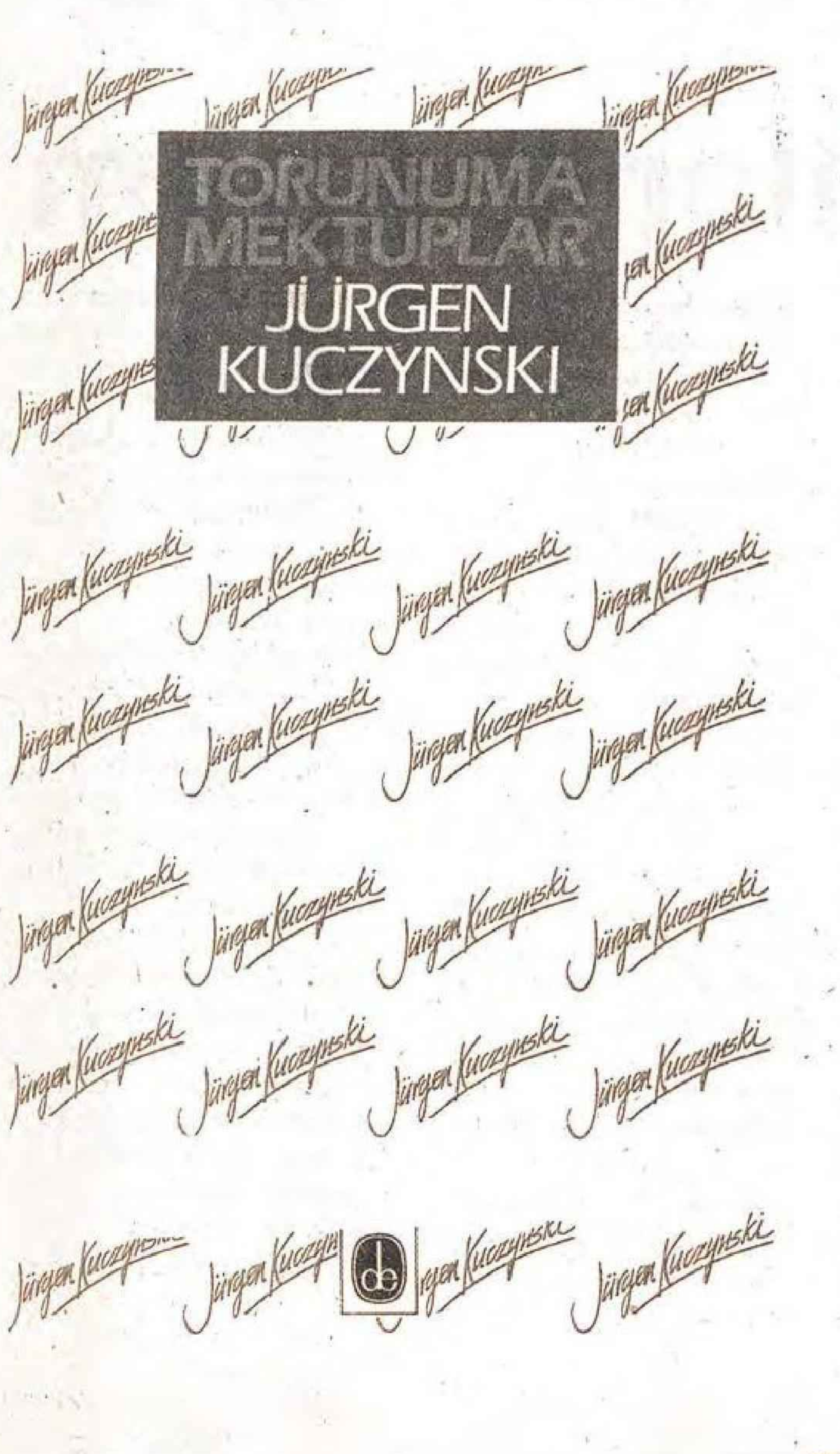

Hıncal Uluç

"Maymun gözünü açtı"

Türk futbolunun mantalitesini açıklar mısınız?

Türkiye'de futbol mantalitesi ne yazık ki yok. Ama futbolcu var. Avrupalı düşünce yok, aşağılık kompleksi var. Onlar (Avrupalı) büyüktür, haklıdır, herşeyin en iyisini bilirler diyoruz, her şeyi böyle açıklıyoruz. Arada sırada kazandığımız başarılarla (ki bunlar tesadüften ibarettir) övünüyoruz. Bugün de bu durum pek değişmiş değil. Örneğin Avusturya ile karşılaşıyoruz, yeniliyoruz karşılığında sıfır puanla dönüyoruz, gazetelerde başlıklar "bravo, helal size" gibi başlıklar, gerekçe nedir, iki gol atmışız. Bu da bizim henüz aşağılık kompleksinden kurtulamadığımızı yeterince ispatlıyor. Zaten bu olduğu sürece de hiç bir yere varılamaz.

Bu kompleksi aşan bir tek kulüp var, o da Galatasaray. Aslında onların da iddiası Avrupalı olduğunu ispatlamak değildi ama süreç onları oraya götürdü. İviç gibi dev bir antrenörden sonra Derwall'in gelmesi onlara bu olanağı sağladı.

Derwall ile gelen ve şu an milli takım dahil hemen hemen her takımın uygulamak için çaba sarfettiği "toplu hücum toplu savunma" anlayışını kısaca açıklar mısınız?

Bu anlayış, yani "toplu hücum toplu savunma" anlayışı 1972'de Hollanda'da ortaya çıktı. Ve aynı Hollanda 74'de final oynadı, 88 Avrupa şampiyonluğunu kazandı.

Hollanda'da azalan seyirci sayısını arttırmak amacı ile bu anlayış ortaya çıktı. Sonuçta da hem para kazanıldı (seyirci sayısı arttı) hem de futbolun kalitesi arttı. Daha sonra "Maymun gözünü açtı" ve diğer Avrupa ülkeleri de futboldaki bu ilerlemeye kucak açtı. En son kapalı futbol ülkesi olan İtalya'nın 90 Dünya Şampiyonası'na hazırlık olarak gördüğü 88 Avrupa Şampiyonası'ndaki futbol anlayışını örnek olarak verebiliriz.

Futbol bir seyir oyunudur. Seyirci de stadyuma iki sebeple gider. Birincisi, güzel bir maç seyretmek ve o güzel olan şeyi seyretmekten mutlu olmak için. İkincisi bağırmak, çağırmak, kavga etmek için. Bu durumda eğer futbol güzel olursa seyirci gelecektir. Bazen bu bile yeterli olmamaktadır. Çünkü insanların hafta sonu alternatifleri o kadar çok ki, bu kadar alternatif içinde futbol pek çekici gelmeyebiliyor. Ayrıca kız erkek ilişkilerinin mümkün olduğunca rahat olarak karşılanması da etkilemektedir. Bu yüzden futbol seyircisi olan için kız ve/veya erkek arkadaşından futbolun daha çekici olması gerekir.

Derwall'in yaptığı işlerden birisi de bu anlayışı Türk futboluna yerleştirmesidir.

Derwall'in getirdiği sonra Mustafa Denizli'nin savunucularından olduğu toplu hücum toplu savunma anlayışının hayata geçmesinde Galatasaray'ın alt yapı yönetim ve teknik adamlara verdiği özerkliğin rolü ne kadardır?

Elbette ki vardır. Diyorlar ki Galatasaray bir üst yapı takımıdır. Bence bu yanlış, çünkü Galatasaray'ın alt yapısı da var, tesisleri ve buradaki elemanları da yeterlidir. Örneğin altı yaş ile yirmiüç yaş arasındaki gençliğin ihtiyaçlarını karşılayan bir altyapısı vardır. Tabii bu sadece futbol için geçerli değildir. Basketbol, voleybol, yüzme, su topu, kürek, atletizm vb. branşları içeren ve oldukça başarılı sonuçlar kazanan takımları da vardır. Bu da Galatasaray'ın bir futbol takımı değil, spor kulübü olduğunu ispatlar.

Altyapı üstyapı kavramlarını açar mısınız?

Galatasaray üstyapı, Beşiktaş altyapı takımıdır deniliyor. Oysa aynı Beşiktaş'ın profesyonel futbol takımı olarak işi futbolcu yetiştirmek ise aynı işlemi bütün takımlar yapmaktadır. Galatasaray bugün tesisleri ile en iyi altyapıya sahip takımdır. Öyleyse niye buna üstyapı takımı diyorlar. Anadolu'daki yetenekli futbolcuları aldığı için diyorlarsa ben onlara "altyapıdan yetiştireceğim diye varolan yetenekleri öldürelim mi?" diye soruyorum. Ayrıca Anadolu İstanbul'un, amatör lig profesyonel ligin, 3. lig 2. ligin, 2. lig de 1. ligin altyapısıdır. Yani bir anlamda Anadolu takımları da Galatasaray'ın altyapısıdır. Galatasaray da Avrupa takımlarının bir altyapısıdır. Bugün Tanju, Rıdvan gider bir Avrupa takımında oynarsa, Galatasaray da Fenerbahçe de bir anlamda onun altyapısı olur.

Boluspor'u incelemek ve yazmak gerekir. Adamlar adeta tüm Anadolu'yu tarıyorlar. Bolu'ya getiriyorlar ve bir yıl sonra da bunları İstanbul'a yolluyorlar. Örneğin Rıdvan'ı Muğla'dan alıyor İstanbul'a satıyor. Bir hayli de gelir elde ediyor. Kısacası ben diyorum ki Anadolu kulüpleri tamamen altyapıdır. Fakat son yıllarda bu özelliklerini yitirmeye başladılar. Oynanan politika oyunları ile Anadolu takımlarının üretkenlikleri ortadan kalkmaya başladı. Bunun nedenlerinden birisi komisyoncu antrenör sistemidir. Anadolu'da belirli antrenörler belirli oyuncularla dolaşırlar, bir takımla anlaştıklarında transfer listesine o oyuncuları koyar geldiğinde de yüzdesini alır. İkincisi de politikacıların sporu kullanmasıdır. Oy hesapları ile hareket etmeleridir. Doğru dürüst futbol sahası bile olmayan takımlar bir kanunla birdenbire profesyonel oldular ve buralara İstanbul döküntüsü futbolcular getirilerek amatör ruh öldürüldü bunun sonucunda bir kanserleşme başladı. Futbolumuza hiç bir şey kazandırmadığı gibi kanser o kadar ilerledi ki tedavisi bile imkânsız hale geldi. Sonuçta oy amacı ile yapılan flaş ama içi boş transferler Anadolu'da gerçekten yetenekli olan bir çok gencin gelişimini engellemiştir. Bu arada politikacılar oy sayısını bir miktar arttırdılar.

Galatasaray'ın Neuscehatel maçındaki başarısı sizce nedir?

Galatasaray'ın dört beş yıldır aynı takımı muhafaza etmesi, istikrarlı davranması, bir Avrupa takımı gibi düşünmesi, aşağılık kompleksinden tamamen arınmış olması Avrupa'yı ve Avrupalı'yı tanımış olmasıdır. Avrupa'da hazırlık maçları yapması, turnuvalara katılması, orada "benim" diyen takımlarla başabaş mücadele etmesi, onlara gol atması, yenmesi Avrupalı futbolcunun da kendisi gibi normal bir insan olduğunu görmesi sonucunda da ürkütücü Avrupalılar efsanesini yıkmış olmasıdır. Zaten futbol tarihimizdeki yirmi seneyi de "onlar Avrupalı'dır şu maçı da kazasız belasız atlatırsa (fazla fark yemeden)" düşüncesi yüzünden yitirmedik mi?

Politikacının spora yaklaşımı oy hesabına dayanmaktadır.

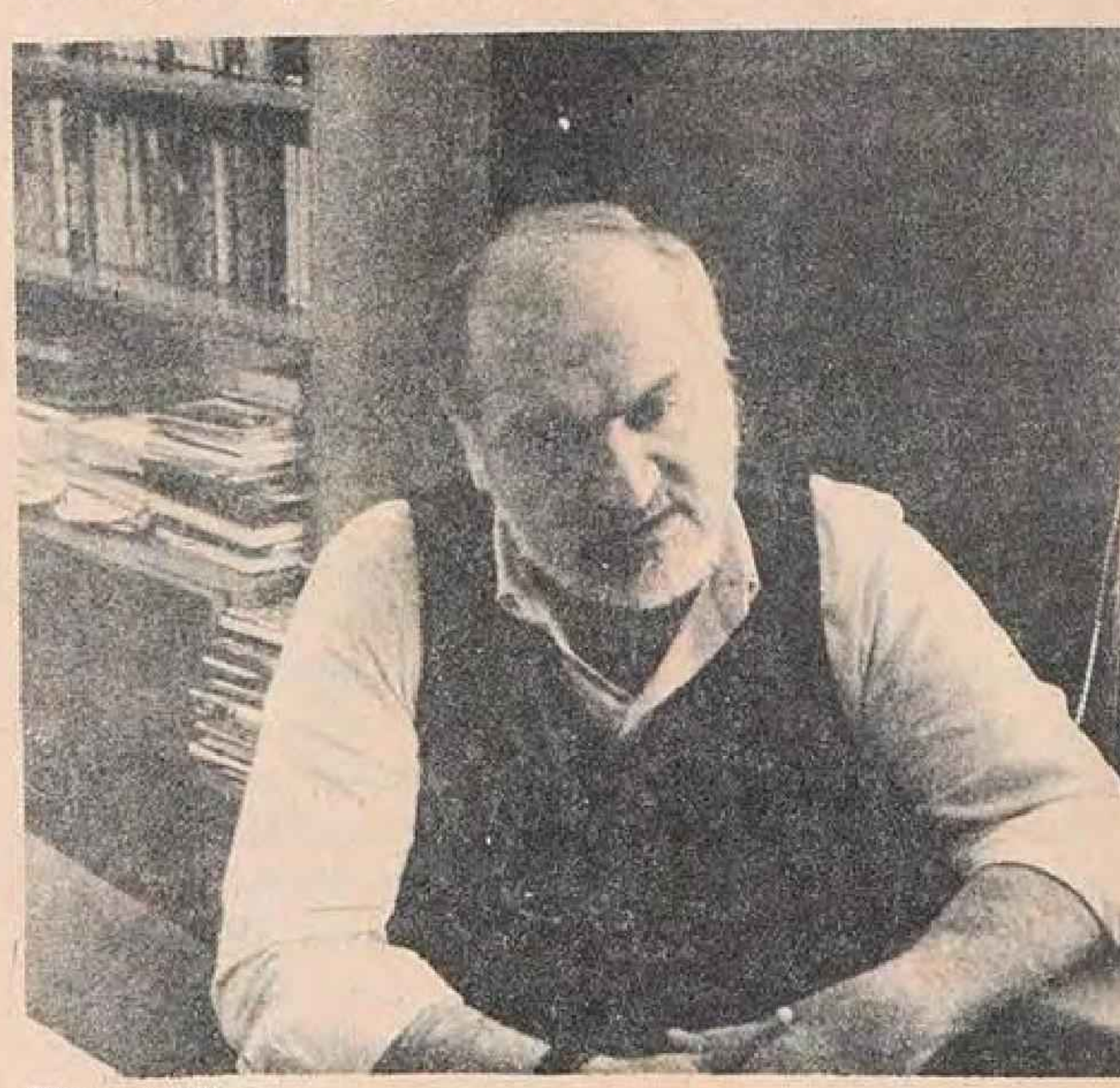

Hıncal Uluç

Maça çıkmadan kaybetmek

Aydın'ın merkez köyü olan Çeştepe'de kurulmuş olan Çeştepe Spor Kulübü'nün yönetim kurulu üyesi, takım kaptanı ve çalıştırıcısı Muammer Güler ile yaptığımız söyleşiyi yayınlıyoruz.

☐ **Çeştepe Spor Kulübü'nün oluşumu ve bugünkü faaliyet durumu nedir?**

☐ 1965 yılında faaliyet göstermeye başlayan kulübümüz, o dönemde zorunlu tutulan beş branşta (Futbol, güreş, atletizm, basketbol, yüzme) mücadele edeceğini belirtmiştir. Yüzücü lisanslı sporcuların olmasına rağmen Aydın'da kulüpler arası yüzme müsabakaları yapılmadığından öylece kalmıştır.

Yüzlerce sporcunun spor olanağını sağlayan kulübümüz şu anda 60 üzerinde lisanslı sporcusu ile yalnızca futbol da 2. Amatör kümede mücadele vermektedir. Diğer branşlar olanaksızlıklar nedeni ile işlevden kaldırılmıştır (tarafımızdan).

☐ **Kulübünüz saha, malzeme, antrenör, yönetim vb. sorunlar ile karşılaşıyor mu, nasıl çözümlüyorsunuz?**

☐ Kulüpçülüğün angarya olduğu anlayışı enflasyonun alıp götürdükleri ile birleşince yönetici bulmak olimpiyat elemelerini geçmek gibi bir şey oluyor. Bin bir rica, minnet ile ikna edilen kişiler de çoğu zaman sezonu tamamlayamadan istifa etmektedirler.

Onbine yaklaşan nüfusu ile köyümüz ne yazıkki idman yapacak yer bulamamakta. Çöp alanında çöplerin kenarlara itilmesi ile açtığımız sahada çalışmalarımızı sürdürürken, buranın pazar yerine dönüştürüldüğüne tanık olduk. Çalıştırıcı ayrı bir mali yük getireceğinden yaşça büyük ve deneyimli sporcular bu görevi üstlenmekteler. Malzeme konusu ise tam bir trajedi. Sporcuların kişisel katkıları ile bunu topal aksak gideriyoruz. Köy muhtarlığının minibüsü bugüne değin bir tek sefer bile bize tahsis edilmemiş olduğunu söylersem yalnızlığımızı daha iyi anlatabilirim.

☐ **Kulübünüzün parasal sorunu var mıdır, nasıl çözümlüyorsunuz? Devletin bu konudaki katılımı yeterli mi?**

☐ Günümüz ekonomik koşullarının yükü en çok amatör kulüpler üzerinde hissedilebilmektedir. Şirket takımlarının çalışanların bordrolarında yapılan zorunlu kesintiler veya kulübe yapılan harcamaların vergiden düşürülmesi avantajı ile maddi sıkıntı duymamaktadırlar. Bunların dışında kalan ve özellikle köy amatör kulüpleri, iyi niyetli bir kaç üye ve yöneticinin çabaları ve genellikle kendi ceplerinden karşıladıkları finansman ile yaşamlarını sürdürebilmektedirler.

Çeşitli gelir kaynaklarının varolmasına rağmen (resmi taraflarca) bu kaynakların kulüplere akıtılması zorlaştırılmaktadır. İyi bir çevreye sahip yöneticilerin çabaları ile sağlanan reklam amaçlı malzeme temini kulüplere nefes alma olanağını sağlar. Bunu başaramayan kulüpler ise eski ve eksik malzemelerle mücadele etmek durumunda kalmaktadırlar. Beden terbiyesince ödenen amatörlük payı toplam giderlerin yanında çok komik kalmaktadır.

☐ **Bu koşullarda gençlerin kulübe ilgisi nasıldır? Kulüp olarak bu ilgiye karşılık verebiliyor musunuz?**

☐ Köyümüz yapı olarak; Türkiye'de yaratılmak istenen gerici, kişiliksiz toplumdan uzakta. Okuma yazma oranı ve yüksek öğrenim görenlerin sayısı Türkiye ortalamalarının çok üzerinde. Bu düzeyde kültüre sahip toplum, çağdaş olmanın gereği olarak sporun önemini kavramıştır. Bunun sonucunda spor yapma eğilimleri çok fazla. Kulübümüz bu bireysel spor zihniyetini bütünleştirip çabaları kitle sporuna motive etmeyi amaçlamaktadır. Malzeme eksiği içinde olan gençlere malzeme sağlıyoruz. Okulundan dönüp, ödevini tamamlayan öğrenci veya günlük meaisini çeşitli sağlıksız koşullarda tamamlamış gencin spor olanağı yoksa elbette kahve köşelerinde küfleyecektir. Onlara spor olanaklarını sağlarsak daha başarılı öğrenci, daha başarılı bir çalışan yaratılacağı kesindir.

Bu çerçevede kulübümüz yukarıda sıraladığımız tüm olanaksızlıklar nedeni ile çok kısıtlı şekilde üzerine düşeni yerine getirebilmektedir. Yaptıklarımızın yeterli olmadığının bilincindeyiz, amatörlüğün gizli profesyonelliğe dönüştüğü günümüzde bir çift ayakkabı alamayan kulüpler boyundan çok çok büyük tesis sorunu karşısındaki acizliği ana sorundur. **Biz amatör kulüpler maçı, maça çıkmadan kaybetmişizdir...**

TOKGÖZ
İnşaat

AYI'DAN DOST
AVRUPALIDAN
DOST OLMAZ
EN BÜYÜK TÜRKİYE
EN BÜYÜK G.SARAY

Ne enflasyon, ne demokrasi. Bir elinde flama, bir elinde bayrak; umurumda mı dayak.

Takımlar kuralım

Ülkemiz gençliği 80 sonrasında uygulanan baskılar, yasaklar ve depolitizasyon politikası sonucu yaratılan boşlukta genellikle sportif kültürel-sanatsal faaliyetlere yönelmiştir. Gençlik kesimleri içinde en politiklerinden olan öğrenci gençlik (Üniversiteli) daha çok kültürel, sanatsal, daha az sportif faaliyetlere; işçi gençlik, işsiz gençlik, liseli gençlik ise daha çok sportif faaliyetlere yönelmiştir.

Spora yönelen geçliğimiz yönelimini daha çok bir takım tutmak, maçlara gitmek, semt sahalarında, sokak aralarında kendileri gibi bir kaç genç arkadaşı ile bir araya gelip top oynayarak sınırlamak zorunda kalmıştır. Spor alanına ayrılan bütçe ve bu alanda varolan altyapı bu gençliğin ihtiyaçlarını karşılayamayacak kadar azdır. Bu yüzden bu gençlik kitlesi spora fanatik seyirci kitlesi olarak katılabilmektedir. Bu da onu kendisinin ve yaşadığı toplumun sorunlarından uzaklaşmasını sağlamakta depolitizasyonunu bir kat daha hızlandırmaktadır. Böylece spor gençliği baskı ve korkularla depolitize etmek isteyenlerin kullandığı bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bilinçsizce ve gelişigüzel olan bu spora yöneliş sonucunda sporla kazanılacak olan bedensel ve sosyal gelişmişlikte tam olarak elde edilememektedir.

Spor, (ki bunun içinde yardımlaşmaya ve ortak çabaya dayananlar) insanlarda kolektif anlayışın yerleşmesine ve diğer gençlik grupları ile ilişki kurmalarının kolaylaşmasını sağlar. Amatör spor anlayışı ve kitle sporculuğu ile bu olay daha da geliştirilir. Gençlik gruplarına sınıf atlayacakları bir alanmış gibi gösterilen ve depolitizasyonlarını bir kat daha arttırmada kullanılan spor anlayışını da ancak böyle kırabiliriz.

Amatörce yapılan spor gençlerin bedenlerinin sağlıklı gelişmesini sağladığı gibi arkadaş ilişkilerinin artmasını da sağlar yani onların sağlıklı ve sosyal bir insan olmalarına katkıda bulunur.

Sporun insana sağladığı bu kazanımlarından dolayı toplumun sorunlarına da yabancılaşmasını önler, onlara sahip çıkan ve çözümlemek zorunluluğu duyan en azından tepkisini ortaya koyan bireylerin oluşmasını sağlar.

Takım kurmak takımlarda çalışmak (sporcu veya üye olarak) hem gençlik grupları ile ilişkilerini arttıran hem de burjuvazinin sporu depolitizasyonda bir araç olarak kullanılmasını engelleyebilmek için hepimizin üstünde bir görev olarak durmaktadır.

Rıdvan Kadıoğlu

Sesimiz gür çıkmalı

Baştarafı 1. Sayfa'da

Geçtiğimiz günlerde tüm onurlu insanları üzen, düşündüren, güldüren ve sevindiren önemli tarihi gelişmeler yaşadık. Hemen yanıbaşımızda kahraman Filistin halkının 40 yıllık ulusal kurtuluş mücadelesi, İsrail siyonistlerinin Hitler'i andırır görülmemiş devlet terörüne rağmen, Filistin devletinin ilanı ile yeni bir aşamaya sıçradı. Yeni devletin kuruluşunda, Yaşer Arafat'ın "benim küçük genarellerim" dediği gençlerin ve çocukların cesaret ve yiğitliği inanılmaz boyutlardaydı. Belki de bu olay, Vietnam'dan bu yana romanlara konu olacak yakın tarihin kaydettiği en ilginç ayaklanma idi. Çocukların ve gençlerin siyonistlere attığı her taş özgürlüğün en güzel simgesi oldu. Kastamonulu bir ilkokul öğrencisinin Filistinli çocuklara gönderdiği sapan, özgürlükten, güzellikten ve kardeşlikten başka neyi anlatabilirdi ki?

Yine başka bir yerde bayram havası esiyor. Faşist diktatör Ziya-Ül Hak'ın layık olduğu yere gönderilmesinden sonra yapılan zorunlu genel seçimler, demokrasinin zaferine yol açtı. Faşistlerce idam edilmiş babanın demokrat kızı Benazir Butto, kazandığı seçim zaferi ile Pakistan'da yeni bir dönemin kapısını aralıyordu. Pakistan halkını sokaklara döken büyük coşku, diktatörlüğe yönelik toplumsal öfkenin adeta bir patlaması oldu.

Her iki olayda da son sözü söyleyen siyonistler ve faşistler değil, yine halklar oldu. Halkların hiçbir zorba güçle ilelebet bastırılamayacak özgürlük ve demokrasi tutkusu gene muzaffer oldu. Daha şimdiden her iki olayın bölge halklarının mücadelesinde derin izler bırakacağını söyleyebiliriz. Özellikle faşist rejimin egemen olduğu, çokuluslu Türkiye'de bu etkilenmenin dışında kalmayacaktır. Filistin halkının öncü örgütü ve biricik temsilcisi FKÖ, daha düne kadar "terörist örgüt" olarak damgalanmamış mıydı?

Ne acıdır ki ülkemizde devrimci siyasi tutukluları "anarşistler ve teröristler" diye damgalayan 1 Ağustos genelgesi, iki aya yakın bir süredir binlerce insanın aç ve sakat kalmasına, bir annenin kendisini yakmasına ve onbinlerce insanımızın şiddetli protestolarına rağmen hâlâ yürürlüktedir. İşte bizim burjuvazimizin ikiyüzlülükte dünyada birinci olduğunun açık ispatı. Üstelik de bu olaylar, 12 Eylül'ün fiili ve manevi lideri Kenan Evren'in "Komünist parti kurulmalıdır", "İdam cezaları kalkmalıdır" diye demokrasi gösterisi (!) yaptığı günlerin ardından patlak veriyor.

Bu durum rejimin su yüzüne vuran çelişkilerini ve temelde derinle açmazlarını belgeliyor. Bir tarafta, egemenlerin artan "toplumsal patlama" korkusuna deva olabilecek "demokrasiye geçtik, geçiyoruz" vaadleri, diğer tarafta kronikleşen ekonomik krizin gerektirdiği acı ilaçların emekçi halka "sopa" dışında yutturulamayacağı gerçeği duruyor. Rejimin manevra alanı daralıyor ve rejim hızla itibar kaybediyor. Toplumsal öfke büyüyor. "Rejime karşı hayatın her alanında savaş" belgisi yavaş yavaş ete kemiğe bürünüyor. Son iki ayda solun çeşitli vesilelerle Türkiye'nin günlük siyasi gündemine girişi "Solda neler oluyor, sol nereye gidiyor?" sorularını da güncelleştirdi. Darbecilerin temel amacının "solu ezmek" olduğunu gözönüne alınırsa, darbeden 8 yıl sonra Türkiye solunun yeni bir atılıma gebe olduğunu söylemek abartı olmayacaktır.

Madalyonun sola ilişkin yüzü ise hiç de iç açıcı değil. Solda taşların yeniden nasıl dizileceği henüz belli değil. Rejimin demogojik "alternatifsizlik" iddiasına etkili ve radikal bir yanıtı sadece sol verebilir. Ama böylesi bir siyasi atılımın ne kendisi ne de ileri kitleleri saran coşkusu ortada yok. Cezaevindeki siyasi tutuklarla dayanışmanın çok cılız kalması, hemen yapılabilecek demokratik kitle örgütlerinin ortak platformunun kurulamayışı düşündürücüdür. Özellikle işçi, öğrenci, öğretmen, doktor, mühendis, kadın vb. toplumsal kesimlerden duyarlı insanların dayanışmaya kendi toplumsal örgütleriyle değil de tek tek katılmaları ilk kez görülen derin bir örgütsüzlüğü yansıtıyor. Şayet bu insanların kendi toplumsal ve siyasi örgütleri olsaydı, "kitleler örgütleriyle düşünür ve davranırlar" kuralını yadsırcasına öfkelerini tek tek ifade etmezlerdi. İnsan Hakları Derneği'nin İstanbul'da düzenlediği "Yaşama Saygı Mitingi" ise, geç duyuru, hava muhalefeti, katılım düşüklüğü vb. faktörlerin yanı sıra solun eski ilkelliklerini, eski zaaflarını hâlâ söküp atamadığını bir kez daha acı biçimde gösterdi. Bizim bildiğimiz devrimciler bulundukları ortamı güzelleştirirler, karşılıklı saygı ve güveni hep gözetirler. Dostlara ve misafirlere nasıl davranılacağını bilirler. Ama söz konusu mitinge bunları da görmek için gelenler bir kez daha hayal kırıklığına uğradılar. Havaya kalkan öfkeli yumruklar, coşkulu sloganlar ve hep birlikte söylenen türküler, solun kültürel olarak süratle kendisini yenilemesi zorunluluğunu unutturmamalıdır.

Evet, rejimin açmazı derinleşirken sesimiz daha gür ve daha örgütlü çıkmalıdır.

Bir zaman
usulca kıvıracaksın
yüzotuzlarda kalmış
sayfalarını bir kitabın
Bakacaksın
ömrünün şiiri yarım...
Bakacaksın
gülün yüreğine saplı diken...
Ve anlayacaksın
kanın olduğunu
sonyazda bir ayazmada akanın...

Sevgili arkadaşımız Zeynep Dalgıç'ı 11 Kasım 1988 Cuma günü trafik kazasında kaybettik.

Hacettepe Üniversitesi Matematik Bölümü öğrencisi olan arkadaşımızın o sevecen ve sıcak yapısının eksikliğini arkadaşları olarak her zaman hissedeceğiz.

Anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

Gençlik Dünyası
Ankara Temsilciliği

Alternatif kurultay

Baştarafı 1. Sayfa'da

ki solcu" bakanı Hasan Güzel de İhsan Doğramacı karşısında aktörlüğe soyunuyor. Hele sayın bakanın, her fırsatta matruş surat Doğramacı karşısında "efelenmesi"ni gördükçe, insanın güzel (!) bakanı "aslanım" diyerek öpesi geliyor.

Bakan Güzel'in bugüne kadar ki girişimlerinin kaba bir dökümü çıkarıldığında kayıtsız kalınamayacak ilginç bir tablo beliriyor önümüzde. Bilgisayar destekli modern eğitim hedefi, üniversite yönetimlerine daha fazla yetki ve mali özerklik veren düzenlemeler, vizelerin bire indirilmesi, öğrenim kredilerinin arttırılması, öğrenci yurtlarındaki yatak kapasitelerinin çoğaltılması, öğrencilerin beslenme düzeyinin yükseltilmesi, yabancı dilde eğitimin yaygınlaştırılması, kılık kıyafet serbestliği, Bilkent modelinin Anadolu Liseleri'ne doğru kaydırılması, Gençlik Şûrası denemesi, öğrenci affı vb. olgular ilk elden sayabileceklerimiz.

Gerçekten 12 Eylül faşist rejimi ana çizgileriyle sürerken, 82 Anayasası ve YÖK sistemi yürürlükte iken "eğitimde reform"lardan bahsetmek koca bir yalan ve göz boyama çabası değil mi? Ekonomik yaşam başta olmak üzere siyasi ve sosyal yaşamdaki insanlık düşmanı gidişat pervasızca sürdürülürken eğitimde neler oluyor? Bakan Hasan Celal Güzel ne yapmak istiyor? AET ile bütünleşme (entegrasyon) takvimi eğitimi ne ölçüde etkileyip, değiştirecek? Faşist temelde bir modernleşme ve yenilenmenin sınırları nerede bitecektir? Söz konusu bir dizi girişimin demokratik, toplumsal ve sınıfsal içeriği nedir?

Evet, bu soruların -ve tabi daha başka soruların- yanıtları kolay ve kestirmeci cevaplara başvurmadan araştırılıp, detaylı tartışılmalıdır. Bilim adamları, öğretim üyeleri, öğretmenler, öğrenciler, veliler, kısacası eğitime duyarlı tüm kesimler eğitim sistemindeki temel yapılanmayı ve olası değişiklikleri açıkça sorgulamalıdır. Eğitimdeki temel ve güncel sosyal ve siyasi gerçekleri sergilemelidir. Daha önemlisi "yenilenme, değişiklik, reform" yaygaralarına karşı demokrasi ve özgürlük için, bilimsel ve özerk bir eğitim için "ALTERNATİF DEMOKRATİK EĞİT KURULTAYI" düzenlenmelidir. Olay dernek tartışmalarından, dergi sayfalarından çıkartılarak tüm muhataplarınca birlikte tartışılmalıdır. Bu konuda söyleyecek sözü olan herkes eleştiri ve önerilerini sunmalıdır.

Özellikle geçen yıl üzerinde epeyce konuşulan, kapsamlı programlar ve öneriler sunulan Demokratik Üniversite Kurultayı'nın yapılamayışı büyük bir zaman ve güven kaybına yol açmıştır. Ayrıca bu güvensizliği de süratle telafi edecek bir yol izlenmelidir. Biz geçen yılki kurultay programının artık yetersiz kalacağından hareketle, önerimizi tüm eğitim sistemini ele alacak bir kurultay biçiminde sunuyoruz. Böylesi bir kurultay, Eğit-Der, Öğretim Üyeleri Derneği ve Öğrenci Derneklerince kotarıldığında tahminlerin çok üstünde yankı uyandıracak bir fonksiyonellik kazanacaktır.

Çağdaş ve demokratik eğitim talebini yükseltenler,

Bilim adamları, öğretmenler, üniversiteli ve liseliler, alternatif eğitim kurultayı için hemen kolları sıvamanın tam zamanıdır.

Çekingen davranma, "anlatılan senin hikâyendir."

10-17 Kasım

Baştarafı 1. Sayfa'da

rına benimsetmek, ortaklaşa kutlayıp gücümüzü pekiştirmek mümkün olmadı. Bugün gelinen noktada en geniş gençlik çevrelerini kapsamasa bile belirli gençlik çevrelerinin böyle bir günü beraberce kutlamaları altı çizilmesi gereken bir ileri aşama olarak değerlendirmek gerekiyor.

10-17 Kasım Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftası 1988 Türkiyesi'nde ilk defa yasal olarak kutlandı. Altı gençlik ve siyasi dergi çevresinin ortaklaşa düzenlediği bu hafta 10 Kasım günü İstanbul Tabipler Odası'nda yapılan basın açıklamasıyla başladı. Basın açıklamasında Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu (DDGF) ve Uluslararası Öğrenci Birliği (UÖB) tanıtıldı ve uluslararası önemi üzerinde duruldu. Ayrıca Temmuz 1989'da Kore Halk Cumhuriyeti'nin başkenti Pyang-Yong'ta yapılacak 13. Dünya ve Öğrenci Haftası hakkında bilgi verildi. Öğrenci dernekleri adına toplantıya katılan bir öğrenci dernekler üzerindeki baskılar, YÖK, Polis-İdare işbirliğine değindikten sonra tüm üniversitelerde bu yıl kutlamaların yapılacağını belirtti. Daha sonra İstanbul Barosu avukatlarından Osman Ergin dernekler yasasının uluslararası ilişkileri engelleyen anti-demokratik hükümleri üzerinde durarak bu yasak ve engellerin ortadan kaldırılması gereğini belirtti. Çeşitli sorularla devam eden basın açıklaması daha sonra dağıtılan "Elele Festivale" bülteni ile sona erdi.

12-13 Kasım günleri Ortaköy Sanat Merkezi'nde Gençlik Haftası filmleri düzenlendi. 13 Kasım günü sinema fuayesinde 1978 Havana Festivali'ne Türkiye'den öğrenci dernekleri adına katılan Celal Türkkan'la söyleşi yapıldı.

Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftası'nın kapanış günü olan 17 Kasım Perşembe günü saat 19.00'u gösterdiğinde 1500'ü aşkın genç Çemberlitaş Şafak Sineması'nı doldurarak hep bir ağızdan türkü söyleyip, hep bir ağızdan halay çekerek bu günü kutlamanın coşku ve sevincini yaşıyordu. Gece de böyle bir etkinliği destekleyen 5 dergi temsilcisi (Gençlik Dünyası, Yeni Aşama, Medya Güneşi, Güneşe Çağrı, Gelenek) ile Günümüzde Türkiye ve Dünyada Gençlik adlı broşürün yazarı M.Ata Uçum'un konuşmaları ile başladı. Gençlik Dünyası adına bir konuşma yapan Bülent Uyguner, konuşmasında bu mücadeleyi her şart altında sürdüren her kırılışta yeniden filizlenen gençliğin mücadelesini selamlayarak başladı.

Konuşmasının sonunda böyle bir gecede bulunmayan diğer siyasi gençlik dergilerine seslenerek "Böylesi bir günde aramızda bulunmayan siyasi gençlik hareketleri var, bu durum sevincimizi gölgeliyor. Buradan kendi adımıza bir kez daha tüm politik gençlik hareketlerine seslenmek istiyoruz: Gelin elele verelim ve gençliği faşizmin karanlığından kurtaralım. Aramızdaki politik farklılıklar bu birliğe kesinlikle engel değildir" diyerek konuşmasını bitirdi.

Geceye daha sonra slayt, folklor, skeçler ve müzik gruplarının katılımı ile devam edildi.

YAŞADIKÇA

Baştarafı 1. Sayfa'da

Türkiye 25 Mart'a doğru hızla yol alırken, siyaset sahnesinin havası da ısınıyor.

Faşizm, 25 Mart öncesinde ne yapıp yapıp iktidarını sağlam kazığa bağlamak istiyor. Ama önünde açıkça bir engel de var: Matematik.

% 35'in, % 65'ten büyük olduğunu ispatlamak gerçi dünyada o kadar kolay değil ama bunun Türkiye şartlarında pek zor olduğu da söylenemez. Nihayet matematik de kabule dayanan bir sistemdir.

Böyle bir kabulün temel güvencesi, hiç şüphe yok ki, faşizmdir. O, iktidarını sürdürmek için böyle bir kabulü "dayatmak" zorunda. Ancak pek bellidir ki, 88 Türkiyesi, 83 Türkiyesi'ne göre, bu kabulü kabullenmekte zorlanmaktadır.

Öyleyse, faşizm de kendisini yeni şartlara uydurmak ihtiyacı içerisindedir. İşte bu noktada yukarıda sıralanan bazı gelişmeler, bize ilginç bazı ipuçları veriyor gibidir.

Daha düne kadar, Komünist Parti'ye daha yumuşak bakan Özal, Fransa gibi KP'nin en güçlü olduğu birkaç Avrupa ülkesinden birinde, "KP'ye hazır değiliz" diye demeç vermektedir. Belli ki, hedefi Fransız kamuoyu değil.

Öte yandan yine daha düne kadar, "KP'ye Hayır"ın şampiyonluğunu yapan Evren, F.Almanya'dan AT'ye mesaj vermektedir: "KP zamanla kurulabilir."

Özal'ın bu tavrı iki nedenden kaynaklanıyor olabilir: Birincisi üzerinde oynadığı sağ tabanın anti-komünist eğilimlerine DYP'den daha fazla sahip çıktığını tekrar vurgulamak. İkincisi ise, "89 Cumhurbaşkanlığı Seçimi" öncesinde, faşizmin sadece uzantısında değil, bizzat içinde olduğunu ve ilerde de olacağını ilgilenenlere duyurmak... İlk bölümde sıralanan gelişmeler sanki Özal'ın böyle bir yere oynadığı izlenimini veriyor.

Faşizmin en koyu dönemlerinde bile gerçekleştirilmeyen bazı uygulamaların bugün gündeme getirilmesi ve muhtemel bir terslikte, rejimin manipulasyonuna ortak edilmiş bir SHP için girişilen operasyonlar, 25 Mart seçimleri öncesinde özellikle estirilmeye çalışılan terör havası ile bütünleştirilince, insanı, rejim sorunu üzerine ister istemez düşünmeye itiyor.

★★★

25 Mart seçimleri, daha bugünden faşizmin korkulu rüyasıdır. Ortada % 65'lik bir seçmen kitlesi ve "girilmeyen bir mutfak" vardır.

Önümüzdeki dönemde faşizm için çarelerden bir tanesi devlet terörünü azdırmak olabilir. Böylece % 65'in içinden hiç olmazsa % 5-10 civarında bir kitleyi kendi yanına çekeceğini düşünebilir.

Ancak bu bozulamayacak bir oyun da değildir.

Faşizmin bürünmeye çalışacağı yeni şekilleri iyi teşhis eden ve gözünü onun muhtemel "taviz"lerine dikmeyen, kişilikli ve mantıksal uzantısını sonuna kadar vardırmaya hazır bir sol politika, bu oyunu zorlayabilir. Hatta sol güçler siyaset sahnesinde bu oyunu bozabilir.

Ama bunun için, rejimin karakterini iyi tahlil etmek, onun iç evrimini doğru değerlendirmek hepsinden önemlisi Türkiye'ye demokrasi ve özgürlüklerin paraşütle indirilemeyeceğini anlamak ve demokrasiyi kazanmak için her alanda mücadele etmek gerekiyor.

Türkiye'de, "reel" olmak adına, temeldeki rejim sorununu yok farzetmeye hazırlanmak, faşizmin iyice kuramsallaşmasına çanak tutmaktan başka bir işe yaramaz.

Faşizmden bir an önce kurtulmak için, beklemekten vazgeçip, onunla her açıdan, uzlaşmazlık temelinde şekillenecek bir sol politikayı, kitlelere mal etmek için davranmanın bir yoluna bakmak gerekiyor. Bunun önünde engel olarak, insanın kendisine koyduğu yasaktan başka bir yasak var mı?

Uzayda dostluk

Baştarafı 1. Sayfa'da

gelişmeler kısa süreli görevlerle uzaya giden kozmonotlardakinden daha azdı. Onların ağırlığı pratikte değişmedi fonksiyonel kalp ve kan dolaşım sistemleri kısa uzay uçuşlarında kayıt edilenlerle aynıydı.

Sovyet-Fransız uzay gemisi mürettebatlarının beraberliği uzay istasyonu MIR'deki üçüncü misafir mürettebat olarak bu şekilde uzay sevkiyatlarının en uzunu olacak.

Başlangıç 28 Kasım olarak tesbit edildi. Haziran'da bir Sovyet-Bulgar mürettebat grubu uzay istasyonunu ziyaret etti. Ağustos ve Eylül'de orada bir Sovyet-Afgan misafir grubu kaldı. Onun üyelerinden biri olan doktor Valeri Poljakow esas mürettebat olarak -Wladimir Zitov ve Mussa Manarow- uzay istasyonunda kaldı. Her iki Sovyet kozmonotuyla beraber, programdaki Sovyet-Fransız uzay uçuşunda Poljakow, gelecek senenin Nisan ayına kadar uzay istasyonunda kalacak. Fransız kozmonotlar Titow ve Manarow'la beraber dünyaya geri dönecekler.

İlk Fransız-Sovyet uzay gemisi mürettebatları Alexsandır Wolkow, Sergej Krikalew ve Jean-Loup Chretien olacaklar. İkinci mürettebat grubu Alexander Viktorenko, Alexandır Serebrow ve Michel Tognini olacaklar. Fransa Cumhurbaşkanı Francois Mitterant'ın Sovyet-Fransız grubunun hareketinde Baykonur uzay üssünde hazır olacağı bildirildi. "MIR" -dünya uzay araştırmaları tarihinin ilk sabit, insanlı uzay istasyonu-1986'da yörüngeye oturtuldu.

Onun, önceki iki parçalı "Salut" tiplerinden farkı 6 parçalı olmasıdır. Önceki sene Nisan'da astrofizik uydusu "Quant" yörüngeye oturtuldu. Sovyet-Fransız uzay uçuşları esnasında ilk defa 6 kozmonot aynı zamanda uzay istasyonunda bulunuyorlardı. Özellikle heyecanlandırıcı olay uzay araç kumandalarının ve Fransız kozmonotların uzayda yürümeleriydi. Kozmonotlar güneş plakalarını uzay istasyonunun dışına monte ettiler. Güneş plakaları derin vakum ve büyük sıcaklık farklılıklarında radyoaktif ışımayı test edecek.

BULMACA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1									■				
2						■						■	
3					■				■				
4		■							■		■		
5			■			■		■					
6				■			■				■		■
7			■							■		■	
8					■		■						
9							■						

Soldan Sağa: 1) Yazılı hiçbir eseri bulunmayan İÖ 469-399 yılları arasında yaşamış Yunanlı filozof.-Temel düşünce, unsur, prensip. 2) Gelişme halindeki bir fenomende değişmelerin niceliksel birikimi, birdenbire olmayan kesintisiz niteliksel ve niceliksel gelişme.-Bir erkek ismi. 3) Hükümdarların çocukluğu sırasında devleti yöneten kimse.-Tersi, bir bağlaç. Tersi, yiğit, sözünün eri, güvenilir kimse. 4) Anlayışlı, uyanık, zeki.-Tersi, işçi ve emekçilerin ancak adını duydukları ya da vitrinden seyrettikleri fakat aldıkları ücretle almaları mümkün olmayan gıda. 5) Bir hayvan.-Tersi, beyazşaşılacak şey, olağandışı, yadırganan şey. 5 + Tersi, çizmek terkin etmek.-Kalayın simgesi-Tersi, bir kundaklama sonucu yakılan İstanbul'da bulunan kültür merkezinin adı. 7) Türkiye'nin trafikteki simgesi.-Üst görevlinin yanında bulunan kimseler. 8) Alacağını alamayan kişinin resmi mercilere başvurarak borçlunun taşınır, ya da taşınmaz mallarına el koydurması.-Bir tür küçük savaş gemisi. 9) Doğada bulunan herşeyin küre, koni yada silindir olduğunu söyleyen sanat akımı.-Odun kömür gibi malzemenin satıldığı yer.

Yukarıdan Aşağıya: 1) Sözdizimsel. 2) Düz yer tarıma elverişli düzlük.-Yapılan bir işin ya da bir malın karşılığı olarak saptanan parasal değer. 3) Herhangi bir üretim dalında, ekonomide meydana gelen darboğaz, kısırdöndü.-Tersi Bromun simgesi. 4) Tersi, çorak, verimsiz toprak,-Mavi. 5) Amerikanyum'un simgesi.-Mevcut düzenin bekası için çıkarılan ve çoğu zaman tekelciler tarafından ihlal edilen hukuk kuralı. 6) Rütbesiz asker.-Eşkenar dörtgen. 7) Akılsız, geri zekalı. 8) Gerekçe, neden.-Önüne geldiği birimi milyon kez büyüten önek. 9) Baharat ve ev ilaçları satıcısı. 10) Gericilik.-Tersi yabancı bir para birimi. 11) Bir çalgı.-Halk dilinde ağabey. 12) Törebilim, ahlakbilim.-Burjuva politikacılarının daha çok almak için, her türlü rezilliğe katlandıkları seçim belirleyicisi. 13) Tersi bir renk.-Tersi, Yunan alfabesinde bir harf.

HAZIRLAYAN: **Turgay Gültekin**

Gençlik Dünyası

Sahibi: **Cüneyt Can Oğuzer** • Genel Yayın Yönetmeni: **Yaşar Yiğit** • Yazı İşleri Müdürü: **Erdal Belenlioğlu** • **YönetimYeri:** Divan Yolu Cad. Işık Sok. Ali Faik Han No: 6 Kat: 3 Sultanahmet- İSTANBUL • **BÜROLAR: İSTANBUL (Kartal/Maltepe):** Bağdat Cad. Maltepe İşhanı No: 145/89 Kat: 2 Maltepe-İstanbul • **ANKARA:** Marmara Sok. Kirmir Apt. 12/21 Sıhhiye-Ankara • **İZMİR:** Soysal İşhanı Gazi Bulvarı No: 100/704 Çankaya-İzmir • **DENİZLİ:** Atatürk Bulvarı Yıldız İşhanı Kat: 6 Denizli • **ÇORUM:** Kale Mah. Emek Cad. Eser Pasajı Kat: 2 No: 12/E • 1 Yıllık Abone Bedeli: **10.000** . Yurtdışı: **25 DM.** • Hesap Numarası: **Yapı Kredi Çemberlitaş 038430-5**

Festivale hazırlanalım

☐ UÖB, Festivali yalnızca 8 günlük bir beraberlik değil, her ülkede gerçekleştirilen düzinelerce toplantının başarısı olarak değerlendiriyor. Bir yandan, bu toplantılarda her ülkenin gençlik ve öğrenci kesimlerinin gerekli bulduğu sorunlar tartışılmalı, diğer yandan da festival mesajını, vesileler, seminerler, toplantılar ve kültürel faaliyetler düzenleyerek tüm ülkelere yaymalıdır.

Sevgili Arkadaşlar,

13. Festivalin (Pyongyoung-Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Temmuz 989) yaklaşmasıyla birlikte hazırlık çalışmaları da yoğunlaşıyor.

Son olarak Mayıs 14-16 arasında 2. Uluslararası Hazırlık Komitesi toplantısı, Festival hazırlıklarını ilerletmek çabası ile, Hindistan'da Yeni Delhi'de gerçekleştirildi. İlişikte 2. Uluslararası Hazırlık Komitesi toplantısına ilişkin bilginin yanı sıra, sizlere yararlı olacağını sandığımız Uluslararası Festival Dayanışma Fonu'nun oluşturulmasına yönelik başvuruyu bulacaksınız.

Önümüzde oldukça önemli hazırlık toplantıları vardır: Uluslararası Hazırlık Komitesi'nce kurulmuş olan Bölgesel Çalışma Grubu'nun toplantısı Cezayir'de, "Algrers"de, Eylül 1988'de ve 3. Uluslararası Hazırlık Komitesi toplantısı da Demokratik Alman Cumhuriyeti-Berlin'de Kasım 1988'de yapılacaktır. Buraya kadar, Uluslararası Öğrenci Birliği Festival hazırlıkları hakkında fikir alışverişinde bulunmak ve görüşlerini paylaşmak istemektedir.

İlk olarak festival hazırlıklarının, öncelikle demokratik yöntemler, karşılıklı görüş alışverişi ve tüm katılımcı örgütlerin görüşlerinin değerlendirilmesi prensiplerine dayanılarak ortak noktalara ilişkin yaygın bir kabul ve uzlaşma hedefine yöneltilmesi zorunludur sanıyoruz. Tüm bu denenmiş yöntemlerin, Festival hareketi için çok büyük değer taşıdığı önceden kanıtlanmış olup birliği geliştirmiş ve festival alan ve zeminini de genişletmiştir.

İkincisi, temel kavramımız "Festival" sözcüğünün altını çizmek gerekir. Festival, gençlik ve öğrenci diyaloğuna platform oluşturan görüş ve deneyimlerin alışverişine ortam sağlayacak, katılımcıların birlikte gerçekleştirecekleri olası hareketlere ilişkin anlayışlarını netleştiren bir olanaktır.

Üçüncüsü Festival hareketinin tabanını daha da geliştirmeyi sürdürme gereksinimimiz büyük önem taşımaktadır. Farklı politik, ideolojik, sosyal, dinsel ve kültürel yapıların yanı sıra politik olmayan yapıları da bir araya getirecek kırk yıllık geçmişi boyunca gelişen ve yaygınlaşan festivalin ilk başlatıcılarından biri Uluslararası Öğrenci Birliği'dir. Bizler UÖB'dekiler, böyle bir gelişmeden fevkalade mutluluk duyuyor ve festivalin, ona sahip çıkanlara ait olduğunu, gereksiz her türlü tek yanlıcılıktan kaçınmak gerektiğini savunuyor, tüm çabaların bu yönde yoğunlaştırılmasına çağırıyoruz.

Dördüncüsü, 13. festivalin hazırlıkları sırasında festival hareketinin geleceğine ilişkin bir diyalog kurulması gereğine inanıyoruz. Bu şu konuları kapsamalıdır:

-Daha renkli bir yaklaşımla, festival olaylarının karşılıklı diyalog esasına dayanan karakterinin derinleştirilmesi ve festivalin çoğulcu karakterinin de pekiştirilmesi.

-Kapalı toplantılarla (tartışmalar, seminerler, söyleşiler vs.) diğer faaliyetler arasında iyi bir denge kurulması gereği.

-Festival hareketini yenileştirmek, canlandırmak, günümüze uygun şekilde güncelleştirmek için yeni yöntemler araştırmak, ona daha genç bir görünüş kazandırmaya çalışmak.

-Günümüz dünyasının genç kuşağına, festival programı içinde onlar için ilgi merkezi olan ve önem taşıyan konuların yansıtılabilmesi.

-Festival hareketinin gelecekteki evrimleşme konusunun tartışılması yanı sıra da, festival karakterinin, yöntemlerinin, alanının ve faaliyetlerinin gözden geçirilmesi.

-Bir festival henüz sona ermeden, gelecek festivalin olası yerinin neresi olabileceğini değerlendirmek.

Sevgili Arkadaşlar,

Yukarıdaki konuların 13. ve sonraki festivallere yönelik anlayışımızda bize rehber olmasının yanı sıra, 13. Festival programımızın içeriğine ilişkin bazı görüşlerimizi dile getirmek istiyoruz:

Festival yönlendirmelerinin dayandırılabileceği aşağıdaki ön-değerlendirmelerle ilgili görüşlerinizi bildireceğinizi umuyoruz:

-Barış, güvenlik, silahsızlanma sorunları: nükleer çağın bağımlı dünyasında uluslararası tavır için yeni adımların araştırılması ki, böylelikle evrensel bir güvenliğe ulaşılsın; yeni tarz "Düşünme" eğilimini nasıl güçlendirebiliriz, bir yandan da, nükleer silahlardan arınmış bir dünya için çabalarımızı artırabilir miyiz? Vahşetten uzak, korkunun varolmadığı bir dünya yaratabilir miyiz? Güvenlik ve gelişme için silahsızlanma.

-Anti-emperyalist dayanışma sorunları; halkların kendi kaderini tayin hakkı, bağımsızlık, egemenlik, adalet, kalkınma, iyi komşuluk ilişkileri (Dış müdahalelerden bağımsız) hakları, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde uluslararası destekle, demokrasi ve insan itibarı (değeri), bölgesel çelişkilerin adaletli çözümü, tarihin en insafsız ve rezil kalıntıları olan ırkçılığa, ırk ayrımcılığına, koloniciliğe, faşizme karşı mücadeleye uluslararası destek vermek.

-Sosyo-ekonomik gelişmenin çıkmazı (ikilemi): Alarm veren gelişme farklılığı tehlikeli ve dayanılmaz; geri kalmışlığın işkenceleri ile nasıl mücadele edilmeli, dış borç tuzağı ve sürekli bir kalkınmanın diğer engelleri ile mücadele; teknoloji transferi ve ulusal kalkınma sorunları, global bir ekonomik güvenlik sistemi için yeni, rasyonel ve adil bir ekonomik düzene doğru, uluslararası ilişkilerin radikal olarak yeniden şekillendirilmesi.

-Eğitim ve öğrenci hakkında: Uygarlık karşısında eğitim; eğitimde yeni teknolojiler ve bilimler reformları; okur yazarlıkta düşük düzey ve eğitimin hızlandırılması; kalkınma için eğitim büyüyen bir zorunluluk; öğrencilerin rolü ve mücadelesi; akademik gençliğin farkları ve sosyal sorumluluğu.

-Diğer global sorunların çözümü: Nükleer enerji, sağlık, mikrobik hastalıklar, AIDS, uyuşturucu, esrar, mesken ve nüfus artışı gibi.

-Çevre sorunları: Kalkınma sorunu ile çevre sorunun iç bağlantısı, Brundtland Komisyonu'nun bulguları; sürekli kalkınma esasına dayanan güvenli, ortak bir geleceğe doğru; sağlıklı bir çevre gelişimi politikası için atılabilecek adımlar.

-Gençliğin Hakları: İşsizlik, hızlı değişen bir dünyada gençlik; ekonomik kriz ve sonuçları, sakat (özürlü) kişiler, göçmenler ve yabancı öğrenciler; sosyo kültürel gelişime gençliğin kazandırabileceği değerler nelerdir?

-İnsancıl açılar: Genç kuşağın insanlarla işbirliği; dini sorunlar; Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesi; Dostluk ve uluslararası anlayışın oluşturulmasında gençliğin ve öğrencilerin özel rolü.

-CSCE oluşumunda yeni bir dinamizm, yeni beklentiler, hep birlikte bir Avrupa yuvası kurabilmek.

-Asya ve Pasifik'te güvenlik-işbirliği-istikrar.

-Genç kadınların eşitliği; kararlara eşit katılma; eğitim ve sosyal hayatta fırsat eşitliği; kadınların gençlik ve öğrenci hareketine katılımı.

-Kültür; spor-turizm ve alışveriş.

Programın bu temel unsurları, ait oldukları merkezlerde, özel çıkar grupları toplantılarında, özel vesilelerle, renkli bir kültürel ve spor programında organize edilebilir. Fakat bunların yanında geçmiş festival geleneklerimizden örneğin anti-emperyalist kürsü (platform), serbest kürsü, dayanışma, rallilerini de sürdürmenin önem taşıdığı kanısındayız. Son olarak tabii ki özel amaçlı, kısa süreli toplantılar ve ulusal delegeler için programların organizesi için olanaklar sağlanmalıdır.

Sonuç olarak UÖB sekreterliği adına gelecek dönemde 3. Uluslararası Hazırlık Komitesi'nden (kısa bir süre içinde sizlere haberi verilecek olan) önce festival turları düzenleme kararımızı tekrarlamak istiyoruz.

UÖB'yi herhangi bir soru, görüş ya da öneri için aramakta lütfen tereddüt etmeyiniz.

UÖB Sekreterliği adına

GEORGES MICHAELIDES

Sosyalizme veda mı edeceğiz?

Bugün dünyanın hemen her ülkesinde gençlik tartışıyor. Çünkü o günceli yaşıyor; gelecek ise onsuz asla düşünülemez. Gençlik özellikle geleceği tartışıyor. Bu da doğal, çünkü gelecekte doğrudan bağı var. O, geleceği temsil ediyor. Farklı sorunları ele alan tartışmalar Türkiye'de coplu polis saldırıları altında sürüyor, başka ülkelerde de başka türlü...

7-8 Ekim tarihleri arasında F.Almanya'daki Marksist Öğrenciler Birliği-Spartaküs (MSB) Hamburg şehrinde bir program kongresi yaptı. Kongrenin ana sloganı; ***hareket ve yenilenme*** *idi. MSB-Spartaküs başkanı Thomas Riecke ile yapılan bir röportajı aşağıda özetle sunuyoruz.*

Çeviri Servisi

☐ Program Kongresi ne tür bir sonuçla bitti?

☐ Birincisi, Kongre, MSB'nin gelecekteki çalışmasının ve tartışmaların temelinin nasıl olması yolunda politik yönlendirici bir önerge belirledi. Burada söz konusu edilen yüksek okullardaki politikalarımız ve çalışma yöntemimizle ilgili programatik yeni belirlemelerdir. Kongre, 2000 yılında yüksek okullar reorganizasyon programının daha sonraki bir merkez yönetim toplantısında olgunlaştırılmasını karar altına aldı. Üçüncüsü, Kongre çalışmalarında temel oluşturacak bölge delegeleri konferansının ve MSB grupları yıllık genel üye toplantılarının kış sömestirinde yapılması kararını aldı.

Selamlama konuşmaları özel bir önemdeydi. Diğer ilerici güçlerin Marksist güçlere yönelimi göze çarpıyor. JUSO (genç sosyalistler -sosyal demokrat partinin gençlik kuruluşu-) yüksek okul grupları, MSB'nin yenilenmesi söz konusu olmuşken ortak hareket noktalarının derinleştirilmesi çerçevesinde, MSB ile ilişkilerinin yeniden şekillenmesi gerektiği sorusunu ortaya attılar. Yüksek okullarda değişik sol güçlerin ilişkileri dönemi başlıyor. Pratikte, daha fazla eylem birliği doğrultusunda kullanılabilecek yeteri kadar temas noktası var.

☐ Programatik önerge üzerine alınan kararla tartışma henüz bitmedi mi?

☐ Hayır bitmedi. Kongrede 2,5 sömester boyunca süren tartışma sonucunu yazılı olarak onayladık. Ve MSB önemli temel pozisyonlarda bir birliğe ulaştı. Bu, insanlık çıkarlarının önceliğini, global sorunları ve çevre sorunun yeni anlamını ve bu bağlamda sınıf savaşının yerinin günümüz F. Almanyası'nda yeniden saptanmasını ve yüksek okullardaki politikaların yerleştirileceği konuma ilişkindir.

☐ Program kongresinde hangi sorunları tartışma gerektirdi?

☐ Tartışmalı bir sorun şu: Sosyalizm hedefimize, sınıf mücadelesine veda mı edeceğiz? Bu, tüm delegeler tarafından reddedildi. Bununla birlikte bu sorunun arkasından başka bir derinleşmiş problem: F.Almanya'da sosyalizm somut olarak nasıl görülmek zorunda? Bugünkü sosyalizm propagandasının yeterli olup olmadığı, F.Almanya'nın reel şartlarına denk düşen bir sosyalizm konseptinin geliştirilmesinin gerekip gerekmediği konusu çok hararetle tartışıldı. Bunun yanında sınıf mücadelesinin tek taraflı olarak politik iktidarın ele geçirilmesine indirgenip indirgenmeyeceği, sınıf mücadelesinin kapitalizmde üretici güçlerin ve üretimin maddi yönüne etki edip etmediği ve kapsamlı bir demokratikleşmeye ulaşmak zorunda olup olmadığı da soruldu.

☐ Program kongresinin sonuçları yüksek okullarda MSB gruplarında ne şekilde hayata geçirilecek?

☐ Program kongresinin en önemli ivmesi yerel birimlerin kendilerin özgü politikalar geliştirip, merkeze iletmesi olacak. Önergemizde yüksek okullar için zamana tam uygun politik tahliller tespit ettik. Bu tahliller, gerici nitelikli yani oluşumların doğrudan doğruya temele yüksek okula dayatılacağına dayanmaktadır. Gericiler elit eğitim ve demokratikleştirmeme uygulaması istiyorlar. Biz, MSB gruplarını ve bölge yönetimlerini, kendiyüksek okullarında sömester başında yüksek okullarda kendini belirgin biçimde gösteren bu felaketi tahlil etmeye, buna karşı eylem koymaya, yüksek okulların geleceği ile ilgili perspektifler geliştirmeye ve mücadeleyi politikleştirmeye yönlendiriyoruz. Sömester başında her şeyden önce konut sıkıntısı ve sınıfların kalabalıklaşması söz konusu. Burada acil tedbirler önemlidir. Merkezi düzeyde yoğun eylemlere başvuracağız ve sendikalar, B.Alman Rektörler Konferansı ve öğrenciler birliğiyle ortak insiyatif oluşturmayı istiyoruz.

☐ "MSB'nin uzmanlık alanına yönelme" kavramının arkasında ne var?

☐ Bunun arkasında MSB'nin bugüne kadarki sırf merkeze yönelik çalışma politikasının akameti saklıdır. Uzmanlık alanına yönelmek demek: Biz öğrencileri hareketlendiren politika nerede öğrenciysek orada tüm odak noktalarıyla geliştirilmelidir. Bu, mücadelenin her uzmanlık bölümüne uygun düşen şekliyle, örneğin kimya ya da pedagoji bölümlerinde vb. somut olarak yürütülmesi demektir. Yüksek okulların uzmanlık alanlarını içeren bilimsel kapsamlı bir şekillendirme isteğimizi belirttik. Sırf savunma isteklerimizi sıralamak değil, aynı zamanda, öğretim görenler ve bilimadamlarıyla, tüm o uzmanlık kolundakilerle birlikte değişimleri dayatmak istiyoruz. Amaç tekellerin kâra yönelik çıkarlarını değil, toplumun çıkarlarını gözönüne alan bir yüksek okul tipi yaratmaktır.

☐ Kış sömestirinde MSB ne tür girişimlerde bulunacaktır?

☐ Önümüze iki görev koyuyoruz. Yüksek okullardaki bu aciliyete karşı, elit öğretimi körükleyen, öğretim süresinin kısaltılmasına yönelik gerici girişime karşı daha aktif olacağız. İkincisi, toplumsal taleplerin ve global sorunların yüksek okullarda tartışılmasını, bu taleplerin yerine getirilmesi doğrultusunda neler yapılabileceğinin geniş ittifaklar içinde görüşülmesi için yüksek okul rektörleri ve öğretim üyeleriyle oturumlar, alternatif kurul toplantıları veya forumlar düzenlemeyi istiyoruz.

(UZ, 17.10.1988)

Herkese her alanda

Öğrenim hakkı

SSCB Yüksek ve Uzmanlaşmış Orta Öğrenim Bakanı Vyacheslav Elutin ile Socialism Dergisi'nin yaptığı bir söyleşiyi sunuyoruz.

☐ Kısaca bize Sovyet yüksek öğreniminin gelişme çizgisini anlatır mısınız?

☐ Tarihini özetleyebilmek için Çarlık Rusyası'nda yüksek öğrenimin ne durumda olduğunu hatırlamak gerekir. 1917 Ekim Devrimi'nden önce her 10.000 kişiye ABD'de 34, Almanya'da 16, Fransa, İtalya ve Japonya'da 12 öğrenci düşmesine karşın, Rusya'da 8 öğrenci düşüyordu. Bugünkü 15 cumhuriyetin 10'unda hiçbir yüksek öğrenim kurumu yoktu. Birçok ulusal azınlık kendi personelini yetiştirme olanağından yoksundu.

O zamanın öğrencilerinin sosyal kompozisyonu da değinmeye değer. Yüzde 60'ı üst sınıf ailelerinin çocuklarıydı, yaklaşık üçte biri ise ruhban sınıfının ve çarın memurlarının çocuklarıydı. Kalanlar kategorisine dahil edilen çalışan sınıflardan gelen öğrencilerin oranı çok düşüktü, yalnızca % 2.8. Kadınlara yüksek öğrenim hakkı ancak bu yüzyılın başında tanındı.

☐ Bugün durum nasıl?

☐ Birkaç rakama değineceğim. Sovyet hükümeti yılların da yüksek öğrenim kuruluşlarının mezun sayısı 100 kat, toplam öğrenci sayısı 50 kat arttı. Bugün yüksek öğrenim kuruluşlarında ve teknik orta öğrenim okullarında yarısından fazlası kadın olmak üzere 10 milyon öğrenci var. SSCB dünyada yüksek öğrenim alanında önde gelen ükeler arasında yer alıyor; her 10.000 kişiye karşılık 197 öğrenciyle Fransa (165) ve Japonya'nın (152) önünde, yalnızca ABD'nin (261) gerisinde yer alıyor. Bu birkaç rakam Sovyetler Birliği'nde yüksek öğrenim alanında neler yapıldığını gösteriyor.

En başta sosyal, dinsel ve mal varlığına bağlı bütün engeller kanunlarla kaldırılarak yüksek öğrenimin seçkinci doğası değiştirildi ve herkes için ulaşılabilir olması sağlandı. Öğrenim ücretsiz hale getirildi ve zaman içinde doğruluğu anlaşılan bazı geçici düzenlemeler yapıldı, çalışan gençlerin okumalarını kolaylaştırmak için, giriş, yıl içi ve final sınavlarının kaldırılması gibi. Devrimden hemen sonra genç işçiler ve köylüler için ilk işçi okulları açıldı. Kısa bir zaman içinde bu okullar gençleri yüksek öğrenime hazır duruma getirdi. Bu en ağır sorunumuz olan uzman eksikliğini gidermemizi ve Sovyet yüksek okullarının gerçek anlamda demokratize olmasını sağladı. Şunu da ekleyebilirim ki, bugün 900 yüksek öğrenim kurumunun yaklaşık hepsinde bulunan hazırlık okulları da işçi okullarıyla aynı prensipler üzerine kurulmuştur. İki dönem süren öğrenim genç işçilerin, kolektiflerde çalışan çiftçilerin ve terhis olmuş askerlerin okulda aldıkları bilgilerini güncelleştirmelerini ve geliştirmelerini, sınavları geçebilmelerini ve giriş sınavına katılmadan bir yüksek öğrenim kuruluşuna kayıt yaptırabilmelerini sağlar.

☐ Çalışan gençlerin öğrenim görebilmeleri için başka neler yapılıyor?

☐ Akşam okulları ve mektupla öğrenim de gençlere önemli bir olanak sağlar. 5-6 yıllık öğrenim boyunca bu tür öğrencilere sınavlara girebilmek, diploma tezlerini hazırlamak ve savunmak için 7 aya kadar ek ücretli izin verilir. Birçok işyeri ve fabrika aynı zamanda yüksek öğrenim kurumlarının kolları gibidir.

☐ Yüksek öğrenim kurumlarının cumhuriyetlere göre dağılımı eşit mi? Bunlar cumhuriyetlerin yetenekli uzman gereksinimini karşılıyor mu?

☐ Sovyetler Birliği ve özerk cumhuriyetlerde kurulmuş yüksek öğrenim ağı cumhuriyetlerin başarılı ekonomik, bilimsel ve kültürel gelişmelerine yardım eder. Bundan başka bütün birlik cumhuriyetlerinde ve özerk cumhuriyetlerin çoğunda 2 ya da 3 dilde öğrenim yapan ulusal üniversiteler vardır. Teknik öğrenim okulları (toplam 4500 tane) her yerde kurulmuştur.

☐ Değişik cumhuriyetlerde öğrenim kalitesi aynı mı?

☐ Hayır, bugün için bunu söyleyemeyiz. Geleceğin uzmanı için gerekli olan entelektüel ortam on yıllardan beri evriliyor. Bir kural olarak, okul ne kadar eskiyse öğrenim de o derecede kaliteli oluyor. Aynı standartta öğrenim verilen değil iki bölge, iki okul bile sayamam. Hiç şüphe yok ki bünyesinde yüzlerce akademisyeni, bilimler akademileri üyelerini barındıran Moskova Üniversitesi öğrencilerine birkaç yıl önce Abkhezian Özer Cumhuriyeti'nde kurulan Sukhumi Üniversitesi'nden daha iyi bir öğrenim vermektedir. Moskova, Leningrad, Vilnius, Tartu ve diğer üniversite ve enstitüler gibi bilimsel odaklar, diğer yüksek öğrenim kurumlarının seviyesine çıkmaya çalışacakları modeller olma işlevini de görüyor. Her yıl onbinlerce öğretim görevlisi bu önde gelen eğitim kurumlarında açılan tazeleme kurslarında bilgilerini arttırıyorlar.